

ส่วนที่ 2 ประเด็นการพัฒนา

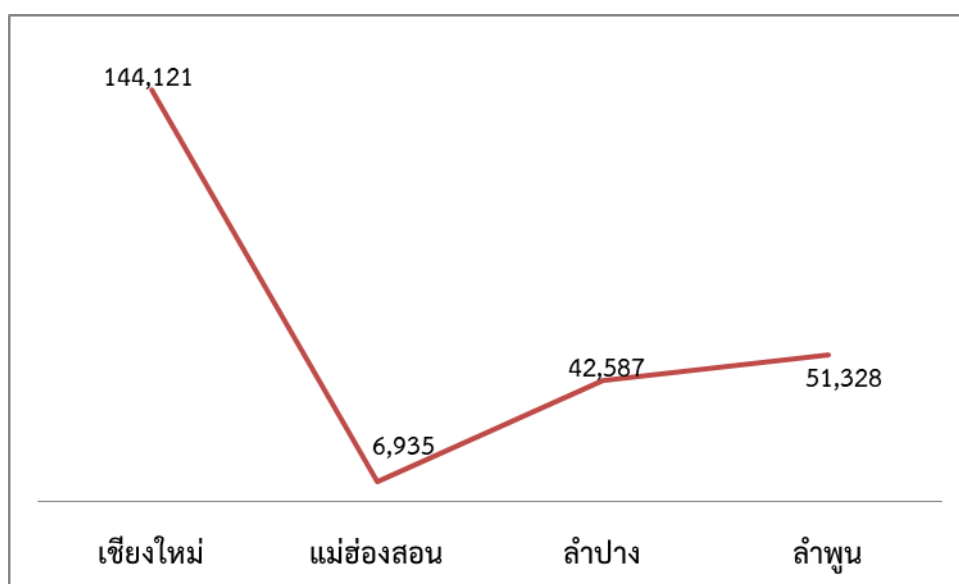
ข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

1. ด้านเศรษฐกิจ

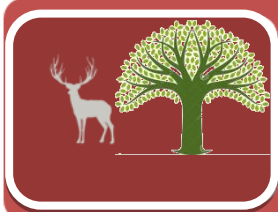
ปี พ.ศ. 2561 ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (Gross provincial cluster product : GPCP) เท่ากับ 417,904 ล้านบาท จำแนกเป็น สาขาเกษตร 78,059 ล้านบาท สาขาอุตสาหกรรม 91,664 ล้านบาท และสาขาบริการ อื่นๆ 248,180 ล้านบาท

ทั้งนี้ ปี พ.ศ. 2561 จังหวัดเชียงใหม่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 คือ 144,121 ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดลำพูนมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 51,328 ล้านบาท จังหวัดลำปาง มีผลิตภัณฑ์มวล 42,587 ล้านบาท และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์มวล 6,935 ล้านบาท

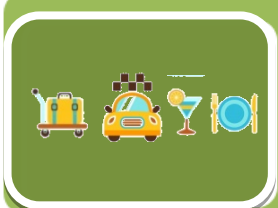
ปี พ.ศ. 2561 มูลค่าเศรษฐกิจรายสาขาที่สำคัญ 3 ลำดับแรกของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้แก่

สาขาการเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง

สาขาการผลิต

สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และจักยาน

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 6.10 ต่อปี สูงกว่าอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยของ 76 จังหวัด ซึ่งเท่ากับร้อยละ 5.72 ต่อปี จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.46 ต่อปี รองลงมาคือ จังหวัดลำพูน มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.10 ต่อปี จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 1.70 ต่อปี

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีรายได้เฉลี่ย 112,414 บาท/คน/ปี ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของ 76 จังหวัด ซึ่งเท่ากับ 156,387 บาท/คน/ปี จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย 172,717 บาท/คน/ปี และเป็นจังหวัดเดียวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีรายได้เฉลี่ย/คน/ปี สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของ 76 จังหวัด ส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้เฉลี่ย 130,034 บาท/คน/ปี จังหวัดลำปางมีรายได้เฉลี่ย 93,557 บาท/คน/ปี และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้เฉลี่ย 61,255 บาท/คน/ปี

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีสัดส่วนคนจนเฉลี่ย 15.88 เส้นความยากจนเท่ากับ 2,481 บาท/คน/เดือน ซึ่งเส้นความยากจนเฉลี่ยของ 76 จังหวัด เท่ากับ 2,579 บาท/คน/เดือน มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.04 สูงกว่าอัตราการว่างงานเฉลี่ยของ 76 จังหวัด ซึ่งเท่ากับร้อยละ 0.97 โดยจังหวัดเชียงใหม่มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.32 จังหวัดลำปางมีอัตราการว่างงานร้อยละ 0.71 จังหวัดลำพูนมีอัตราการว่างงานร้อยละ 0.69 และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอัตราการว่างงานร้อยละ 0.46

ด้านการเกษตร

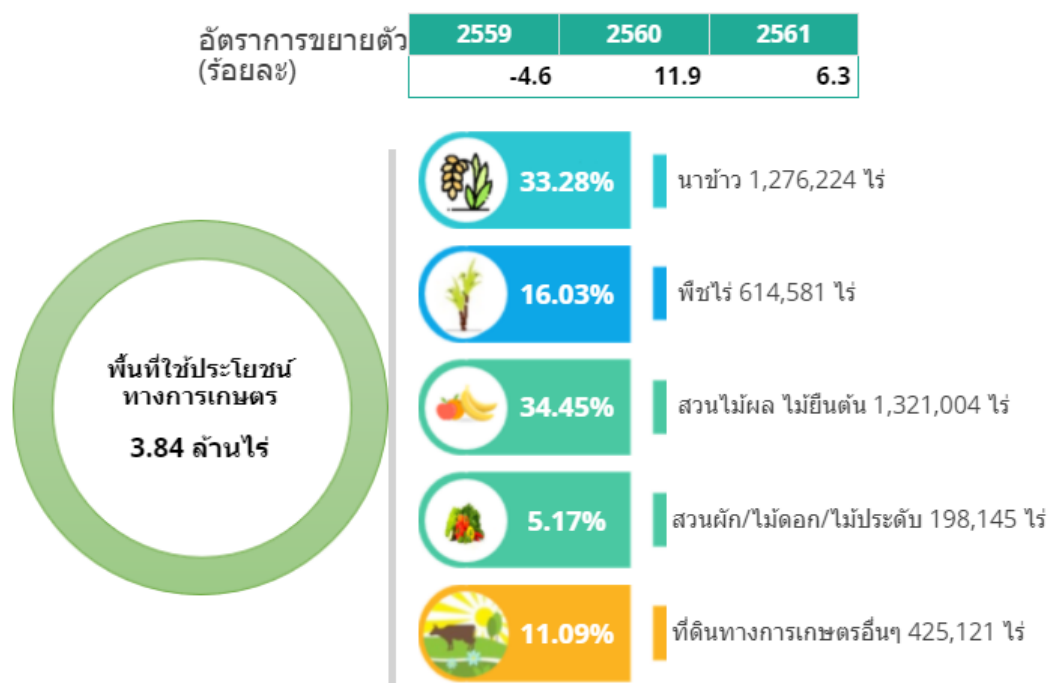
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นฐานการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย และมีศักยภาพที่จะพัฒนาไปสู่เกษตรมูลค่าสูงซึ่งจะเป็นการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกร

เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 สามารถแบ่งออกได้ 5 ส่วน ได้แก่ นาข้าว พืชไร่ สวนไม้ผลไม้ยืนต้น สวนผักไม้ดอก/ไม้ประดับ และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่นๆ โดยในปี พ.ศ. 2559 สวนไม้ผลและไม้ยืนต้นใช้พื้นที่รวมสูงสุดเท่ากับ 1,335,653 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.84 ส่วนนาข้าวใช้พื้นที่รวม 1,276,693 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.30 พืชไร่ใช้พื้นที่รวม 598,536 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.61 ที่ดินทางการเกษตรอื่นๆ เท่ากับ 424,857 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.08 และ สวนผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ ใช้พื้นที่ 197,971 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.16 ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงเนื้อที่ในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรสูงที่สุดภายในกลุ่มจังหวัด รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ

จังหวัด	เนื้อที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร				
	นาข้าว	พืชไร่	สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น	สวนผัก ไม้ดอก/ ไม้ประดับ	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ ทางการเกษตร อื่นๆ
เชียงใหม่	508,506	375,099	695,287	2,628	248,383
ลำปาง	456,491	202,041.84	126,665.80	19,109.64	3,186.5
ลำพูน	140,718	136,900	394,087	19,028	61,187
แม่ฮ่องสอน	231,238	174,825	14,311	35,821	4,614
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1	1,336,953	888,866	1,230,351	76,587	317,371

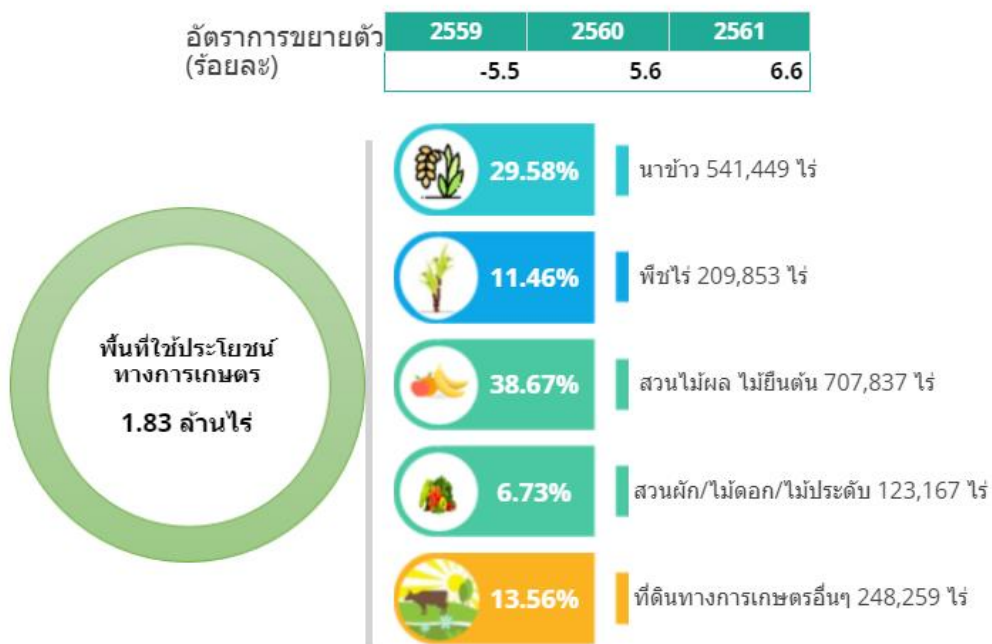
ตาราง เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (สำรวจเบื้องต้น ปี 2563)

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี 2561 มีมูลค่า **78,059** ล้านบาท

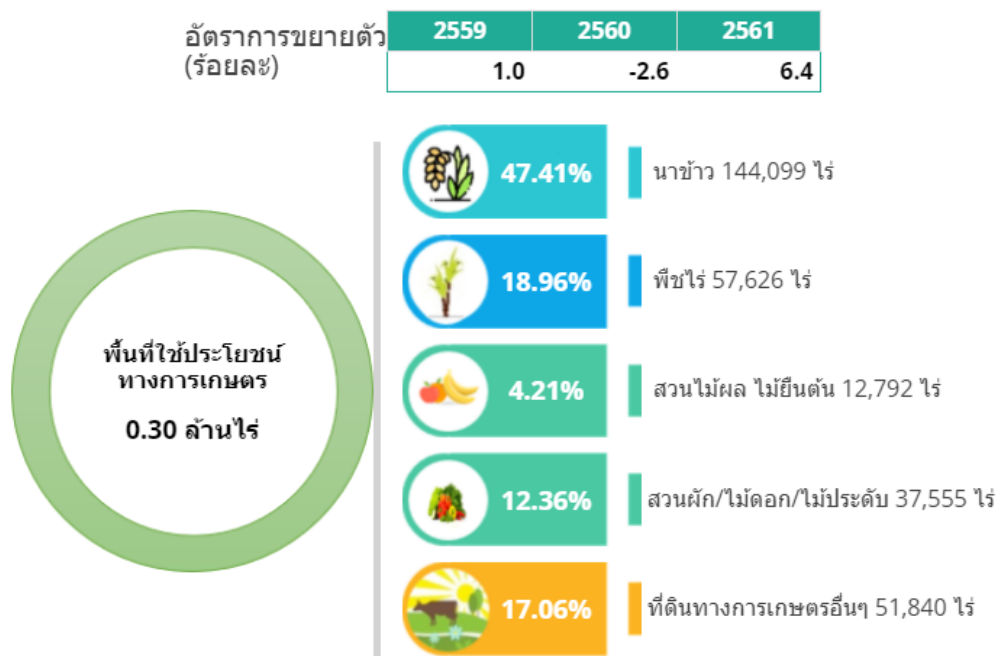
แผนภาพแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรของของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี 2561 มีมูลค่า **46,250** ล้านบาท

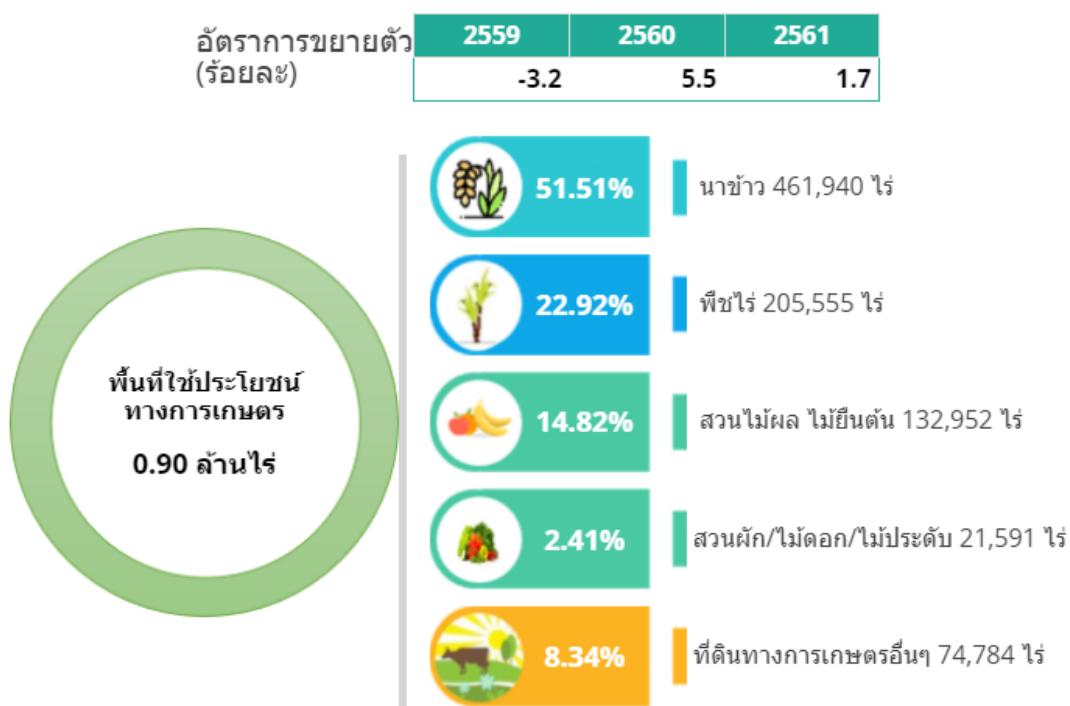
แผนภาพแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี 2561 มีมูลค่า **3,747** ล้านบาท

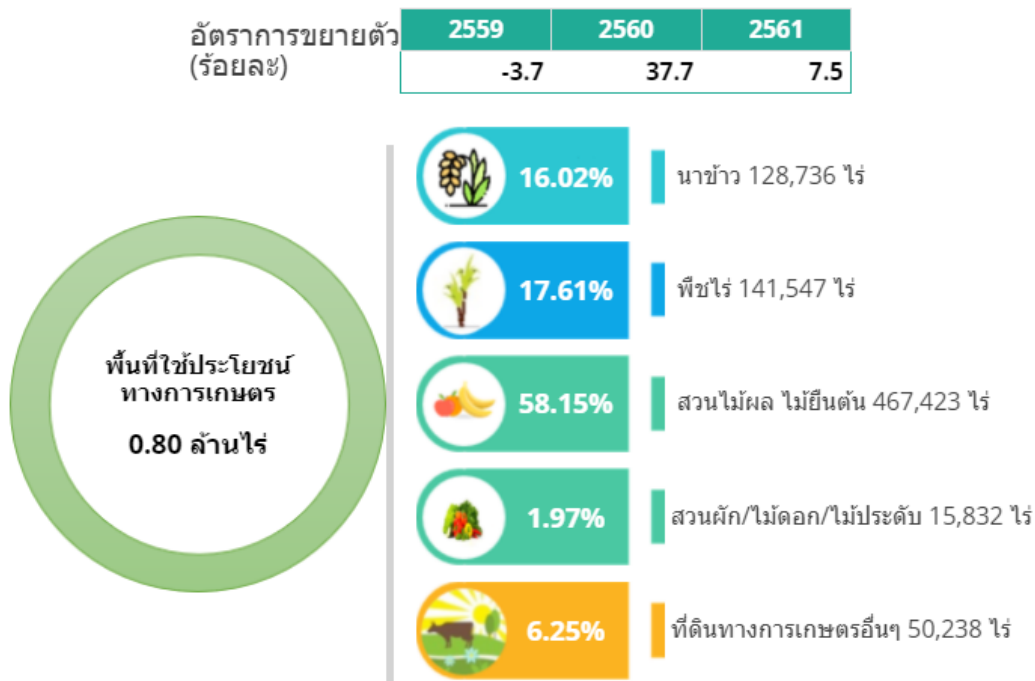
แผนภาพแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี 2561 มีมูลค่า **8,358** ล้านบาท

แผนภาพแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรของจังหวัดลำปาง

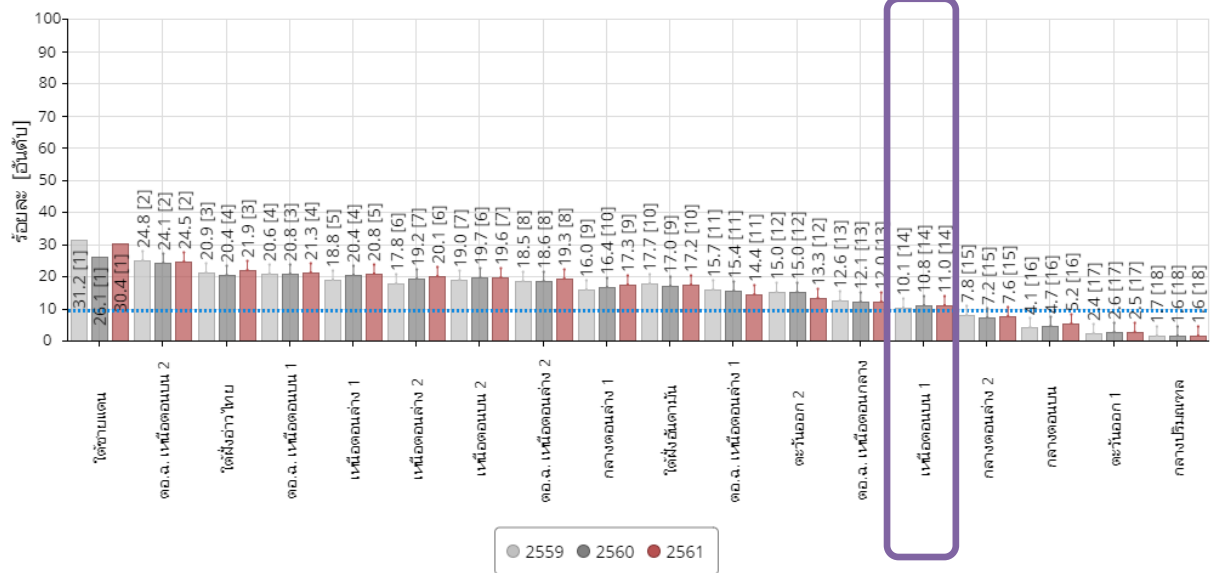
ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี 2561 มีมูลค่า **19,705** ล้านบาท

แผนภาพแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรของจังหวัดลำพูน

ในปี พ.ศ. 2561 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 78,059 ล้านบาท จังหวัดเชียงใหม่มีผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 46,250 ล้านบาท จังหวัดลำพูนมีผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 19,705 ล้านบาท จังหวัดลำปางมีผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 8,358 ล้านบาท จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 3,747 ล้านบาท

การเติบโตของมูลค่าสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นผลสำคัญ มาจากมูลค่าของลำไย แม้ผลผลิตจะมีมากทำให้ราคาตกต่ำอยู่บ้าง แต่ชาวสวนลำไยยังคงรักษาระดับพื้นที่ปลูกเดิมและปลูกทดแทนในสวนเก่าที่หมดอายุ ทั้งนี้ เนื่องผลตอบแทนโดยเฉลี่ยยังอยู่ในระดับดี ประกอบกับเทคโนโลยีที่สามารถทำการผลิตนอกฤดู รวมถึงการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องของภาครัฐในการผลิตนอกฤดูเพื่อลดปัญหาราคาตกต่ำ เนื่องจากผลผลิตกระจุกตัวในฤดู รวมถึงราคาลำไยนอกฤดูที่สูงมากพอจูงใจให้เกษตรกรที่มีความพร้อมปรับเปลี่ยนมาเป็นลำไยนอกฤดูมากขึ้น เทคโนโลยีการผลิต การดูแลจัดการที่พัฒนาไปมาก ทั้งเรื่องการตัดแต่งทรงพุ่ม การใช้คลอเร็ตที่ช่วยกระตุ้นการออกดอกที่ถูกรวบรวม การทำลำไยจัมโบ้และเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวทำให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้มากขึ้น นอกจากนี้ ลำไยยังได้รับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นลำไยสีทอง ลำไยอบกรอบ น้ำสกัดลำไย กาแฟลำไย ลูกกัลำไย เครื่องสำอางจากลำไย ซึ่งช่วยให้เกิดการขยายการผลิตให้มากขึ้น ลำไยมีถือเป็นสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้เป็นอันดับหนึ่งของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 นอกจากนี้ การเติบโตของมูลค่าสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปียังเป็นผลมาจากผลผลิตข้าวนาปี ซึ่งปี 2561 คาดการณ์ว่าจะมีผลผลิตจำนวน 669,205 ตัน

แผนภูมิรูปภาพแสดงสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด แบบปริมาณลูกโซ่ (รายกลุ่มจังหวัด) ค่าเฉลี่ยปี 2561: 9.8

พืชสำคัญ (f:ข้อมูลพยากรณ์)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)		
	2561	2562	2563(f)	2561	2562	2563(f)	2561	2562	2563(f)
ข้าว									
ข้าวนาปี	1,176,869	1,243,099	1,244,940	643,428	673,558	677,997	547	542	545
ข้าวนาปรัง	185,748	183,590	124,363	121,519	121,488	78,832	654	662	634
พืชไร่									
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	523,515	613,837	618,742	385,887	407,914	414,040	737	665	669
ถั่วเหลือง	60,414	49,920	51,119	19,509	14,622	15,082	323	293	295
มันสำปะหลัง	40,309	42,859	46,402	129,678	138,327	133,456	3,217	3,227	2,876
สับปะรด	17,528	16,598	14,766	55,213	40,361	31,192	3,150	2,432	2,112
สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น									
สวนผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ									
กระเทียม	67,577	65,205	55,919	76,800	71,742	65,880	1,136	1,100	1,178
ข้าวโพดหวาน	51,685	53,164	53,504	132,194	128,942	130,897	2,558	2,425	2,446
หอมแดง	22,164	18,945	13,994	52,004	47,154	33,225	2,346	2,489	2,374
มะเขือเทศ	8,664	8,443	9,833	30,929	28,917	35,028	3,570	3,425	3,562
ข้าวโพดอ่อน	9,185	8,654	8,499	11,630	10,680	10,469	1,266	1,234	1,232
หอมหัวใหญ่	7,632	6,974	8,043	26,356	22,914	33,512	3,453	3,286	4,167
กล้วยไม้	15	45	40	23	73	57	1,533	1,622	1,425
กระเจี๊ยบเขียว	45	na	na	56	na	na	1,244	na	na
มันฝรั่ง	17,727	na	na	12,502	na	na	705	na	na

หมายเหตุ: na (ไม่มีข้อมูล)

สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ส่วนใหญ่มาจากจังหวัด เชียงใหม่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน พืชสำคัญของกลุ่มจังหวัดได้แก่ - ข้าวในปี พ.ศ. 2561 ข้าวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 1,201 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2562 ข้าวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 1,204 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2563 ข้าวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 1,179 กิโลกรัม

- พืชไร่ในปี พ.ศ. 2561 ข้าวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 7,427 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2562 พืชไร่ในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 6,617 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2563 พืชไร่ในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 5,952 กิโลกรัม

- สวนผักในปี พ.ศ. 2561 ข้าวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 6,040 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2562 สวนผักในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 6,014 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2563 สวนผักในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 5,998 กิโลกรัม

ประมณสำคัญ	เนื้อที่เพาะเลี้ยง (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)		
	2560	2561	2562	2560	2561	2562	2560	2561	2562
การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง									
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด									
รวมสัตว์น้ำจืดทุกชนิด	16,303	15,043	13,330	10,184	8,709	6,884	625	579	516
หมายเหตุ: na (ไม่มีข้อมูล)									

- รวมสัตว์น้ำจืดทุกชนิดในปี พ.ศ. 2560 สัตว์น้ำในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 625 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2561 สัตว์น้ำในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 579 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2562 สัตว์น้ำในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 516 กิโลกรัม

ปศุสัตว์ สำคัญ (p:ประมาณ การ)	จำนวนการเลี้ยง (ตัว)			ปริมาณผลผลิต				ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง			
	2561	2562(p)	2563(p)	2561	2562(p)	2563(p)	หน่วย	2561	2562(p)	2563(p)	หน่วย
การเลี้ยงปศุสัตว์											
โคนม (น้ำนมดิบ)	72,236	73,565	73,968	136,669	138,945	141,851	ตัน	1,892.0	1,888.7	1,917.7	กก.
กระบือ	76,314	92,426	94,478	15,947	16,734	18,838	ตัว	0.2	0.2	0.2	ตัว
สุกร	412,491	432,273	418,159	710,502	751,227	728,978	ตัว	1.7	1.7	1.7	ตัว
ไก่เนื้อ	5,084,013	5,260,741	5,106,640	24,169,994	25,753,778	24,953,957	ตัว	4.8	4.9	4.9	ตัว
ไก่ไข่ (ไข่ไก่)	3,688,624	3,446,849	3,296,834	918,893	940,599	908,178	ฟอง ฟอง	249.1	272.9	275.5	ฟอง
โคเนื้อ	285,201	303,478	324,089	66,030	69,997	76,190	ตัว	0.2	0.2	0.2	ตัว
ไก่พื้นเมือง	4,813,287	4,928,835	5,056,345	5,470,292	5,527,575	6,159,328	ตัว	1.1	1.1	1.2	ตัว
เป็ดเนื้อ	42,972	43,199	42,150	85,757	83,279	91,059	ตัว	2.0	1.9	2.2	ตัว
เป็ดไข่ (ไข่เป็ด)	25,861	27,931	27,680	5,250	5,759	5,817	ฟอง ฟอง	203.0	206.2	210.1	ฟอง
หมายเหตุ: na (ไม่มีข้อมูล)											

- การเลี้ยงปศุสัตว์ในปี พ.ศ. 2563 โคนม (น้ำนมดิบ) ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 1,917.7 กก. กระบือ ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 0.2 ตัว สุกร ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 1.7 ตัว ไก่เนื้อผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 4.9 ตัว ไก่ไข่ (ไข่ไก่) ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 275.5 ฟอง โคเนื้อผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 0.2 ตัว ไก่พื้นเมืองผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 1.2 ตัว เป็ดเนื้อผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 2.2 ตัว เป็ดไข่ (ไข่เป็ด) ผลผลิตต่อหน่วยการเลี้ยง 210.1 ฟอง

ศักยภาพเชิงพลังงานจากชีวมวลของแข็งจากพืช (Table of Energy Potential of Solid Biomass)	พินต้นเทียบเท่าน้ำมันดิบ (ktoe)			
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
ข้าว (แกลบ ฟางข้าว)	289.94	366.83	348.59	356.26
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ส่วนลำต้น ยอด ใบ และซังข้าวโพด)	134.87	139.56	151.18	159.43
มันสำปะหลัง (ส่วนลำต้น และเหง้า)	9.27	9.22	10.28	10.97
ปาล์มน้ำมัน (ส่วนทางใบ ก้าน ใบปาล์ม กะลา ทะลาย)	1.23	3.41	5.59	5.59
ถั่วเหลือง (ลำต้น ยอด ใบ เปลือก)	8.22	8.35	9.16	9.12
ยางพารา (ถ่านไม้ ไม้พิน เศษไม้ ขี้เลื่อย)	1.66	1.86	0.98	2.72
สับปะรด (ต่อซัง)	16.85	10.92	12.11	8.72
พืชอื่นๆ เช่น กล้วย (เปลือก) ฝ้าย(ลำต้น) ข้าวฟ่าง(ใบและต้น)	1.18	na	na	na
ยอดรวม	463.22	540.15	537.89	552.81

- ศักยภาพเชิงพลังงานจากชีวมวลของแข็งจากพืช พินต้นเทียบเท่าน้ำมันดิบ (ktoe) ข้าว (แกลบ ฟางข้าว) ใน พ.ศ. 2562 จำนวน 356.26 ktoe ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ส่วนลำต้น ยอด ใบ และซังข้าวโพด) จำนวน 159.43 ktoe มันสำปะหลัง (ส่วนลำต้น และเหง้า) จำนวน 10.97 ktoe ปาล์มน้ำมัน (ส่วนทางใบ ก้าน ใบปาล์ม กะลา ทะลาย) จำนวน 5.59 ktoe ถั่วเหลือง (ลำต้น ยอด ใบ เปลือก) จำนวน 9.12 ktoe ยางพารา (ถ่านไม้ ไม้พิน เศษไม้ ขี้เลื่อย) จำนวน 2.72 ktoe สับปะรด (ต่อซัง) จำนวน 8.72 ktoe

1) ลำไย

ในปี พ.ศ. 2562 - 2563 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีพื้นที่เพาะปลูก เนื้อที่ให้ผล และผลผลิตที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี พ.ศ. 2563 เนื้อที่เพาะปลูกลำไยมีจำนวน 603,459 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งเท่ากับ 602,589 ไร่ อีกทั้งผลผลิตยังลดลงจาก 740,283 ตัน เหลือเพียง 637,314 ตัน ทั้งนี้ หากพิจารณาจากข้อมูลแล้วจะพบว่าในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และเนื้อที่ให้ผลสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัด รองลงมาได้แก่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กก.)	
	2562	2563	2562	2563	2562	2563	2562	2563
เชียงใหม่	310,993	312,985	431,887	451,723	401,108	342,543	837	843
แม่ฮ่องสอน	894	894	976	1,141	723	318	517	423
ลำปาง	19,777	19,455	19,516	17,437	19,024	4,796	241	283
ลำพูน	270,925	270,125	337,180	348,570	319,428	289,657	853	902
กลุ่มจังหวัด	602,589	603,459	789,559	818,871	740,283	637,314	2,448	2,451

ตาราง เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ปี 2563

2) ข้าวนาปี

ในปี พ.ศ. 2563 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีประมาณ 1,252,121 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยวประมาณ 1,244,940 ไร่ และผลผลิตรวม 677,997 ตัน โดยแยกเป็นผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่ปลูก 2,136 กิโลกรัม และผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,253,270 กิโลกรัม ทั้งนี้ หากพิจารณาจากข้อมูลแล้ว จะพบว่าในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดภายในกลุ่มจังหวัด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน และลำพูน ตามลำดับ

ปี พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก - ข้าวนาปี (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว - ข้าวนาปี (ไร่)		ผลผลิต - ข้าวนาปี (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่ปลูก - ข้าวนาปี (กก.)		ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่เก็บเกี่ยว - ข้าวนาปี (กก.)	
	ปี 2562	ปี 2563f	ปี 2562	ปี 2563f	ปี 2562	ปี 2563f	ปี 2562	ปี 2563f	ปี 2562	ปี 2563f
เชียงใหม่	508,506	511,150	505,682	508,342	303,823	307,337	597	601	601	605
แม่ฮ่องสอน	198,648	198,980	197,144	197,513	82,429	83,180	415	418	418	421
ลำปาง	438,833	436,810	434,479	433,093	223,262	223,001	509	511	514	515
ลำพูน	106,134	106,330	105,794	105,992	64,044	64,479	603	606	605	608
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	1,252,121	1,253,270	1,243,099	1,244,940	673,558	677,997	2,124	2,136	1,252,121	1,253,270

ตาราง เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่ปลูก ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่เก็บเกี่ยว
ปี 2562 - 2563

3) ถั่วเหลือง

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561-2562 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีเนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่ให้ผล และผลผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 เนื้อที่เพาะปลูกถั่วเหลืองมีจำนวน 51,273 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 50,430 ไร่ อีกทั้งจำนวนเนื้อที่ให้ผลก็ยังเพิ่มขึ้นจาก 49,920 ไร่ เป็น 51,131 ไร่ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจาก 14,622 ตัน เป็น 15,082 ตัน ทั้งนี้ หากพิจารณาจากข้อมูลแล้วจะพบว่าในปี 2563 จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และ เนื้อที่ให้ผลสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัด รองลงมา ได้แก่ แม่ฮ่องสอนและลำปางตามลำดับ

	เนื้อที่เพาะปลูก - ถั่วเหลือง รวมรุ่น (ไร่)			เนื้อที่เก็บเกี่ยว - ถั่วเหลือง รวมรุ่น (ไร่)			ผลผลิต - ถั่วเหลืองรวมรุ่น (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่ เก็บเกี่ยว - ถั่วเหลืองรวม รุ่น (กก.)		
ปี พ.ศ.	2561	2562	2563f	2561	2562	2563f	2561	2562	2563f	2561	2562	2563f
เชียงใหม่	6,645	4,977	4,849	6,637	4,977	4,849	1,744	1,243	1,264	263	250	261
แม่ฮ่องสอน	54,425	45,381	44,740	53,649	44,871	44,598	17,731	13,362	13,479	331	298	302
ลำปาง	-	-	1,630	-	-	1,630	-	-	328	-	-	201
ลำพูน	128	72	54	128	72	54	34	17	11	266	236	204
กลุ่มจังหวัด ภาคเหนือ ตอนบน 1	61,198	50,430	51,273	60,414	49,920	51,131	19,509	14,622	15,082	860	784	968

ตาราง เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่เก็บเกี่ยว ปี 2561 - 2563

นอกจากนี้ ยังมีพืชอีกหลายชนิดที่เป็นสินค้าเอกลักษณ์พื้นถิ่นที่สามารถเติบโตได้ดี ในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ได้แก่ พืชผักเมืองหนาวนานาชนิด ผลไม้และสมุนไพร เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง (โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งสามารถส่งออกไปยังประเทศจีน) มะม่วงเขียววรกต (ลำพูน) เงาะโรงเรียน (เชียงใหม่) สับปะรด (ลำปาง) สตอเบอร์รี่ (เชียงใหม่) ที่มีอัตราการเติบโตที่ดี และช่วยเกื้อหนุนในเรื่องการท่องเที่ยว มัลเบอร์รี่ (เชียงใหม่) ลิ้นจี่ (เชียงใหม่) งาม ถั่วลิสง (แม่ฮ่องสอน) กาแฟ (เชียงใหม่) ที่มีธุรกิจร้านกาแฟที่เติบโตอย่างรวดเร็วและตอบสนองต่อการบริโภคของคนสังคมเมือง อีกทั้งช่วยแก้ปัญหาเรื่องการปลูกพืชไร่ที่ทำลายป่าในที่สูง ผักเมืองหนาว พริก กะหล่ำปลี หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง หอมแดง และผักสลัดต่างๆ รวมถึงเป็นแหล่งใหญ่ของการผลิตสินค้าอินทรีย์ทั้งระบบ (ข้าว พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร)

ด้านปศุสัตว์

สำหรับผลผลิตด้านปศุสัตว์ที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่จะสามารถส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ไก่พื้นเมือง ไก่เนื้อ และโคนม ดังนี้

1) ไก่พื้นเมือง

ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2563 มีเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมือง 157,175 ครัวเรือน มีประชากรไก่พื้นเมืองรวมทั้งสิ้น 6,221,136 ตัว โดยจำแนกเป็นรายจังหวัด ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.2561		ปี พ.ศ.2562		ปี พ.ศ.2563	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เชียงใหม่	2,233,114	59,711	2,198,238	58,343	2,326	60,509
ลำพูน	1,782,702	35,468	1,782,418	35,463	1,807,468	33,072
ลำปาง	1,632,748	49,031	1,615,763	45,564	1,615,763	45,564
แม่ฮ่องสอน	572,572	15,418	697,009	17,089	736,080	18,030
รวม	6,221,136	159,628	6,293,428	156,459	4,161,637	157,175

ตารางแสดงจำนวนเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีศักยภาพสูงในการพัฒนาอาชีพปศุสัตว์ด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เนื่องจาก การเลี้ยงใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ มีแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ของตนเอง มีวัตถุดิบอาหารสัตว์หลากหลายชนิดมีโอกาสนำมาใช้สตุเหลือจากการเกษตร เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ตลาดมีความต้องการสูงทั้งภายในและต่างประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางทางผ่านสู่จังหวัดทางภาคเหนือบนและสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ผู้บริโภคส่วนใหญ่สนใจเรื่องสุขภาพมากขึ้นจึงหันมานิยมบริโภคไก่พื้นเมืองที่มีคุณภาพดีและปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่เป็นนวัตกรรมของกรมปศุสัตว์ที่ได้นำมาร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัยสร้างฝูงไก่ประดู่หางดำเพื่อพัฒนาให้เป็นไก่พันธุ์แท้ที่มีลักษณะภายนอกสม่ำเสมอเป็นเอกลักษณ์ประจำพันธุ์มีลักษณะเด่นที่สามารถส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ดี ทนต่อโรคโตเร็วประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารดีกว่าไก่พื้นเมืองไทยทั่วไป รสชาติของเนื้อยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไก่พื้นเมืองที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นโอกาสและทางเลือกของเกษตรกรรายย่อยที่จะสร้างอาชีพ สร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้แนวทาง การส่งเสริมภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย พัฒนาการเลี้ยงจากระบบการเลี้ยงหลังบ้านเป็นระบบฟาร์มที่มีการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เน้นการบูรณาการหน่วยงานทั้งด้านการวิจัย ส่งเสริมและพัฒนาตามมาตรฐานการผลิต ด้านการป้องกันและกำจัดโรค ปฏิบัติงานสู่เป้าหมายเดียวกันคือ การผลิตตามมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมืองแบบเลี้ยงปล่อยอิสระของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร

แห่งชาติ (มก.อช.) เป็นสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เกษตรกรในด้านการจัดการฟาร์มและการป้องกันโรค ลดความสูญเสียด้านการผลิต และผลิตสินค้ามีความปลอดภัย สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค สามารถแข่งขันได้ในตลาด

สำหรับแนวทางการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังมีจุดอ่อนที่ต้องการพัฒนาในหลายด้าน ทั้งการขาดความรู้ของเกษตรกร การใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อการพัฒนาอาชีพเป็นไปไม่ได้ซ้ำ เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม ทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิต ไม่มีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด มีโรคระบาดในพื้นที่ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ไม่มีโรงฆ่าและชำแหละที่มีมาตรฐานทำให้สินค้าไม่สามารถจำหน่ายในตลาดชั้นสูงได้ การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ทำให้โอกาสในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและการแข่งขันด้านการตลาดมีน้อย ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 1 ต้องพัฒนาแนวทางการส่งเสริมจากการส่งเสริมแก่เกษตรกรรายย่อยเป็นการส่งเสริมในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกร สนับสนุนซึ่งกันและกัน แบ่งออกเป็นกลุ่มเลี้ยงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกไก่จำหน่ายสายพันธุ์ และจำหน่ายเป็นไก่ขุน กลุ่มเลี้ยงไก่ขุนเพื่อจำหน่ายเป็นไก่เนื้อ และรวมกลุ่มบริหารจัดการด้านการตลาดเพื่อให้เกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการผลิตให้มีปริมาณที่เพียงพอ มีความต่อเนื่อง และร่วมกันวางแผนด้านการตลาดลดปัญหาจากพ่อค้าคนกลาง จากผลการพัฒนาที่ผ่านมาซึ่งกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้สนับสนุนงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พื้นที่ภาคเหนือตอนบน 1 มีกลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำเชียงใหม่) ที่เข้มแข็งกระจายอยู่ทุกจังหวัด กว่า 13 เครือข่าย ผลิตลูกไก่และจำหน่ายไก่ขุนมากกว่าปีละ 1.5 ล้านตัว จำหน่ายในตลาดทั่วไปทั้งตลาดในท้องถิ่น ตลาดระดับจังหวัด และขยายตัวสู่ตลาด Modern Trade เช่น Central Festival เชียงใหม่ Top Supermarket สร้างมูลค่ากว่าปีละ 300 ล้านบาท

2) โคเนื้อ

ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีการเลี้ยงโคเนื้อพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกที่เป็นระบบการเลี้ยงโคเนื้อแบบปลูกหญ้าเลี้ยงโค และเลี้ยงปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นระบบการเลี้ยงโคเนื้อแบบพื้นบ้านที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เนื่องจากพื้นที่ที่เป็นทุ่งหญ้าในความครอบครองของเกษตรกรมีน้อย พึ่งพาหญ้าริมถนน ทุ่งหญ้าสาธารณะ ตลอดจนพื้นที่ทางการเกษตรที่เก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรแล้ว ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการพัฒนาการเลี้ยงโคเพื่อผลิตลูกในระบบฟาร์มมากขึ้น มีเกษตรกรเลี้ยงโคพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกจำนวน 34,351 ครัวเรือน มีโคเนื้อ 365,011 ตัว จังหวัดเชียงใหม่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด เกษตรกร 12,761 ครัวเรือน มีโคเนื้อทั้งหมด 142,771 ตัว จังหวัดลำปาง เกษตรกร 11,982 ครัวเรือน มีโคเนื้อ 120,946 ตัว จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกษตรกร 7,180 ครัวเรือน มีโคเนื้อ 74,977 ตัว สถิติการเลี้ยงโคเนื้อระหว่างปี 2561 – 2563 ปริมาณการเลี้ยงโคเนื้ออยู่ในระดับที่คงที่ รายละเอียดดังตาราง

จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครัวเรือน)
เชียงใหม่	131,466	12,297	131,559	12,212	142,771	12,761
ลำพูน	32,566	2,189	32,672	2,245	26,317	2,428
ลำปาง	122,762	11,955	120,946	11,982	120,946	11,982
แม่ฮ่องสอน	59,718	5,967	73,781	6,621	74,977	7,180
รวม	346,512	32,408	358,958	33,060	365,011	34,351

ตาราง แสดงจำนวนการเลี้ยงโคพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

3) โคขุน

ปัจจุบันเกิดกระแสดความต้องการเนื้อโคขุนคุณภาพสูงมากขึ้น มีเกษตรกรเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงโคขุนเชิงธุรกิจเพื่อผลิตเนื้อคุณภาพสูง เป็นการเลี้ยงตามหลักวิชาการ มีการลงทุนสูง จำเป็นต้องวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูง คำนึงค่ากับการลงทุน ตั้งแต่การสร้างโรงเรือน แปลงหญ้า โรงผสมอาหารสัตว์ รวมทั้งมีการจัดการด้านอาหารและสุขภาพสัตว์ ปี 2563 ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีการเลี้ยงโคขุนรวม 1,849 ตัว เกษตรกร 254 ครั้วเรือน เลี้ยงมากที่สุดคือจังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือ จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน สถิติปริมาณการเลี้ยงโคเนื้อระหว่างปี 2561 – 2563 อยู่ในระดับที่คงที่ เปลี่ยนแปลงไม่มากนัก

จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครั้วเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครั้วเรือน)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ครั้วเรือน)
เชียงใหม่	1,083	179	1,044	159	1,073	158
ลำพูน	198	11	120	10	441	33
ลำปาง	153	44	335	63	335	63
แม่ฮ่องสอน	ไม่มีการเลี้ยงโคขุน	-	-	-	-	-
รวม	1,434	234	1,499	232	1,849	254

ตาราง แสดงจำนวนการเลี้ยงโคขุนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

การตลาดโคเนื้อและเนื้อโค

ปัจจุบันตลาดมีความต้องการโคเนื้อมีชีวิตสูงและมีราคาแพง ซึ่งต่างจากปี 2550 - 2552 ที่สถานการณ์โคเนื้อชีวิตราคาคงต่ำมาก เนื่องจากกระแสการปันราคาโคเนื้อ เช่น พันธุ์บราห์มันแดง พันธุ์ฮินดูบราซิล ทำให้เกษตรกรขาดทุนประกอบกับเกษตรกรหันไปประกอบอาชีพอื่น การตลาดโคเนื้อแบ่งได้เป็นตลาดโคมีชีวิต มีตลาดนัดค้าสัตว์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง (กาดทุ่งฟ้าบด , กาดสันทรายแม่ย้อย) ลำพูน 1 แห่ง (กาดเวียงหนองล่อง) และลำปาง 1 แห่ง (กาดเกาะคา) ตลาดเนื้อโค มีทั้งตลาดสดในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด และ Meat Shop ส่วนตลาดผลิตภัณฑ์จากเนื้อโค ส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปเป็นลูกชิ้น เนื้อตากแห้ง และไส้กรอกชนิดต่างๆ โรงฆ่าสัตว์โค กระบือมาตรฐานในพื้นที่ มี 3 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ 2 แห่ง คือ โรงฆ่าสัตว์อินทพรหมและโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ และโรงในจังหวัดลำปาง 1 แห่ง นอกจากนั้นเป็นโรงฆ่าที่ไม่ได้มาตรฐานและมีการลักลอบฆ่าอยู่ในทุกจังหวัด

โอกาสในการพัฒนาโคเนื้อในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะภาคเหนือที่มีภูมิอากาศหนาวเย็น คือ เหมาะสมกับการเลี้ยงโคสายพันธุ์ต่างประเทศ รวมทั้งพันธุ์โคพื้นเมืองมีความเหมาะสมกับพื้นที่ มีองค์กรให้การสนับสนุน การผลิตโคเนื้อ ได้แก่ หน่วยงานกรมปศุสัตว์ในพื้นที่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีระบบการเลี้ยงโคเนื้อที่สามารถพัฒนาให้มีระบบที่ครบวงจรได้ ตั้งแต่ต้น ลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ มีการผลิตพันธุ์โคเนื้อที่เหมาะสม มีตลาดนัดซื้อโคเนื้อ มีโรงฆ่าสัตว์และโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ โคเนื้อ มีช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งทางด้านการจำหน่ายภายในประเทศและเชื่อมโยงการจำหน่ายไปยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศจีน ภาคเหนือตอนบนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีทำให้มีความต้องการบริโภคเนื้อโคจำนวนมากโดยเฉพาะเนื้อโคคุณภาพสูง พื้นที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศจีนได้ รวมถึงการเปิดตลาดการค้าเสรี AEC ทำให้เอื้อต่อการขยายตลาดโคเนื้อ และนโยบาย Food Safety ของรัฐบาลทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคเนื้อที่ปลอดภัยซึ่งปัจจุบันกระแสความนิยมสูงมากในการบริโภคเนื้อโคคุณภาพประเทศไทยหรือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เอง ยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการต้องนำเข้าจากต่างประเทศ จึงเป็นโอกาสทองของการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อ โคขุน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโคเนื้อยังมีปัญหา อุปสรรค ที่ต้องได้รับการพัฒนาหลายด้าน ได้แก่ เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อย ขาดแคลนแหล่งปลูกพืชอาหารสัตว์ เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งทำให้ระบบการตลาดขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรหันไปประกอบอาชีพอื่น เนื่องจากมีผลตอบแทนที่สูงกว่า ทำให้เกษตรกรขาดผู้สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโค เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการฟาร์มโคเนื้อ ส่วนใหญ่ยังเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ระบบการเลี้ยงยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ และการฆ่าและชำแหละ ยังขาดโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน ทำให้ขาดโอกาสส่งออกโคจำหน่ายในตลาดชั้นสูง

4) โคนม

หากเปรียบเทียบข้อมูลคุณภาพนํ้านมดิบที่ผลิตได้ในประเทศไทย กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นฐานการผลิตนํ้านมดิบที่สำคัญและคุณภาพดีที่สุดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2563 ผลิตนํ้านมดิบวันละ 386.066 ตันต่อวัน สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่กว่า 7,144,320 บาทต่อปี โดยมีการเลี้ยงโคนมในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและลำปาง มีสถาบันเกษตรกรโคนมจำนวน 14 สหกรณ์ และองค์กรที่ประกอบการเลี้ยงโคนมและรับซื้อนํ้านมดิบ 4 องค์กร มีจำนวนโคนมรวมทั้งหมด 79,328 ตัว ในจำนวนนี้มีแม่โครีดนม 35,052 ตัว จังหวัดเชียงใหม่มีการเลี้ยงโคนมมากที่สุด มีโคนมทั้งหมด 51,443 ตัว แม่โครีดนม 23,562 ตัว ผลผลิตนํ้านมดิบ 244.32 ตันต่อวัน รองลงมาคือจังหวัดลำพูน มีโคนมทั้งหมด 25,007 ตัว แม่โครีดนม 10,321 ตัว ผลผลิตนํ้านมดิบ 134 ตันต่อวัน จังหวัดลำปาง มีโคนมทั้งหมด 2,878 ตัว แม่โครีดนม 1,169 ตัว ผลิตนํ้านมดิบ 7.746ตันต่อวัน

สถานการณ์ผลผลิตนํ้านมดิบในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีแนวโน้มที่สูงขึ้นทุกปี คาดการณ์ว่า ปี 2564 จะมีผลผลิตนํ้านมดิบถึง 450 ตันต่อวัน หรือมีมูลค่าถึง 3,100 ล้านบาทต่อปี

จำนวน

รายการ / จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
จำนวนโคนม (ตัว)	โคนมทั้งหมด	โครีดนม	โคนมทั้งหมด	โครีดนม	โคนมทั้งหมด	โครีดนม
เชียงใหม่	49,796	22,219	48,430	22,737	51,443	23,562
ลำพูน	22,711	9,971	24,104	10,016	25,007	10,321
ลำปาง	3,037	1,081	2,875	1,169	2,878	1,169
แม่ฮ่องสอน	ไม่มีการเลี้ยงโคนม	-	-	-	-	-
รวม	75,544	33,271	75,409	33,922	79,328	35,052

ผลผลิต

รายการ / จังหวัด	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
ผลผลิตนํ้านมดิบ	ผลผลิต	มูลค่า	ผลผลิต	มูลค่า	ผลผลิต	มูลค่า
	(ตัน/วัน)	(ล้านบาท/วัน)	(ตัน/วัน)	(ล้านบาท/วัน)	(ตัน/วัน)	(ล้านบาท/วัน)
เชียงใหม่	209.17	3,770,000	238.67	4,300,000	244.32	4,400,000
ลำพูน	131	2,447,080	132	2,468,400	134	2,610,320
ลำปาง	8.475	147,000	7.746	134,000	7.746	134,000
แม่ฮ่องสอน	-	-	-	-	-	-
รวม	348.645	6,364,080	378.416	6,902,400	386.066	7,144,320

ตาราง แสดงประชากรโคนม ผลผลิตและมูลค่านํ้านมดิบในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี 2561 – 2563

การตลาดน้ำมันดิบ

เกษตรกรเลี้ยงโคนมจะจำหน่ายน้ำมันดิบผ่านระบบสหกรณ์ โดยสหกรณ์โคนมจะตั้งศูนย์รวบรวม น้ำมันดิบไว้ใกล้กับพื้นที่เลี้ยงโคนมของสมาชิก และสหกรณ์โคนมจะรวบรวมน้ำมันดิบจากเกษตรกรสมาชิกส่ง จำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการหรือโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม ซึ่งในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจะมีผู้ประกอบการ รับซื้อน้ำมันดิบจากเกษตรกรจำนวน 4 ราย ได้แก่ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค. สำนักงานสาขาภาคเหนือตอนบน) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด บริษัท โกลด์ มิลค์ จำกัด และสหกรณ์โค นมเชียงใหม่ จำกัด ราคาจำหน่ายน้ำมันดิบซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เท่ากับ 19 บาทต่อกิโลกรัม และเพิ่มราคาต่อกิโลกรัมตามคุณภาพขององค์ประกอบน้ำมันดิบตามประกาศคณะกรรมการ โคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่องมาตรฐานการรับซื้อน้ำมันโค พ.ศ. 2558 ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558

ข้อกำหนด		เกณฑ์พิจารณาราคา		
กำหนดตามปริมาณไขมันในน้ำมัน (Fat)				
ร้อยละของปริมาณไขมัน	น้อยกว่า 3.2	ลดลง	0.4	บาทต่อกิโลกรัม
ร้อยละของปริมาณไขมัน	3.2 - 3.39	ลดลง	0.2	บาทต่อกิโลกรัม
ร้อยละของปริมาณไขมัน	3.4 - 3.59	ไม่ลด / ไม่เพิ่ม		
ร้อยละของปริมาณไขมัน	3.6 - 3.79	เพิ่มขึ้น	0.2	บาทต่อกิโลกรัม
ร้อยละของปริมาณไขมัน	3.8 - 3.99	เพิ่มขึ้น	0.3	บาทต่อกิโลกรัม
ร้อยละของปริมาณไขมัน	เท่ากับหรือมากกว่า	เพิ่มขึ้น	0.4	บาทต่อกิโลกรัม
กำหนดตามปริมาณเนื้อมันไม่รวมมันเนย (Solid Not Fat SNF)				
ร้อยละของปริมาณเนื้อมันไม่รวมมันเนย	น้อยกว่า 8.25	ลดลง	0.4	บาทต่อกิโลกรัม
	8.25 - 8.34	ลดลง	0.2	บาทต่อกิโลกรัม
	8.35 - 8.49	ไม่ลด / ไม่เพิ่ม		
	8.50 - 8.69	เพิ่มขึ้น	0.30	บาทต่อกิโลกรัม
	เท่ากับหรือมากกว่า 8.70	เพิ่มขึ้น	0.60	บาทต่อกิโลกรัม
คุณสมบัติด้านจุลินทรีย์ ในน้ำมันโค ตรวจสอบโดยวิธี Standard Plate Count (SPC)				
จำนวนจุลินทรีย์ (โคโลนีต่อมิลลิลิตร)	มากกว่า 1,000,000	ลดลง	0.50	บาทต่อกิโลกรัม
	700,000 - 1,000,000	ลดลง	0.30	บาทต่อกิโลกรัม
	500,000 - 700,000	ลดลง	0.20	บาทต่อกิโลกรัม
	400,000 - 500,000	ไม่ลด/ไม่เพิ่ม		
	300,000 - 400,000	เพิ่มขึ้น	0.20	บาทต่อกิโลกรัม
	200,000 - 300,000	เพิ่มขึ้น	0.30	บาทต่อกิโลกรัม
	เท่ากับหรือน้อยกว่า 200,000	เพิ่มขึ้น	0.50	บาทต่อกิโลกรัม
จำนวนเม็ดเลือดขาว (Somatic Cell Count) ตรวจสอบโดยวิธี Direct microscope count				
จำนวนเม็ดเลือดขาว (เซลล์ต่อมิลลิลิตร)	มากกว่า 1,000,000	ลดลง	0.50	บาทต่อกิโลกรัม
	700,000 - 1,000,000	ลดลง	0.30	บาทต่อกิโลกรัม

ข้อกำหนด			เกณฑ์พิจารณาราคา		
	500,000	700,000	ลดลง	0.20	บาทต่อกิโลกรัม
	400,000	500,000	ไม่ลด / ไม่เพิ่ม		
	300,000	400,000	เพิ่มขึ้น	0.20	บาทต่อกิโลกรัม
	200,000	300,000	เพิ่มขึ้น	0.30	บาทต่อกิโลกรัม
	เท่ากับหรือน้อยกว่า 200,000		เพิ่มขึ้น	0.50	บาทต่อกิโลกรัม

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์ เขต 5 ณ เดือนกันยายน ปี 2559

แนวทางการพัฒนาการเลี้ยงโคนมในภาคเหนือตอนบน 1

แนวทางการพัฒนาโคนมในภาคเหนือตอนบน 1 มุ่งเป้าให้ภาคเหนือตอนบน 1 เป็นแหล่งผลิตน้ำนมดิบคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทย โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์คือการพัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยงโคนมให้เกษตรกร การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำนมโค การส่งเสริมการบริโภคนม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์นม และสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรโคนมและผลิตภัณฑ์นม เพื่อพัฒนาการเลี้ยงโคนมให้มีมาตรฐานตลอดห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์ม จนถึงผู้บริโภคผู้บริโภคได้บริโภคนม และผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพและความปลอดภัย เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีความยั่งยืนในอาชีพ เป็นฐานสร้างรายได้พัฒนาเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน 1 ต่อไป

ประเด็นที่ท้าทายภาคการเกษตรภาพรวม

ในระยะปี พ.ศ. 2561 - 2564 มีประเด็นท้าทายที่ภาคเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ต้องเตรียมพร้อมที่จะรับมือ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศโลก เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง และโรคระบาด ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตแต่ละปีอย่างมากทำให้ต้องมีการเตรียมรับมือกับผลกระทบต่างๆ โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ไม่ผลหรือในฤดูแล้ง
2. แรงงานเกษตรที่ลดจำนวนลงและมีอายุมากขึ้น แรงงานจ้างที่ราคาแพงขึ้นและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง
3. มาตรฐานสินค้าเกษตรเป็นสิ่งที่ผู้ค้า/ผู้บริโภคต้องการมากขึ้นทำให้กลุ่มจังหวัดต้องเร่งสร้างและยกระดับมาตรฐานสินค้าให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มสินค้า
4. กระแสการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้คนสนใจมากขึ้นทำให้กลุ่มจังหวัดต้องเร่งแก้ไขปัญหามลพิษจากวันพิษจากการเผาเศษวัสดุการเกษตรให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหลายกระทรวง
5. การวางแผนและกำหนดท่าทีในการผลิตพืชสำคัญ เช่น ข้าวนาปี นาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย โคนม พืชผักเมืองหนาว พืชอัตลักษณ์พื้นที่ที่ชัดเจน โดยใช้ Agri Map เป็นฐานหนึ่งในการตัดสินใจและใช้ประชาคมสร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และภาคประชาสังคม

6. รูปแบบการบริโภคของประชากรที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในเรื่องรูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ คุณภาพ และมาตรฐานความปลอดภัย ผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้ประกอบการ ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้
7. ระบบคมนาคม รถไฟความเร็วสูง รถไฟรางคู่ ที่จะมีการพัฒนาในอนาคตจะช่วยให้การขนส่งสินค้าเกษตรทำได้เร็วขึ้นและไกลขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสในการขยายตลาดสินค้าทางการเกษตรของกลุ่มจังหวัด
8. ภาคการเกษตรและธุรกิจที่เกี่ยวข้องของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในกลุ่มจังหวัดปีละไม่ต่ำกว่า 8 ล้านคน และจะเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปีเพื่อสร้างรายได้เชื่อมโยงไปยังภาคการเกษตร เช่น ธุรกิจร้านอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ ร้านอาหารปลอดภัย/อินทรีย์ สินค้าเกษตรของฝาก การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ธุรกิจที่พักอาหารแนวธรรมชาติ การแปรรูป การค้าสินค้าเกษตรในรูปแบบใหม่ๆ
9. Digital Economy ควรขับเคลื่อนสู่การใช้ประโยชน์ในชุมชนเกษตรต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงนวัตกรรม การค้า การขาย และต่างๆ ให้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว
10. สินค้ากลุ่มจังหวัดมีหลากหลาย ซึ่งนับเป็นสิ่งที่โดดเด่นและเป็นสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสตอเบอรี่ งาม ถั่วลิสง ลำไย ลิ้นจี่ กาแฟ มัลเบอรี่ พืชผักเมืองหนาว ไม้ดอก ผลไม้เมืองหนาว น้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์ สินค้าเกษตรอินทรีย์ยังสามารถเติบโตได้อีกมาก ถ้าหากได้รับการส่งเสริมและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบใหม่ๆ ที่ตอบสนองเพื่อต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน
11. การปรับระบบบริหารจัดการสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัดที่ต้องมองภาพในองค์รวมให้ชัดเจนและบูรณาการเชื่อมโยงภาคการผลิตเข้ากับส่วนราชการกระทรวงอื่นๆ ภาคประชาสังคม เอกชนและผู้บริโภค เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ที่ดีร่วมกันจากการเปิดเสรีอาเซียน และการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

อุตสาหกรรม/ หัตถอุตสาหกรรม

1) อุตสาหกรรม

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาภาคอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 91,664 ล้านบาท จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมสาขาอุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดลำพูน โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรม เท่ากับ 38,995 ล้านบาท รองลงมา คือจังหวัดเชียงใหม่ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรม เท่ากับ 26,179 ล้านบาท จังหวัดลำปาง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรม เท่ากับ 25,526 ล้านบาท ส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรม เท่ากับ 964 ล้านบาท

ทั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีการขยายตัวต่อเนื่อง โดย ปี พ.ศ. 2561 อัตราการขยายตัวร้อยละ 1.5 แต่ยังคงต่ำกว่าปี พ.ศ. 2560 ที่มีอัตราการร้อยละ 3.2 ปี พ.ศ. 2561 จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีอัตราการขยายตัวได้แก่ จังหวัดลำพูน ซึ่งอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.4 รองลงมาคือจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.5 จังหวัดลำปาง ซึ่งอัตราการขยายตัวร้อยละ -0.2 ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอัตราการขยายตัวร้อยละ -2.3

ศักยภาพด้านอุตสาหกรรมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปี พ.ศ. 2562 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนโรงงาน 5,271 แห่ง ลดลงจากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีจำนวนโรงงาน 5,374 แห่ง จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนโรงงาน 2,572 แห่ง รองลงมาคือจังหวัดลำปาง มีจำนวนโรงงาน 1,618 แห่ง จังหวัดลำพูน มีจำนวนโรงงาน 952 แห่ง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนโรงงาน 129 แห่ง กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนคนงาน 107,391 คน ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนคนงาน 42,747 คน จังหวัดลำพูน มีจำนวนคนงาน 35,888 คน จังหวัดลำปาง มีจำนวนคนงาน 27,430 คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนคนงาน 1,326 คน

อุตสาหกรรมหลักของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้แก่ ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ ปรับอากาศ ผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่โลหะ คลังสินค้าและการจัดเก็บสินค้า และการซ่อม ติดตั้งเครื่องจักร และอุปกรณ์

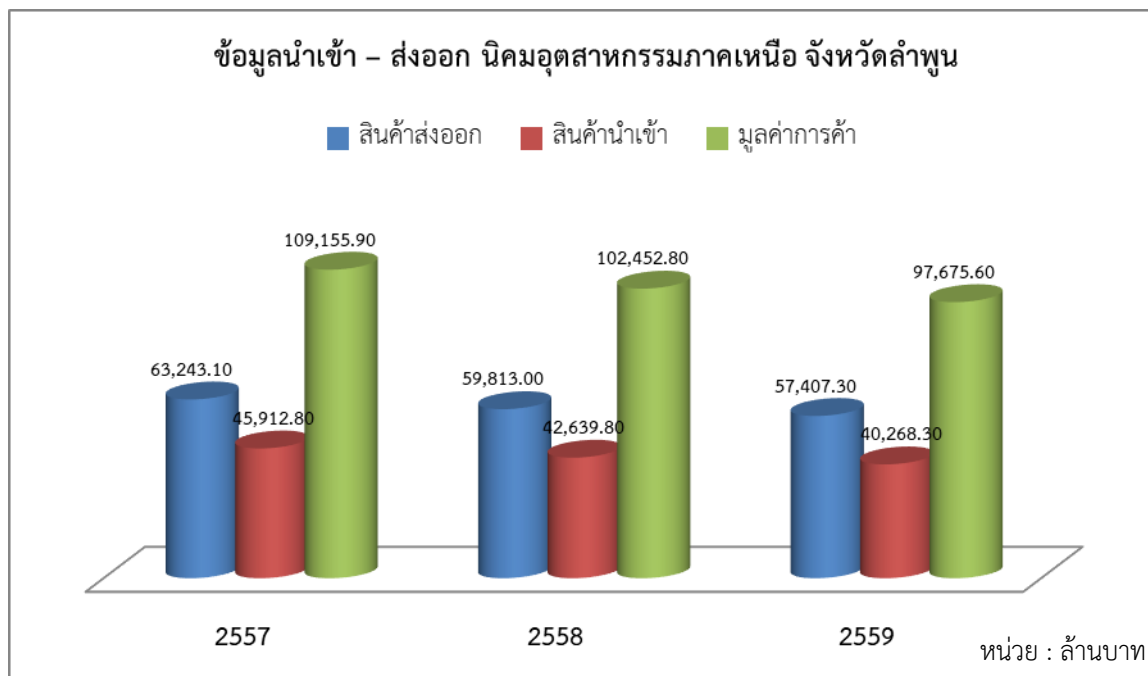
ตารางแสดงอุตสาหกรรมหลัก 20 อันดับแรกของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ลำดับ	รหัส TSIC	อุตสาหกรรม
1	35	ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ ปรับอากาศ
2	10	ผลิตภัณฑ์อาหาร
3	23	ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่โลหะ
4	52	คลังสินค้าและการจัดเก็บสินค้า
5	33	การซ่อม ติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์
6	1	การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์
7	26	คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์
8	32	ผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ (อัญมณี เครื่องดนตรี เครื่องกีฬา เป็นต้น)
9	25	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์
10	28	เครื่องจักรและเครื่องมือ
11	11	เครื่องดื่ม
12	16	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้
13	14	เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย
14	22	ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก
15	12	ผลิตภัณฑ์จากยาสูบ
16	8	เหมืองแร่ เหมืองแร่โลหะ เหมืองหิน
17	13	สิ่งทอ
18	31	เฟอร์นิเจอร์
19	20	เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เคมี
20	19	ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม

ตาราง อุตสาหกรรมหลัก 10 อันดับแรกของจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ลำดับ	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน
	สาขา	สาขา
1	ผลิตภัณฑ์อาหาร	ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ และระบบการปรับอากาศ
2	การซ่อมและการติดตั้งเครื่องจักร	การซ่อมและการติดตั้งเครื่องจักร
3	การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์	ผลิตภัณฑ์อาหาร
4	กิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้า	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้
5	ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากแร่โลหะ	เหมืองแร่ เหมืองแร่โลหะ เหมืองหิน
6	เครื่องมือ	ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากแร่โลหะ
7	ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ ปรับอากาศ	ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม
8	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์	การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์
9	ผลิตภัณฑ์จากยาสูบ	เครื่องจักรและเครื่องมือ
10	เครื่องจักรและเครื่องมือ	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์
ลำดับ	ลำปาง	ลำพูน
	สาขา	สาขา
1	ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ ปรับอากาศ	ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากแร่โลหะ
2	กิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้า	คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์
3	ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่ทำจากแร่โลหะ	ผลิตภัณฑ์อาหาร
4	ผลิตภัณฑ์อาหาร	ผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ
5	การซ่อมและการติดตั้งเครื่องจักร	การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์
6	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์
7	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์	ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ ปรับอากาศ
8	การจัดการน้ำเสีย	กิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้า
9	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	เครื่องจักรและเครื่องมือ
10	เหมืองแร่ เหมืองแร่โลหะ	การซ่อมและการติดตั้งเครื่องจักร

การผลิตด้านอุตสาหกรรม กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นฐานการผลิตสำคัญสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกของภาคเหนือ แหล่งผลิตสำคัญอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน โดย ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ.2560 มีโรงงานเปิดดำเนินการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ รวม 74 โรงงาน จ้างงาน 39,740 คน เงินลงทุนรวม 71,044 ล้านบาท เป็นเงินลงทุนจากนักลงทุนสัญชาติญี่ปุ่น ร้อยละ 68.6 และเงินลงทุนจากนักลงทุนสัญชาติสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 15.9 ของเงินลงทุนรวม ตามลำดับ อุตสาหกรรมหลักของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ คือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอุปกรณ์ เช่น แผงวงจรรวม ตัวเก็บประจุไฟฟ้า เครื่องตัดต่อวงจรไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดกับยานยนต์ ชิ้นส่วนโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

ในปัจจุบัน ธุรกิจนิคมอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีความโดดเด่นและเป็นทิศทางของการพัฒนาในพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงกับภาคการเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร กล่าวคือ

ในศักยภาพระดับภาค ภาคเหนือประกอบไปด้วย 17 จังหวัดมีพื้นที่ 169,600 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 29.2 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 5 ของพื้นที่ทำการเกษตรของทั้งประเทศ ผลผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมภาคเหนือส่วนใหญ่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง นครสวรรค์ พิจิตรและเชียงราย ภาคเหนือถือว่าเป็นแหล่งปลูก ข้าว อ้อย ถั่วเหลืองและข้าวโพดที่สำคัญของประเทศโดยมีผลผลิต ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของผลผลิตทั้งประเทศ สำหรับสินค้าลำไย ใบยาสูบ หอมแดง และหอมหัวใหญ่ส่วนใหญ่จะถูกผลิตในภาคเหนือ ผลผลิตทางภาคเหนือโดยหลักจะเป็นพืชผักและผลไม้ซึ่งนิยมจำหน่ายแบบสด เช่น ผักปลอดสารพิษของโครงการหลวง เป็นต้น หรือนำมาแปรรูปแบบอบแห้งหรือบรรจุน้ำเชื่อมลงกระป๋องสำหรับช่องทางกระจายสินค้ามักจะใช้การขนส่งทางรถไฟหรือทางเครื่องบิน ที่สำคัญคือมีการกระจายสินค้าผ่านด่านชายแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ตลาดส่งออกสินค้าทางภาคเหนือที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กลุ่มสหภาพยุโรป กลุ่มตะวันออกกลาง แคนาดา พม่า ลาว เป็นต้น

หากวิเคราะห์ในส่วนของภาคเหนือตอนบน 1 นับเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศ มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทำให้หลายจังหวัดในภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอนกลายเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก ทำรายได้เข้าประเทศต่อปีมูลค่ามหาศาล ส่งผลดีต่อเกษตรกรในภาคการผลิต ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมและอาหารตลอดจนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งระบบซึ่งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน และลำปางเอง ก็มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารมากกว่า 2,400 โรง

นอกจากนั้น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว และการเกษตร ในขณะที่การท่องเที่ยวมีภาคเอกชนเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง และมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม อันมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีพื้นที่เหมาะสมหลายแห่งที่สามารถนำมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของโครงสร้าง พื้นฐานขนาดใหญ่ที่จะรองรับการผลิตโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารซึ่งมีตลาดวัตถุดิบจำนวนมากกระจายทั่ว ทั้งภูมิภาคได้ โดยต้องร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงในระดับอุตสาหกรรม ที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมด้านอาหาร ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม (value creation) ที่สูงมาก ให้แก่ท้องถิ่น และพัฒนาขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเพื่อก้าวสู่การเป็น Northern Food Valley ต่อไป

2) หัตถอุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. 2560 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP 13,419 ล้านบาท เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีรายได้ 9,689 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2559 มีรายได้ 10,763 ล้านบาท โดยในปี พ.ศ. 2560 จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP คือจังหวัดเชียงใหม่รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 10,297 ล้านบาท รองลงมาจังหวัด ลำพูนรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 2,560 ล้านบาท จังหวัดลำปางรายได้จากการจำหน่าย สินค้า OTOP จำนวน 733 ล้านบาท และจังหวัดแม่ฮ่องสอน รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 214 ล้านบาท

ทั้งนี้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้คัดเลือกสุดยอดผลิตภัณฑ์ OTOP 5 ลำดับแรก ในแต่ละจังหวัด ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1			
	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน
1	ไม้แกะสลัก	สบู่โคลน	ข้าวแต๋น	ผลิตภัณฑ์แปรรูป จากลำไย
2	ไส้อั่ว	ป๊อปคอร์นไทใหญ่	เซรามิค	ผ้าทอยกดอก
3	ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสี ธรรมชาติ	น้ำพริกเห็ดนางฟ้า พริกกะเหรี่ยง	สร้อยคอชุดวิถีถิ่น	ผลิตภัณฑ์แปรรูป จากผ้าฝ้าย
4	สุรากลั่น	น้ำมัลเบอร์รี่	กาแฟ	เครื่องสำอาง สมุนไพร
5	ลูกประคบสมุนไพร	กระเป๋าด้าปักลาย ชาวเขาเผ่าม้ง	ครีมไพล	ชาสมุนไพรอบน้ำผึ้ง

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่/แม่ฮ่องสอน/ลำปาง/ลำพูน

สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจุดเด่นที่สำคัญและมีความแตกต่างหลากหลายในแต่ละจังหวัด กล่าวคือ จังหวัดเชียงใหม่ มีสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ล้ำนาสูง และหลากหลาย สามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ทุกระดับ มีกิจกรรมทางธุรกิจทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำอยู่ในพื้นที่เดียวกัน การมีวัดฤดูบอยอยู่ในพื้นที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ และมีช่างฝีมือในพื้นที่จำนวนมากและมีการรวมกลุ่มเข้มแข็งอยู่แล้วตามธรรมชาติ รวมทั้งการมีศูนย์แสดง จำหน่าย และกระจายสินค้า OTOP ณ อำเภอ สันกำแพง ยังถือเป็นโอกาส ในการพัฒนาการตลาดของสินค้า OTOP ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ทำมาจากวัตถุดิบของชุมชนในจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารจะเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ อาทิ ข้าว งา ถั่ว ซึ่งได้นำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเน้นความเป็นชาติพันธุ์

จังหวัดลำปาง มีศูนย์เซรามิกที่รวบรวมเซรามิกประเภทต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์เซรามิกของจังหวัดลำปาง และรวบรวมเรื่องราวของเซรามิกตั้งแต่ยุคบุกเบิก จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ที่สนใจมาศึกษาค้นคว้า และเยี่ยมชมเซรามิกของลำปาง โดยเฉพาะ “ถ้วยกำไ้” ความมีชื่อเสียงด้านการทำข้าวแต๋นที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์

จังหวัดลำพูน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยปัจจุบันมีนาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณภาพ โดยผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายว่าเป็นฝีมืออันเยี่ยมยอดล้ำค่า คือ ผ้าทอและผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาต่อเนื่องจากผ้า เช่น ผ้าทอที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในความงดงามและประณีตของช่างทอผ้า ได้แก่ ผ้าไหมยกดอกลำพูน และยังมีผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น ผ้าฝ้ายทอ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ผ้าชาวเขาที่มีเอกลักษณ์ชนเผ่า มีประวัติการสืบทอดศิลปะการทอผ้ารวมถึงการออกแบบลวดลายสืบทอดกันมาอย่างช้านาน ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้มีการสวมใส่ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านกันมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งผลิตภัณฑ์แปรรูปจากลำไย เครื่องสำอางสมุนไพร

นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI) ซึ่งหมายถึง ชื่อหรือสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่บอกแหล่งผลิตของสินค้าโดยสามารถสื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพหรือคุณลักษณะพิเศษแตกต่างจากสินค้าที่ผลิตในแหล่งผลิตอื่นจำนวนทั้งหมด 7 สินค้าในประเภทผ้า หัตถกรรม/อุตสาหกรรม และอาหาร ดังนี้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ชัดว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีบทบาทอย่างมากต่อการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นสินค้าบนพื้นฐานภูมิปัญญา วัฒนธรรมล้านนาในแต่ละท้องถิ่นที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการพัฒนาเชิงธุรกิจ การตลาดและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี ตอบสนองความต้องการและความนิยมของทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อีกทั้งภาครัฐยังมีนโยบายส่งเสริมและให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ OTOP อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้ประกอบการชุมชน การร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อยกระดับด้านการตลาด การเชื่อมโยงเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาและบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิตและการตลาดในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังต้องได้รับการพัฒนายิ่งๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาต่อยอดไปสู่หัตถกรรมสร้างสรรค์ หรือ Creative Crafts เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและการตลาดทั้งในส่วนของ รูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ คุณภาพ และการสร้างแบรนด์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการวิจัยผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างคุณค่าของตัวผลิตภัณฑ์เอง ตลอดจนกระบวนการพัฒนาจะต้องมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ มีการสนับสนุนและส่งเสริมจากทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นในที่สุด

ด้านการท่องเที่ยว

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีศักยภาพและความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากมีสถานที่/แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีอัตลักษณ์ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม ร้านค้า ร้านอาหาร บุติศรีสอร์ท และโฮมสเตย์ที่มีความพร้อมและสามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น

- 1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural and Traditional Tourism) บนพื้นฐานวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ และประวัติศาสตร์อันยาวนาน รวมทั้งการสัมผัสวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หัตถกรรม งานฝีมือ หรืองานช่างต่างๆ
- 2) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ/เชิงนิเวศ (Natural/Eco-Tourism) อาทิ การเที่ยวชมความงดงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเดินป่า การดูนก หรือการตั้งแคมป์
- 3) การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Long Stay) ซึ่งได้แก่การท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ ทั้งในรูปแบบธรรมชาติและในรูปแบบเมือง
- 4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) ได้แก่ การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเป็นการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น
- 5) การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา (Education Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้บริการแก่นักเรียนนักศึกษาชาวต่างชาติที่ต้องการเข้ามาศึกษาอย่างสถาบันในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่
- 6) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา (MICE) โดยจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็น MICE City
- 7) การท่องเที่ยวตาม Theme หรือกระแส (trend) เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

1) รางวัลด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ

ด้วยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีความโดดเด่นทำให้จังหวัดและแหล่งท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้รับรางวัลในระดับต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

ปี 2558

1) รางวัล Flower Festival of the Year องค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสวนและดอกไม้ในยุโรปได้คัดเลือกให้งานเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับของจังหวัดเชียงใหม่ให้ได้รับรางวัล ‘Flower Festival of the Year’ ซึ่งมีการมอบรางวัลดังกล่าวในการประชุมที่เรียกว่า Flower and Garden Conference ณ เมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558

2) Thailand Tourism Awards ครั้งที่ 10 หรือ รางวัลกินรี

ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้รับรางวัลกินรีซึ่งเป็นรางวัลที่ทำให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในเชิงคุณภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอีกทั้งยกระดับคุณภาพของสินค้าและบริการในมิติของคุณค่าและมูลค่าที่พร้อมในการต้อนรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยได้จัดให้มีการประกวด 5 ประเภท คือ 1) รางวัลประเภทแหล่งท่องเที่ยว 2) รางวัลประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) รางวัลประเภทรายการนำ

เที่ยว 4) รางวัลประเภทที่พักนักท่องเที่ยว และ 5) รางวัลประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่ได้รับรางวัล ประกอบด้วย จังหวัดลำพูน ได้รับ 1 รางวัล จังหวัดลำปาง 1 รางวัล และจังหวัดเชียงใหม่ 16 รางวัล ดังนี้

รางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่ สถาบันคชบาลแห่งชาติ จังหวัดลำปาง /บริษัท เอเชียโนเอเชีย ทราเวล จำกัด บริษัท เชียงใหม่แอดเวนเจอร์ จำกัด/ โรงแรมติลลันนา ริเวอร์ไซด์ สปา แอนด์ รีสอร์ท/ชุมชนบ้านไร่กองขิง โอเอซิส สปาล้านนา/เต้าการ์เด็น เฮลธ์สปา แอนด์ รีสอร์ท/ ปานวิมาน สปา

รางวัลดีเด่น ได้แก่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์กลางเวียงเชียงใหม่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โครงการหลวงอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง Thai Elephant Home ชีวาสปาระรินจินดาเวลเนส สปา แอนด์ ออนเซ็น ลานนาคำสปา และกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนพระบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน

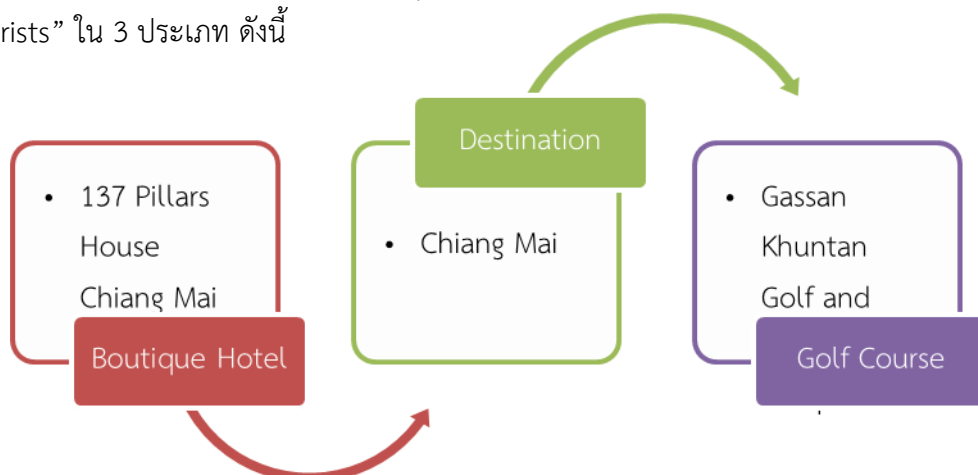
3) โครงการ The Best of Thailand Awards Voted by Chinese Tourists

ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดเชียงใหม่ได้รับรางวัล The Best Destination: The Best of Thailand Awards Voted by Chinese Tourists ภายใต้โครงการ The Best of Thailand Awards Voted by Chinese Tourists ซึ่งเป็นโครงการจัดประกวดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวจีนทั้งสิ้น 17 ประเภท โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินโครงการร่วมกับ บริษัท คิงพาวเวอร์ อินเทอร์เน็ตจีน จำกัด บริษัท SINA Corporation จำกัด ผู้ให้บริการเว็บไซต์ออนไลน์รายใหญ่ของจีน มีสมาชิกกว่า 600 ล้านคนทั่วโลก และมีบริษัทเจียร์ไน เอนเตอร์เทนเมนต์ เป็นผู้ประสานงานโครงการ

ปี 2559

1) รางวัล “2016 People’s Choice Awards Thailand Voted by Chinese Tourists”

รางวัล “2016 People’s Choice Awards Thailand Voted by Chinese Tourists” ต่อยอดมาจากรางวัล “The Best Thailand Awards Voted by Chinese Tourists” ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ร่วมกับบริษัท Tencent ซึ่งเป็นสื่อยอดนิยมของ ตั้งแต่วันที่ 7 - 19 มิถุนายน 2559 เพื่อค้นหาผู้ชนะใน 17 ประเภท ชาวจีนเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาร่วมลงคะแนนทางเว็บไซต์ www.peopleschoiceawardsthailand.com เช่น แหล่งท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร อาหารไทย สปา ย่านช้อปปิ้ง และสนามกอล์ฟ ซึ่งผลการโหวตปรากฏว่า จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้รับรางวัล “2016 People’s Choice Awards Thailand Voted by Chinese Tourists” ใน 3 ประเภท ดังนี้

2) รางวัลจากการจัดอันดับของนิตยสาร Travel and Leisure

ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดเชียงใหม่ได้รับจัดอันดับจากนิตยสาร Travel and Leisure นิตยสารท่องเที่ยวสหรัฐอเมริกาที่มียอดจำหน่ายสูงสุดในอเมริกาและได้รับความนิยมสูงสุดจากผู้อ่านทั่วโลก ซึ่งได้ประกาศผลอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2559 ได้แก่

ซึ่งได้รับการโหวตจากผู้อ่านนิตยสาร Travel and Leisure ด้วยคะแนนโหวต 91.25 คะแนน รองจากเมือง Charleston, South Carolina อันดับ 1 The World's Best Cities ซึ่งได้รับคะแนนโหวต 91.66

ประเภท DESTINATION	
ระดับภูมิภาคเอเชีย (The Best Cities in Asia)	ระดับโลก (The World Best Cities)
#1 Chiang Mai	#2 Chiang Mai
#5 Bangkok	#14 Bangkok
บทความ "Take the Grand Tour of Chiang Mai, Thailand-a.k.a. The Best City in Asia" โดย Melanie Lieberman	
ประเภท HOTELS	
The Best Resort Hotels in Southeast Asia	The Best Resort Hotels in Asia
#1 137 Pillars House, Chiang Mai	#5 137 Pillars House, Chiang Mai
#3 Four Seasons Resort Chiang Mai	#8 Four Seasons Resort Chiang Mai
#4 Four Seasons Tented Camp Golden Triangle, Chiang Rai	#9 Four Seasons Tented camp Golden Triangle, Chiang Rai
#5 Four Seasons Resort Koh Samui	
#6 Anantara Chiang Mai	
#7 Dhara Dhevi Chiang Mai	
#9 Amanpuri, Phuket	

The 10 Best City Hotels in Asia	The 100 Best Hotels in the world
#8 Mandarin Oriental, Bangkok	#37 137 Pillars House, Chiang Mai #66 Four Seasons Chiang Mai #72 Four Seasons Tented Camp Golden Triangle, Chiang Rai

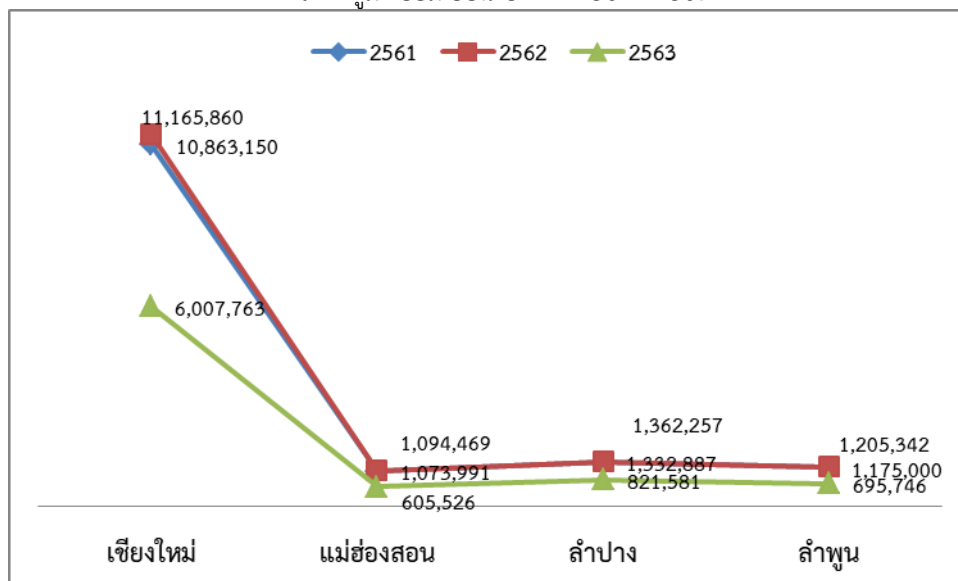
ตาราง สรุปผลการจัดอันดับ Travel + Leisure 2016 World's Best Award ที่ประเทศไทยได้รับรางวัล

จากศักยภาพที่โดดเด่นดังกล่าวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ทำให้ภาคการท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดและประเทศไทยโดยรวม ดังจะเห็นได้จากสถิติ ต่อไปนี้

ปี พ.ศ. 2563 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีผู้มาเยี่ยมเยือน (visitor) จำนวน 8,130,616 คน แบ่งเป็น ในจังหวัดเชียงใหม่ 6,007,763 คน ในจังหวัดลำพูน 695,746 คน ในจังหวัดลำปาง 821,581 คน และในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 605,526 คน ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ลดลงตัวในเกณฑ์สูงช่วงปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน จากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยว 14,827,928 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยว 14,445,028 คน โดยในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ

จังหวัด	2561	2562	2563
เชียงใหม่	10,863,150	11,165,860	6,007,763
ลำพูน	1,175,000	1,205,342	695,746
ลำปาง	1,332,887	1,362,257	821,581
แม่ฮ่องสอน	1,073,991	1,094,469	605,526
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	14,445,028	14,827,928	8,130,616

ตาราง ผู้มาเยี่ยมเยือน ปี พ.ศ. 2561 - 2563

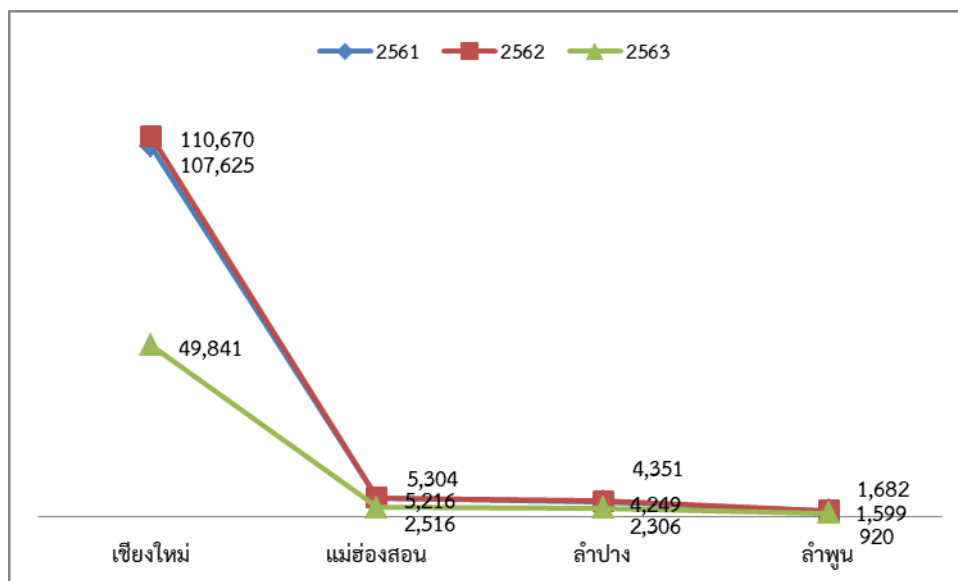

แผนภูมิรูปภาพแสดงผู้มาเยี่ยมเยือน ปี พ.ศ. 2561 - 2563

รายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปี พ.ศ. 2563 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนรายได้นักท่องเที่ยว จำนวน 55,585 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 จำนวน 66,424 ล้านบาท (-54.44%) แบ่งเป็นจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 49,841 ล้านบาท, จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2,516 ล้านบาท, จังหวัดลำปาง 2,306 ล้านบาท, จังหวัดลำพูน จำนวน 920 ล้านบาท โดยมีค่าเฉลี่ยการเติบโตของจำนวนรายได้นักท่องเที่ยวรวม 3 ปี เท่ากับร้อยละ (-14.24%)

จังหวัด	2561	2562	2563
เชียงใหม่	107,625	110,670	49,841
แม่ฮ่องสอน	5,216	5,304	2,516
ลำปาง	4,249	4,351	2,306
ลำพูน	1,599	1,682	920
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	118,690	122,009	55,585

ตาราง รายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2561 - 2563

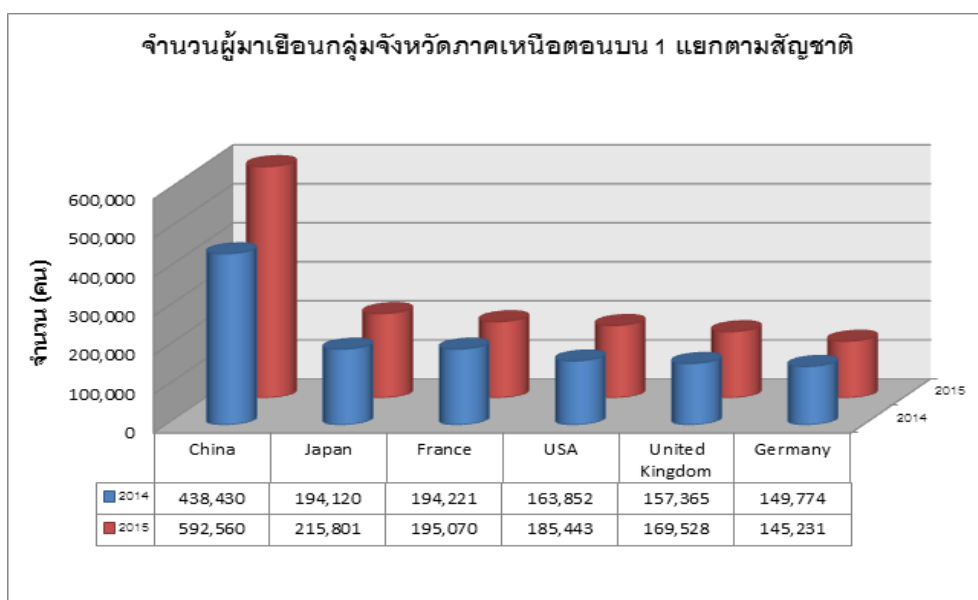

แผนภูมิรูปภาพแสดงรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2561 - 2563

ทั้งนี้ หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดดีขึ้น การการเดินทางด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีการขยายตัวจากปีก่อนหน้า เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนจากการเปิดเที่ยวบินเพิ่มมากขึ้น ทั้งเส้นทางบินตรงเชื่อมโยงกับเมืองสำคัญในต่างประเทศทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าออกได้สะดวกขึ้น ขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจีนยังคงเดินทางผ่านเข้ามาในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จำนวนมากต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทั้งการเดินทางโดยเที่ยวบินตรง เที่ยวบินเช่าเหมาลำ อีกทั้งจีนมีเที่ยวบินตรงระหว่างเชียงใหม่กับ 13 เมืองใหญ่ ของจีน เช่น เซี่ยงไฮ้ กุ๋นหมิง กวางโจว หางโจว หนานหนิง ปักกิ่ง เฉินตู ฉงชิ่ง เซินเจิ้น และอู่ฮั่น เป็นต้น

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวไทยยังคงเดินทางมาร่วมประชุมสัมมนาการประชุมสัมมนาจัดโดยภาครัฐและเอกชน และเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ เพิ่มขึ้นมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปลายปีเพื่อมาสัมผัสบรรยากาศในช่วงฤดูหนาวประกอบกับรัฐบาลมีมาตรการภาษีส่งเสริมการท่องเที่ยวทั่วไทยที่สามารถนำค่าใช้จ่ายด้านที่พักมาหักลดหย่อนเพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมทั้งผลจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวลดลงมากในรอบหลายปีทำให้นักท่องเที่ยวไทยนิยมขับรถมาเที่ยวภาคเหนือเพิ่มขึ้น

สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 สูงสุด 6 อันดับแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมนีตามลำดับ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวจีนในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ในปี พ.ศ. 2557 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.16 จากปี พ.ศ. 2556

จากผลการศึกษาของแผนงานวิจัยการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเส้นทางอารยธรรมล้านนา โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยว สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การเดินทางมาท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนของนักท่องเที่ยวมีเป้าหมายที่จะไปแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป และนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศซีกโลกใต้ มีเป้าหมายที่จะท่องเที่ยวที่วัดสำคัญหรือศาสนสถานเป็นอันดับแรก ส่วนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นและนักท่องเที่ยวชาวจีนนั้นมีเป้าหมายที่จะท่องเที่ยวที่แหล่งโบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ โดยนักท่องเที่ยวได้เดินทางไปท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ในส่วนของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ทำนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบชมอาหารพื้นเมือง เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น นักท่องเที่ยวชาวจีน และนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศซีกโลกใต้ ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวจีนยังชอบชมแหล่งโบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์อีกด้วย ส่วนนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา และนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปนั้นชอบชมวัดสำคัญและศาสนสถานที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน 1

แหล่งท่องเที่ยว		ไทย (ร้อยละ)	ทวีป อเมริกา (ร้อยละ)	ทวีป ยุโรป (ร้อยละ)	ญี่ปุ่น (ร้อยละ)	จีน (ร้อยละ)	กลุ่มประเทศ จี๒๐ (ร้อยละ)
1.	แหล่งโบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์	58.4	51.4	65.5	50.0	71.0	61.9
2.	งานเทศกาล ประเพณี	48.1	32.4	41.4	23.3	40.0	42.9
3.	วัดสำคัญ ศาสนสถาน	76.2	70.3	88.5	46.7	70.0	90.5
4.	พิพิธภัณฑ์	39.3	13.5	20.7	26.7	28.0	28.6
5.	สถานที่แสดงศิลปะ	22.9	5.4	21.8	3.3	19.0	14.3
6.	ชุมชนเก่าแก่ชุมชน วัฒนธรรม	23.8	32.4	28.7	13.3	23.0	38.1
7.	แหล่งผลิตสินค้า ของที่ระลึก	47.7	29.7	29.6	10.0	17.0	23.8
8.	อุทยานวิทยาศาสตร์	12.6	2.7	3.4	-	5.0	4.8
9.	สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน แห่งชาติ	54.9	48.6	54.0	23.3	17.0	57.1
10.	โครงการหลวง	25.2	2.7	5.7	20.0	14.0	19.0
11.	แหล่งผลิตการเกษตร	12.1	2.7	12.6	-	5.0	-
12.	รีสอร์ท อุทยานดอกไม้	38.8	18.9	14.9	16.7	24.0	19.0
13.	สวนสัตว์	34.1	10.8	10.3	3.3	30.0	9.5
14.	ห้างสรรพสินค้า	54.2	18.9	8.0	13.3	27.0	23.8
15.	อื่นๆ	1.4	21.6	9.2	16.7	5.0	14.3

ตาราง แสดงแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายที่จะไปท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยว		ไทย (ร้อยละ)	ทวีป อเมริกา (ร้อยละ)	ทวีปยุโรป (ร้อยละ)	ญี่ปุ่น (ร้อยละ)	จีน (ร้อยละ)	กลุ่มประเทศ ซีกโลกใต้ (ร้อยละ)
1.	ชมแหล่งโบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์	72.4	45.9	62.4	70.0	84.0	35.0
2.	ชมพิพิธภัณฑ์	51.4	13.5	15.3	30.0	43.0	19.0
3.	ชมย่านชุมชนเก่าแก่ บ้านเรือน ยนต์ หรืออาคารในรูปแบบ สถาปัตยกรรมดั้งเดิม	48.6	43.2	38.8	40.0	67.0	47.6
4.	ชมวัดสำคัญและศาสนสถานที่ สำคัญ	82.7	86.5	76.5	73.3	73.0	81.0
5.	ศึกษาธรรมชาติ วิถีชนา	16.8	18.9	15.3	3.3	21.0	9.5
6.	ชมการแสดงทางวัฒนธรรม ร่วมงานเทศกาลและงาน ประเพณีทางวัฒนธรรม	55.1	37.8	37.6	40.0	51.0	47.6
7.	ชิมอาหารพื้นเมือง	85.0	73.0	65.9	80.0	84.0	81.0
8.	ทดลอง ฝึกทำอาหารพื้นเมือง	13.6	40.5	23.5	6.7	19.0	23.8
9.	เยี่ยมชมและพูดคุยกับคนใน ชุมชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตดั้งเดิม	37.4	51.4	42.4	30.0	44.0	57.1
10.	ชมและซื้อสินค้าในแหล่ง หัตถกรรมท้องถิ่นสินค้าพื้นเมือง	76.6	59.5	5.1	36.7	69.0	57.1
11.	ฝึกทำงานหัตถกรรมพื้นเมือง หัตถกรรมท้องถิ่น	16.8	8.1	7.1	3.3	18.0	9.5
12.	ฝึกการแสดงพื้นเมือง (คำว ซอ จ้อย ฟ้อน)	12.1	13.5	3.5	13.3	14.0	9.5
13.	ใช้บริการฟื้นฟูสุขภาพและนวด แบบพื้นเมืองล้านนา(นวด ย่ำ ขาг ตอกเส้น)	43.9	29.7	16.5	56.7	72.0	14.3
14.	อื่นๆ	3.3	8.8	4.9	6.7	5.0	-

ตาราง กิจกรรมที่ทำการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน 1

ทั้งนี้ หากพิจารณาจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางผ่านสนามบินในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะพบว่า มีอัตราการเติบโตเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่เพิ่มขึ้น

ท่าอากาศยาน	จำนวนผู้โดยสาร (คน)						
	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่	9,426,732	10,222,224	10,688,160	11,130,643	11,611,301	12,113,949	12,654,859
ท่าอากาศยานลำปาง	290,580	330,900	360,300	389,500	418,500	448,400	478,900
ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน	55,368	64,200	74,700	85,200	95,700	106,200	116,700
ท่าอากาศยานปาย	6,066	8,511	8,679	8,854	9,035	9,226	9,420

หมายเหตุ ที่มา : บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) , สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย
ปี 2561 - 2565 เป็นผลการพยากรณ์

ค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือน

ในปี พ.ศ. 2562 ผู้ที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนจะมีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน คิดเป็น 2,339 บาท โดยในปี พ.ศ. 2562 ผู้เดินทางที่เข้ามาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันอยู่ที่ 3,961 บาท มากกว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน 2,272 บาท จังหวัดลำปาง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน 2,025 บาท และจังหวัดลำพูน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน 1,100 บาท ทั้งนี้ เป็นผลมาจากนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากอาหารการกิน สินค้าที่ระลึก ของฝากและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบันเทิงและนันทนาการ

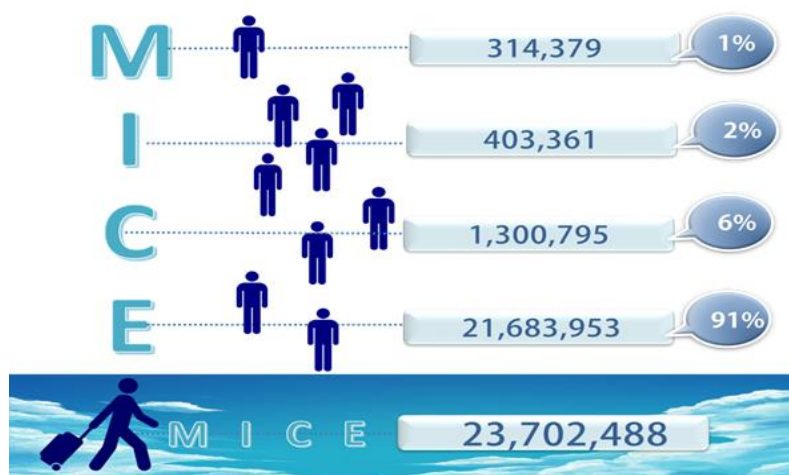
จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 14,827,928 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน 14,445,028 คน จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นชาวไทยมากกว่าชาวต่างชาติ โดยในปี พ.ศ. 2562 มีผู้มาเยี่ยมเยือนเป็นชาวไทยจำนวน 10,921,415 คน ชาวต่างชาติ จำนวน 3,906,513 คน เมื่อเปรียบจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนสูงสุด จำนวน 11,165,860 คน รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำปาง จำนวน 1,362,257 คน จังหวัดลำพูน จำนวน 1,205,342 คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1,094,469 คน โดยจังหวัดที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยสูงสุดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7,691,453 คน รองลงมาคือ จังหวัดลำปาง จำนวน 1,246,016 คน จังหวัดลำพูน จำนวน 1,151,952 คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 831,994 คน สำหรับจังหวัดที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนชาวต่างชาติสูงสุดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3,474,407 คน รองลงมาคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 262,475 คน จังหวัดลำปาง จำนวน 116,241 คน และจังหวัดลำพูน จำนวน 53,390 คน

ในปี พ.ศ. 2562 นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนวันพำนักรเฉลี่ย 2.28 วัน ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2.57 วัน มากกว่าจำนวนวันพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย 2.22 วัน โดยจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนวันพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 2.88 วัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนวันพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 2.17 วัน จังหวัดลำปางมีจำนวนวันพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 2.16 วัน และจังหวัดลำพูนมีจำนวนวันพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 1.93 วัน

ธุรกิจไมซ์ (MICE)

อุตสาหกรรมการจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการจัดแสดงสินค้า/นิทรรศการ (อุตสาหกรรมไมซ์) ถือเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการจ้างงานและการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ที่มีการจัดงาน และยังก่อให้เกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมเชื่อมโยงทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ด้วย

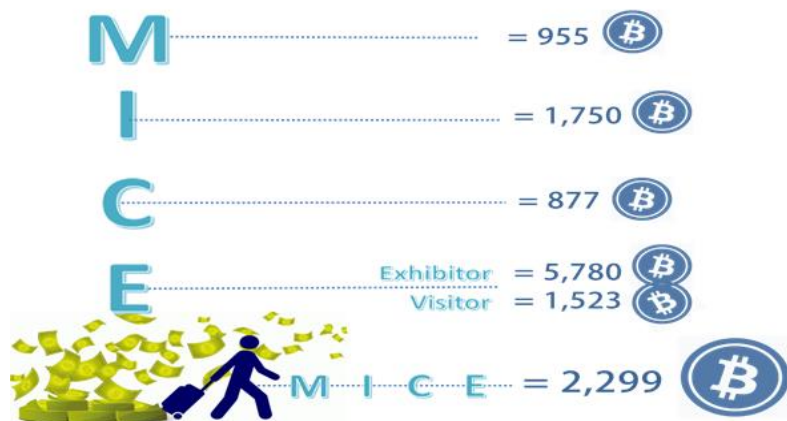
ในภาพรวมของประเทศไทย จากการสำรวจข้อมูลอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยช่วงปีงบประมาณ 2558 (ต.ค. 57 – ก.ย. 58) โดยสำนักงานส่งเสริมการจัดการประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) สามารถประมาณการจำนวนผู้เดินทางกลุ่มไมซ์ในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ ผู้เข้าร่วมประชุม ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และงานแสดงสินค้า/นิทรรศการชาวไทยหรือผู้ที่พำนักรถในประเทศไทยว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 23,702,488 ราย โดยผู้เดินทางกลุ่มไมซ์ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้เข้าร่วมและผู้ออกงานแสดงสินค้า ซึ่งมีจำนวนประมาณ 21,683,953 ราย (ร้อยละ 91) ในขณะที่กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมของบริษัทเอกชนมีน้อยที่สุดเพียง 314,379 ราย (ร้อยละ 1)

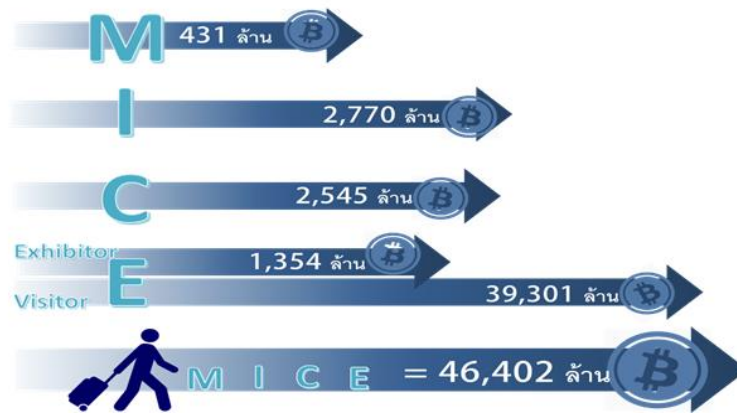
จุดหมายปลายทางของผู้เดินทางกลุ่มไมซ์ในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจุดหมายปลายทางของการเดินทางของผู้เข้าร่วมประชุม ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และงานแสดงสินค้า/นิทรรศการชาวไทยหรือผู้ที่พำนักรถในประเทศไทย ใน 5 พื้นที่ คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น ภูเก็ต และพัทยา ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานส่งเสริมการจัดการประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) ให้เป็น MICE City พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมของผู้เดินทางไมซ์จำนวน 18,635,869 ราย (ร้อยละ 79) และก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่า 34,411 ล้านบาท ในขณะที่ภูเก็ตเป็นจุดหมายปลายทางที่มีผู้เดินทางกลุ่มไมซ์ในประเทศไปน้อยที่สุด (ร้อยละ 1)

จากการประมาณค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมประชุม ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และงานแสดงสินค้า/นิทรรศการชาวไทยหรือผู้ที่พำนักถาวรในประเทศไทยในช่วงปีงบประมาณ 2558 พบว่าค่าใช้จ่ายของผู้เดินทางกลุ่มไมซีในประเทศไทยมีค่าประมาณ 2,299 บาท/คน/วัน โดยกลุ่มผู้ออกงานแสดงสินค้ามีค่าใช้จ่ายต่อวันมากที่สุด (5,780 บาท) ส่วนกลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาชีพมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด (877 บาท)

สำหรับค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมประชุม ท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และงานแสดงสินค้า/นิทรรศการชาวไทยหรือผู้ที่พำนักถาวรในประเทศไทยในช่วงปีงบประมาณ 2558 และจำนวนผู้เดินทางไมซีในประเทศไทยที่สามารถประมาณรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมไมซีในประเทศว่ามีมูลค่าเท่ากับ 46,401,553,667.01 บาท โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการของผู้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 39,301,269,285.13 บาท รองลงมา คือ รายได้จากกลุ่มผู้เข้าร่วมการท่องเที่ยเพื่อเป็นรางวัล ในขณะที่รายได้จากกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมของบริษัทเอกชนมีมูลค่าน้อยที่สุด

สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 นั้น จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่ามีศักยภาพโดดเด่นที่สุดในอุตสาหกรรมไมซ์ เนื่องจากความเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวและศูนย์กลางการคมนาคมของภาคเหนือ รวมทั้งมีความพร้อมด้านสถานที่ประชุมที่สามารถรองรับการจัดงานระดับองค์กร ระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งมีที่พักตั้งแต่ระดับประหยัดจนถึงระดับห้าดาวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม Luxury ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีพื้นที่รวม 326 ไร่ มีพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารกว่า 60,000 ตารางเมตร พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่ครบครันรองรับผู้เข้าร่วมงานได้ถึง 10,000 คน

จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการจัดการประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดเชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวไมซ์ทั้งหมดจำนวน 1,308,888 คน สร้างรายได้จำนวน 2,885,427,946 บาท และมีแนวโน้มที่จะเติบโตสูงขึ้นในอนาคต

Chiang Mai	No. of Domestic MICE travelers (paxs)					Revenue (mB)				
	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Total	Q1 2015	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Total
M	4,557	7,487	18,984	33,435	64,463	6,401,309	16,624,956	18,516,519	42,057,154	83,599,938
I	13566	74480	-	29349	117,395	66,042,150	1,025,858,704	-	63,518,077	1,155,418,931
C	2,025	45,349	60,750	111,359	219,483	4,127,871	48,042,459	79,975,346	265,150,634	397,296,310
E	230,330	54,180	-	623,032	907,542	598,793,474	116,319,100	-	534,000,192	1,249,112,766
Total	250,478	181,496	79,734	797,175	1,308,883	675,364,805	1,206,845,218	98,491,865	904,726,058	2,885,427,946

ทั้งนี้ การเป็นเมืองแห่งไมซ์ของจังหวัดเชียงใหม่ไม่ได้สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่จังหวัดเชียงใหม่เพียงจังหวัดเดียว แต่ยังสามารถต่อยอดและเชื่อมโยงไปยังจังหวัดอื่นๆ ภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 อื่นๆ ได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาโครงการสร้างเมืองรองรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (กิจกรรมการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะรองรับธุรกิจ MICE และการท่องเที่ยว) โดยสำนักบริการวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะว่า ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพื่อรองรับธุรกิจ MICE มีความจำเป็นเพื่อการเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายระหว่างเมืองเพื่อกระจายให้มีการเดินทางมากขึ้น ระบบก็จะมีประสิทธิภาพและช่วงส่งเสริมธุรกิจการค้าโรงแรมต่างๆ ให้ดีขึ้น ธุรกิจ MICE ของจังหวัดนั้นก็จะต้องขึ้นตามไปด้วย

นอกจากนี้ เนื่องจากกิจกรรม MICE เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาของกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มที่แตกต่างกัน เช่น หากเป็นกลุ่ม MICE จากต่างประเทศ นิทรรศการขนาดใหญ่จากส่วนกลาง หรือการจัดกิจกรรม MICE ด้านการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่จะมีความพร้อมมากที่สุด หากเป็นกลุ่ม MICE จากประเทศเพื่อนบ้าน CMLV จังหวัดลำปางก็สามารถเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้นอกเหนือจากจังหวัดเชียงใหม่ หากมีการพัฒนาสนามบินให้มียุทธศาสตร์จากต่างประเทศมาลงได้ ขณะที่จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นด้านเกษตรกรรมและการบริหารจัดการเมืองแบบกิ่งเมืองกิ่งชนบทเชิงเกษตรกรรมจึงเป็นทางเลือกสำหรับ MICE ในระดับท้องถิ่น ส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีระบบนิเวศอันอุดมสมบูรณ์จึงเหมาะสำหรับกลุ่ม Incentive และ small group meeting รวมไปถึงกิจกรรม MICE ให้กับนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการเรียนรู้ระบบนิเวศ หรือวิถีชีวิตคนเมืองและคนชนบทในพื้นที่ที่โอบล้อมด้วยขุนเขา ดังนั้น ความร่วมมือกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีความเป็นไปได้สูงต่อการพัฒนากิจกรรม MICE ร่วมกัน ก็คือนำเอากลุ่มตลาดเป้าหมายที่แตกต่างกันนี้มารวมกันเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อนำเสนอไปยังตลาด ซึ่งทำให้ตลาดสามารถเลือกกิจกรรม MICE ที่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าเป้าหมายที่มีความต้องการและพฤติกรรมที่ต่างกัน

ธุรกิจบริการสุขภาพ

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังมีศักยภาพที่โดดเด่นในด้านธุรกิจบริการสุขภาพซึ่งสอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือ Health Tourism โดยจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพตั้งแต่ธุรกิจบริการทางการแพทย์ ทันตกรรม บริการสปา นวดแผนไทย แพทย์แผนไทย และผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างครบวงจรและมีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งด้านการแพทย์และทันตกรรม การบริการเพื่อสุขภาพ และผลิตภัณฑ์สุขภาพ

จากตารางจะเห็นได้ว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีความโดดเด่นในการเป็นศูนย์กลางด้าน Health and Wellness โดยจังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมและโดดเด่นในด้านสถานบริการทางการแพทย์และทันตกรรม การบริการเพื่อสุขภาพ เช่น สปา/นวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย การเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสอนธุรกิจสุขภาพ สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง และสถานเสริมความงาม ขณะที่จังหวัดลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอนจะมีศักยภาพในเชิงสนับสนุนการบริการสุขภาพ อาทิ การเป็นแหล่งสมุนไพร หรือแหล่งวัตถุดิบในการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ/เครื่องสำอาง แหล่งน้ำพุร้อน ตลอดจนเป็นแหล่งภูมิปัญญาในการนวดหรือบำรุงสุขภาพตามวิถีพื้นบ้านล้านนา

โดยในการพัฒนาธุรกิจบริการสุขภาพกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 นั้น นอกจากจะเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดแล้ว ยังมีความเชื่อมโยงกับภาคการเกษตรซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี

ลำดับที่	ประเภทสถานประกอบการ	จำนวนสถานประกอบการ / ปี/ จังหวัด														
		2561					2562					256.3				
1	- การแพทย์และทันตกรรม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม
	1.1 โรงพยาบาลเอกชน	17	2	2	-	21	17	2	2	-	21	16	2	2	-	20
	1.2 สถานพยาบาลเอกชน	960	111	152	25	1,248	1,002	112	176	25	1,315	1,020	131	192	28	1,371
	1.3 คลินิกทันตกรรม	206	27	37	3	273	219	29	41	3	292	244	32	43	4	323
	1.4 คลินิกทันตกรรมเฉพาะทาง	1	-	33	-	34	1	-	36	-	37	0	-	43	-	43
	1.5 คลินิกทันตกรรมตามเกณฑ์ คุณภาพคลินิกทันตกรรม ล้านนา		-	-	-			-	-	-			-	-	-	

2	- การบริการเพื่อสุขภาพ	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม
	2.1 สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ	9	1	87	3	100	10	1	88	3	102	5	1	93	2	101
	1. สปาเพื่อสุขภาพ															
	2. นวดเพื่อสุขภาพ	145	14	20	44	223	103	28	21	45	197	145	33	22	33	233
	3. นวดเพื่อเสริมสวย	6	-	-	0	6	5	-	-	0	5	0	-	0	0	0
	2.2 โรงเรียนสอนธุรกิจสุขภาพ (นวด / สปา)		-	87	0	87		-	88	0	88		-	93	0	93

ลำดับที่	ประเภทสถานประกอบการ	จำนวนสถานประกอบการ / ปี / จังหวัด														
		2561					2562					2563				
		ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม
3	ผลิตภัณฑ์สุขภาพ															
	3.1 สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง	1,025	14	87	24	1,150	978	16	88	16	1,098	334	20	93	8	455
	3.2 สถานที่เสริมความงาม ประเภทคลินิกเสริมสวย	99	-	20	0	119	112		21	0	133	138		22	0	160
	3.3 สถานที่ผลิตเครื่องมือแพทย์	7	4	-	0	11	8	4	-	0	12	8	8	-	0	16
	3.4 สถานที่ผลิตอาหาร															
	3.4.1 เครื่องดื่มในภาชนะ บรรจุที่ปิดสนิท	169	23	53	4	249	200	24	53	4	281	200	26	54	4	284
	3.4.2 ชา	62	1	8	3	74	78	1	9	3	91	78	1	10	2	91
	3.4.3 ชาสมุนไพร	56	5	8	2	71	74	6	8	2	90	74	6	8	1	89
	3.4.4 นำนมถั่วเหลืองใน ภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท	6	2	2	0	10	6	2	2	0	10	6	2	2	0	10
	3.4.5 น้ำบริโภคในภาชนะ บรรจุที่ปิดสนิท	349	86	298	40	773	348	91	305	37	781	348	100	313	46	807
	3.4.6 น้ำผึ้ง	30	8	2	0	40	38	8	2	0	48	38	9	2	0	49
	3.4.7 น้ำแร่ธรรมชาติ	7	0	4	0	11	8	0	5	0	13	8	0	5	0	13
	3.4.8 นมโค	2	0	2	0	4	2	0	2	0	4	2	0	2	0	4

ลำดับที่	ประเภทสถานประกอบการ	จำนวนสถานประกอบการ / ปี / จังหวัด														
		2561					2562					2563				
	ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม	ชม	ลพ	ลป	มส	รวม
	3.4.9 ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	32	7	8	1	48	41	8	8	1	58	41	8	8	1	58
	3.4.10 อาหารที่มีวัตถุดิบประสงค์ พิเศษ-ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	-	0	-	0	0	-	0	-	0	0	-	0	-	0	0
	3.4.11 อาหารในภาชนะ บรรจุที่ปิดสนิท	11	7	14	0	32	12	7	14	0	33	15	7	14	0	36
	3.4.12 พืช ผัก ผลไม้ ถั่วและ ผลิตภัณฑ์	26	0	26	0	52	35	0	34	0	69	57	0	41	0	98
	3.4.13 พืชผักแช่แข็ง	9	0	1	0	10	9	0	1	0	10	10	0	1	0	11
	3.4.14 พืชผักผลไม้	-	0	26	2	28	2	0	34	2	38	5	0	41	0	46
	3.4.15 พืชผักผลไม้สด	28	5	0	0	33	36	9	1	0	46	60	11	1	0	72
	3.4.16 พืชผักแห้ง	17	0	26	0	43	29	0	34	0	63	35	0	41	0	76
	3.4.17 อาหารพร้อมปรุง	59	4	181	0	244	74	4	185	0	263	105	4	186	0	295
	3.4.18 อาหารสำเร็จรูปที่ พร้อมบริโภคทันทีแช่แข็ง	7	0	199	0	206	7	0	205	0	212	9	0	208	0	217

ทิศทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ในปี 2566 คาดว่า แนวโน้มภาคท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะยังคงขยายตัวต่อเนื่องและเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจภาคเหนือ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจีนที่มีแนวโน้มเดินทางออกไปท่องเที่ยวต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยและภาคเหนือ รวมทั้งภาคเหนือตอนบน 1 อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จาก World Tourism Organization คาดว่า นักท่องเที่ยวจีนยังมีแนวโน้มใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศเพื่อท่องเที่ยวและทำธุรกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน กลุ่มนักท่องเที่ยวอาเซียนก็มีแนวโน้มที่จะเติบโตหลังจากเปิด AEC เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรปและอเมริกาได้เริ่มกลับมาเที่ยวภาคเหนือตอนบน 1 ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวที่ปรับตัวเชิงบวก เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวไทยที่ยังคงนิยมมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว หากอากาศหนาวเย็นยาวนานจะทำให้นักท่องเที่ยวไทยหลังไหลขึ้นมาเที่ยวภาคเหนือเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในอนาคต นอกเหนือจากการรักษาทุนทางประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม ภาพลักษณ์และความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกันระหว่างจังหวัดในกลุ่มให้มากขึ้น การฟื้นฟูและอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่นทั้งองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานในการสืบสานการพัฒนาและส่งเสริมให้คนรุ่นหลังได้อย่างมีคุณค่า และการให้ความสำคัญกับเป้าหมายในกลุ่ม Culture, Creativity, High-value Services เพื่อยกระดับภาคบริการสู่ตลาดคุณภาพสูงแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญอื่นๆ ที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1) ทั้ง 4 จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ต่างก็มีความโดดเด่นที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดให้แตกต่างกันเพื่อตอบสนองต่อลูกค้ากลุ่มต่างๆ จังหวัดเชียงใหม่ในฐานะ Hub ด้านการท่องเที่ยวสำคัญของกลุ่มจังหวัดจึงต้องแสวงหากิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดของแต่ละจังหวัดออกมาใช้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กระจายออกไปจังหวัดทั้งสามให้มากยิ่งขึ้น

2) ในปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากและเข้ามาหลายช่องทางรวมถึงการขับขีพาหนะส่วนบุคคลผ่านด่านชายแดนเข้ามาด้วยตนเอง ส่งผลกระทบต่อประชาชนท้องถิ่นในหลากหลายด้าน รวมถึงด้านความปลอดภัยบนท้องถนน ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเข้ามามีบทบาทในการจัดระเบียบและควบคุมรูปแบบการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวดังกล่าว เช่น การออกมาตรการบังคับใช้ด้านการทำประกัน กำหนดจุดจอดที่เหมาะสม และเคร่งครัดต่อการบังคับใช้กฎหมายด้านการจราจร

3) ในอนาคตการใช้ระบบขนส่งสาธารณะที่มีอยู่เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดจำเป็นต้องมีการพัฒนารองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งต้องมองถึงความสมบูรณ์ของโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะระหว่างจังหวัดที่จะต้องมียังทั้งจำนวนและคุณภาพเพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นแม้ว่าในปัจจุบัน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะมีระบบโครงข่ายการคมนาคมที่มีคุณภาพที่ดีและมีปริมาณที่เพียงพอต่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นในเส้นทางเชียงใหม่ - ลำปาง เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่ - ลำพูน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องเร่งรัดปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในระบบ คือ

(1) การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะภายในของแต่ละจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางไปถึงยังแต่ละจังหวัดแล้วสามารถเดินทางต่อไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่นอกเหนือเส้นทางระหว่างจังหวัดรวมถึงเดินทางต่อไปยังสถานที่พักได้อย่างสะดวกและด้วยราคาที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ ระบบขนส่งสาธารณะประจำทางในเขตเมืองเป็นแนวทางที่ดีที่สุดแต่ก็ต้องพิจารณาพร้อมกับปริมาณของผู้ใช้บริการในพื้นที่ประกอบ โดยสำหรับจังหวัดที่ยังไม่พร้อมก็สามารถจัดทำราคาค่าโดยสารที่เป็นมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการได้

(2) แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างเส้นทาง และระบบ Hop on Hop off ในแต่ละเส้นทาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้เสมือนหนึ่งเดินทางโดยสารของบริษัทนำเที่ยว

4) กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก ภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญกับการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อบันเทิงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศอื่นๆ อย่างเป็นระบบและมีการบริหารจัดการเพื่อกระตุ้นความต้องการการท่องเที่ยวโดยอาจเริ่มจากตลาดอาเซียน และตลาดจีน โดยใช้จุดแข็งของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในเรื่องประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้าน ความสวยงามทางธรรมชาติ ทักษะและความอ่อนน้อมในการให้บริการที่เป็นเอกลักษณ์ ในการสร้างแรงจูงใจและความประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

5) การสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดโดยสนับสนุนการสร้างรากฐานทางการท่องเที่ยวในระยะยาว อาทิ ความพยายามจะผลักดันให้เชียงใหม่เป็นเมืองมรดกโลกทำให้จากเดิมความสวยงามทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมของเชียงใหม่ได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาแล้วมากมาย แต่หากการได้รับการคัดเลือกให้เป็นเมืองมรดกโลกย่อมเป็นการเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวอย่างมหาศาลมากขึ้น

ด้านการค้าชายแดน

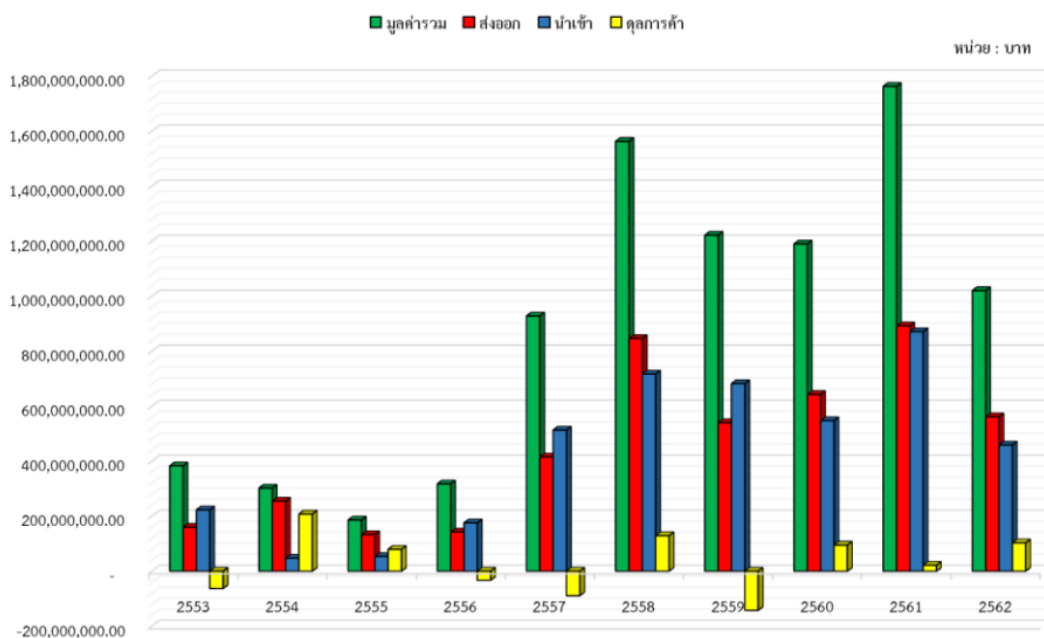
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 1 ประเทศ คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวคือ จังหวัดเชียงใหม่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาใน 5 อำเภอ คือ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝางและอำเภอแม่อาย รวมระยะทาง 277 กิโลเมตร ขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทุกอำเภอ ระยะทางรวมทั้งสิ้น 483 กิโลเมตร แบ่งเป็นพรมแดนทางบกยาวประมาณ 326 กิโลเมตร และพรมแดนทางน้ำ ยาวประมาณ 157 กิโลเมตร (ด้านแม่น้ำสาละวิน ยาว 127 กิโลเมตร และด้านแม่น้ำเมย ยาว 30 กิโลเมตร) โดยทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

การค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปัจจุบัน เป็นการค้าระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบริเวณตามแนวชายแดนด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีการติดต่อสัมพันธ์กันทางด้านการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศของประชาชน ชุมชน หรือผู้ประกอบการค้าขายซึ่งพ่อค้าส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่ทำการติดต่อค้าขายกันมานานแล้ว มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับคู่ค้าและสามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้ ช่องทางการค้าระหว่างไทย-เมียนมาด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินการผ่านจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า 5 ช่องทาง คือ จุดผ่อนปรนห้วยผึ้ง จุดผ่อนปรนบ้านน้ำเพียงดิน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จุดผ่อนปรนเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง และจุดผ่อนปรนบ้านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย โดยจุดผ่อนปรนทั้ง 5 จุดเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า มีลักษณะการซื้อขายส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค

โดยมีสินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เบียร์ น้ำมันพืช สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าที่นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โค - กระบือมีชีวิต พืชผลทางการเกษตร อาทิ พริกแห้ง

ปี	มูลค่ารวม	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
2553	382,914,202.47	159,964,652.12	222,949,550.35	- 62,984,898.23
2554	302,095,528.07	254,850,676.20	47,244,851.87	207,605,824.33
2555	185,791,732.89	132,844,088.89	53,299,839.00	79,544,249.89
2556	317,492,284.63	142,100,834.63	175,391,450.00	- 33,290,615.37
2557	927,980,724.44	414,936,045.44	513,044,679.00	- 89,108,633.56
2558	1,562,906,303.66	845,923,958.66	716,982,345.00	128,941,613.66
2559	1,221,596,156.18	539,580,436.18	682,015,720.00	- 142,435,283.82
2560	1,189,654,711.59	642,246,416.29	547,408,295.30	94,838,120.99
2561	1,762,765,071.73	892,072,538.46	870,692,533.27	21,380,005.19
2562	1,020,332,641.76	561,461,659.87	458,870,981.89	102,590,677.98
รวม	8,873,529,357.42	4,585,981,306.74	4,287,900,245.68	307,081,061.06

ตาราง แสดงมูลค่าการค้ารวม ส่งออก นำเข้า ดุลการค้า ปี 2553 – 2562

แผนภูมิรูปภาพแสดงแสดงมูลค่าการค้ารวม ส่งออก นำเข้า ดุลการค้า ปี 2553 – 2562

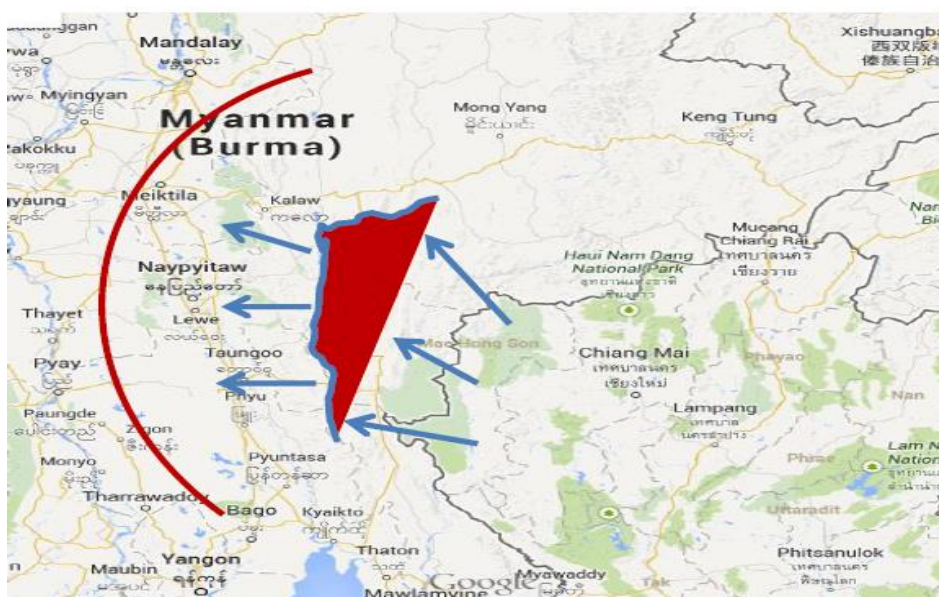
มูลค่าการค้ารวมปี 2553 - 2562 จำนวน 8,873 ล้านบาท มูลค่าการส่งออก จำนวน 4,585 ล้านบาท มูลค่าการนำเข้า จำนวน 4,287 ล้านบาท ดุลการค้าเกินดุล 307 ล้านบาท ทั้งนี้ สถานการณ์การค้าชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 จนถึง ปัจจุบัน โดยมีมูลค่าการค้าสูงสุดในปี 2561 จำนวน 1,762 ล้านบาท และมูลค่าต่ำสุดในปี 2555 จำนวน 185 ล้านบาท ในช่วงระยะเวลา 10 ปี จังหวัดแม่ฮ่องสอนเกินดุลการค้า 6 ปีและขาดดุลการค้า 4 ปีแต่ในภาพรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงได้ดุลการค้า จำนวน 307 ล้านบาท

การคาดการณ์มูลค่าการค้าชายแดน โดยศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในอาเซียน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน คาดการณ์มูลค่าการค้ารวมของเดือนพฤศจิกายน 2562 จำนวน 73.72 ล้านบาท โดยมูลค่าการค้าจริงอยู่ที่ 96.27 ล้านบาท สูงกว่าการคาดการณ์ 22.55 ล้านบาท เนื่องจากมูลค่าการนำเข้า โค - กระบือมีชีวิต และพริกแห้งเพิ่มขึ้น

มูลค่าการค้าดังกล่าวเป็นผลมาจากปัจจัยด้านแวดล้อมจากภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ ปัจจัยภายในประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการก่อสร้างและปรับปรุงสภาพเส้นทางการคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางไปยังจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนในหลายเส้นทางทำให้เส้นทางผู้ประกอบการมีเส้นทางการคมนาคมขนส่งสินค้าได้สะดวกขึ้น และประกอบนโยบายด้านการส่งเสริมการค้าและการดำเนินการในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การจัดกิจกรรมเชิญผู้นำและผู้ประกอบการจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเดินทางเข้ามาเจรจาและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการค้าชายแดนในเรื่องการประกอบการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการดำเนินการนำภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเดินทางไปเชื่อมความสัมพันธ์ ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดความยั่งยืนและเกิดความสัมพันธ์อันระหว่างทั้งสองประเทศ ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจทำให้มูลค่าการค้าชายแดนไทย - เมียนมา มีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากสภาพภูมิประเทศที่เป็นช่องทางการค้าทำให้กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีศักยภาพการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่ติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยสามารถพัฒนาระดับจุดผ่อนปรนทางการค้าเป็นจุดผ่านแดนถาวรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคต คือ

- 1) จังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพในการส่งเสริมการค้าชายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 2 แห่ง คือ จุดผ่อนปรนกัวผาวอก ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว และ 2) จุดผ่อนปรนบ้านหลักแตง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง
- 2) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีศักยภาพในการส่งเสริมการค้าชายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 1 แห่ง คือ จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา: ผลการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพเชื่อมโยงด้านการค้าชายแดนและเตรียมความพร้อมจุดผ่อนปรนที่มีศักยภาพเป็นด่านถาวรภายใต้โครงการเปิดตลาดสู่ภูมิภาคอาเซียน

1) จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีจุดผ่านแดนซึ่งเป็นจุดผ่อนปรนการค้าบริเวณชายแดนไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 2 แห่ง โดยเชื่อมโยงกับด่านชายแดนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Boundary Pillars: BP) ได้แก่ จุดผ่อนปรนกัวผาวอก บ้านอรุโณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเขตติดต่อกับ BP1 - เมืองสาด รัฐฉาน และจุดผ่อนปรนหลักแต่ง บ้านหลักแต่ง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัด เชียงใหม่ เป็นเขตติดต่อกับ BP3 - เมืองเตาะ รัฐฉาน

ประเทศไทย	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	
จุดผ่อนปรนกัวผาวอก	Boundary Pillars 1	เมืองสาด รัฐฉาน
จุดผ่อนปรนหลักแต่ง	Boundary Pillars 3	เมืองเตาะ รัฐฉาน

ตาราง จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยจังหวัดเชียงใหม่-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

โดยจุดผ่อนปรนทั้ง 2 แห่ง ในอดีตได้เคยเปิดการค้าชายแดนกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และมีศักยภาพที่จะได้รับการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนถาวรในอนาคต ดังนี้

- 1) จุดผ่อนปรนกัวผาวอก ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 10 บ้านอรุโณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาวอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับตำบลโป่งป่าแหม อำเภอโป่งป่าแหม จังหวัดเมืองสาด รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

จุดผ่อนปรนก๊วผาวอกประกาศเปิดจุดผ่อนปรนครั้งแรก เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2540 ตามประกาศ จังหวัดเชียงใหม่ ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2545 มีคำสั่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ให้ระงับการผ่านเข้า - ออก ตลอดจนการค้าขายสินค้าทุกชนิด ด้วย เหตุผลทางความมั่นคง หลังจากมีการระงับผ่านเข้า - ออก ได้มีการอนุญาตให้นำสินค้าเข้า-ออกผ่าน ทางจุดผ่อนปรนก๊วผาวอกเป็นกรณีๆ โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ เชื้อนท่าซาง ที่จังหวัดตองยีรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดย บริษัท เอ็ม ดี เอ็กซ์ กรุ๊ป จำกัด และมีการ นำเข้าสินค้าบางประเภทจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาบ้างเล็กน้อย ต่อมาคณะกรรมการศูนย์ สั่งการชายแดนประเทศไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จังหวัดเชียงใหม่ได้มีมติยกเลิกการระงับ การผ่านเข้า - ออก ตามประกาศจังหวัดเชียงใหม่ ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2551 เรื่องการเปิดจุด ผ่อนปรนก๊วผาวอกให้มีการเปิดช่องทางตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา และเปิดจุด ผ่อนปรนก๊วผาวอกอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 แต่ก็ได้มีการระงับการผ่านเข้า ออกตลอดจนการค้าขายทุกชนิดเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2545 เนื่องจากปัญหาความมั่นคง ต่อมาจังหวัดเชียงใหม่ ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551 ให้เปิดจุดผ่อนปรนก๊วผา วอกอีกครั้งหนึ่ง แต่กลายเป็นเพียงการอนุมัติเปิดจากฝ่ายไทยเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมาไม่ได้เปิดช่องทางดังกล่าวแต่อย่างใด และแม้จะมีความพยายามที่จะเปิดจุด ผ่อนปรนก๊วผาวอกอีกครั้งในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 แต่เปิดได้เพียง 2 เดือน ก็ต้องปิดเป็น การถาวรในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553

จุดผ่อนปรนก๊วผาวอกมีศักยภาพในด้านสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งและเส้นทางการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าที่สะดวกได้มาตรฐาน มีระยะทางขึ้นภูเขาตกเคี้ยวบ้างในช่วง อำเภอมะแตงสู่อำเภอยางตาวเท่านั้น แต่จากอำเภอยางตาวไปสู่จุดผ่อนปรนก๊วผาวอก (BP1) เป็นถนนตัดผ่านพื้นที่ราบและเนินเขาเตี้ยๆ เพียงเล็กน้อย เมื่อข้ามฝั่งไปในเขตรัฐฉานของสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมาต่อเนื่องจากจุดผ่อนปรนก๊วผาวอกเป็นถนนลูกรังสภาพดีสามารถใช้ขนส่งได้ในฤดู ฝน ลักษณะเป็นเส้นทางผ่านไปตามที่ราบระหว่างภูเขาและเนินเขาเตี้ยเหมือนในฝั่งไทย ถนนสร้าง ผ่านหมู่บ้านปางป่าแขม เมืองหาง และผ่านหุบเขาไปจนถึงเมืองต่วนหรือเมืองโตนซึ่งเป็นเมืองชุมทาง ใหญ่ในการรับ - ส่ง กระจายสินค้าจากฝั่งไทยที่มีทั้งเส้นทางขนส่งสินค้าเชื่อมไปถึงเมืองสาตด้าน ทิศตะวันออกเฉียงเหนือต่อเนื่องไปถึงเมืองท่าซี้เหล็ก (จุดผ่านแดนการค้าถาวรแม่สาย) ทั้งนี้ ยังสามารถเดินทางต่อเนื่องไปยังเมืองเชียงตุงแล้วต่อไปยังเมืองลาหะลูชายแดนจีน ในขณะที่ ถนนจากเมืองต่วน (ถ้าหากไม่เลี้ยวไปทางเมืองสาตทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ) ก็สามารถเลี้ยวแยก ไปทางทิศตะวันตกเพื่อเดินทางและขนส่งสินค้าข้ามสะพานท่าซางข้ามแม่น้ำสาละวินไปยังเมืองปัน และเดินทางต่อไปยังเมืองกลางเคอ เมืองนาย จนไปถึงเมืองน้ำจาง ดอยแหลมถึงเมืองตองยีซึ่งเป็นเมือง หลวงของรัฐฉาน มีระยะทางเพียง 150 กิโลเมตร ไกลกว่าเส้นทางจากแม่สายมายังตองยีมีระยะทาง 300 กิโลเมตร ซึ่งมีเส้นทางที่บริษัทเอ็มดีเอ็กซ์ที่บุกเบิกเข้าไปสร้างเชื้อนท่าซาง เป็นการนำร่องการค้า ของเชียงใหม่เข้าสู่พื้นที่ตอนในของเมียนมาร์ นอกจากนี้ ชุมชนบริเวณชายแดนในเมียนมาร์ตั้งถิ่นฐาน

ค่อนข้างหนาแน่นและมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากฝั่งไทย นอกจากนี้เส้นทางถนนของเมียนมาร์ยังสามารถเชื่อมโยงไปเมืองมัณฑะเลย์ ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจลำดับสองของประเทศบริเวณภาคเหนือซึ่งมีโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงหลายเมือง นับเป็นประตูก้าโดยเฉพาะทางด้านตอนบนประเทศ

สำหรับปัญหาในการอนุมัติเปิดจุดผ่อนปรนก๊วผาวอกเกิดจากการที่ยังมีความไม่สงบในฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและทางราชการยังไม่สามารถควบคุมจัดระเบียบชนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จประกอบกับมีข่าวการผลิตยาเสพติดโดยกองกำลังชาวก๊วใกล้กับบริเวณชายแดนอีกด้วย จึงไม่มีการอนุมัติให้เปิดจุดผ่อนปรน จากรัฐบาลทั้งสองฝั่ง

- 2) จุดผ่อนปรนบ้านหลักแต่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านเปียงหลวง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ อาณาเขตของหมู่บ้านเปียงหลวงติดชายแดนประเทศไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งติดต่อกับหมู่บ้านปางก้าก้อ ตำบลเมืองเต๊ะ กิ่งอำเภอเมืองทา ของอำเภอเมืองต่วน จังหวัดเมืองสาด เขตรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เขตชายแดนที่เชื่อมระหว่างบ้านหลักแต่ง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง กับบ้านปางก้าก้อ เขตรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการค้า คือ เป็นเส้นทางที่จะเชื่อมต่อไปเมืองตองยี ซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐฉาน อยู่ห่างจากจุดผ่อนปรนบ้านหลักแต่งราว 227 กิโลเมตร

บริเวณจุดผ่อนปรนหลักแต่งในช่วงปี พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545 เคยทำหน้าที่เป็นจุดผ่อนปรนที่เปิดการค้าชายแดนในระดับท้องถิ่น เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในรัฐฉานเป็นชาวไทยใหญ่และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชากรในอำเภอเวียงแหงรวมทั้งกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตเมืองแหงหรือเวียงแหงเคยเป็นเมืองบริวารของผู้ครองเมืองปั่นมาก่อน นิยมใช้สินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทย และมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศไทย มีสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องนุ่งห่ม ของใช้เบ็ดเตล็ด น้ำมันเชื้อเพลิงยารักษาโรค ผงชูรส น้ำมันปาล์ม อาหารปรุงแต่ง ของขบเคี้ยว น้ำอัดลม ซากาแฟ และอาหารสำเร็จรูป ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไม้แปรรูป ไม้สัก ไม้แดง หวายผ่าซีก สินค้าเกษตร ปศุสัตว์ แร่ดีบุก และอัญมณี เช่น ทับทิม ทองคำ พลอย เนื่องจากประชาชนทั้งสองฝั่งต่างเป็นเครือญาติหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาจึงทำให้รูปแบบการค้าขายเป็นไปในลักษณะของความไว้นื้อเชื่อใจกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ค้าทั้งสองฝั่ง โดยผู้ซื้อจะนำเงินมาวางพร้อมรายการสินค้าที่ต้องการในวันจันทร์ จากนั้นในระหว่างวันอังคารจนถึงวันพฤหัสบดี ผู้ค้าจะจัดหาสินค้า และในระหว่างวันพุธถึงวันศุกร์ ผู้ค้าก็จะมารับสินค้าที่จุดผ่อนปรนหลักแต่งส่วนเงินที่ใช้ในการค้าขายส่วนใหญ่จะใช้เงินไทยเมื่อมีการค้าในฝั่งประเทศไทย และใช้เงินจ๊าดเมื่อมีการค้าในฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และผู้ค้าบางรายอาจใช้ทองคำในการค้าขาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545 มีสถิติมูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงดาว 773,333,813 บาท ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ก่อนที่จะมีคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ให้ระงับการผ่านเข้า - ออก และการค้าขายสินค้าในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2545

ตาราง มูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงดาวปี พ.ศ.2541-2547			
ปีงบประมาณ	มูลค่าการส่งออก (บาท)	มูลค่าการนำเข้า (บาท)	มูลค่ารวม (บาท)
2541	181,846,012	7,693,930	189,539,942
2542	224,523,707	35,057,749	259,581,457
2543	269,267,017	82,839,181	352,106,198
2544	85,283,630	21,676,594	106,960,225
2545	40,851,224	7,918,259	48,769,483
2546	5,097,308	0	5,097,308
2547	819,140	0	819,140
รวม	625,842,028	147,491,785	773,333,813

ต่อมาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดน โดยในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2545 ได้มีคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่ดำรงวาระในสมัยนั้นให้ระงับการผ่านเข้า - ออก ตลอดจนการค้าขายสินค้า ทุกชนิดด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงและหลังจากนั้นก็ไม่มีการเปิดค้าขายอีกเลยจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังคงมีร้านค้าบางแห่งที่ยังเปิดให้บริการสำหรับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เป็นหลัก บรรดาการค้าขายมีสภาพเงียบเหงา ร้านค้าหลายแห่งปิดตัวลงไป นอกจากนี้สินค้าไทยในฝั่งตรงข้ามอำเภอเวียงแหงที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามีราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสินค้าที่มาจากประเทศอื่นๆ อันเป็นผลมาจากต้นทุนการขนส่งสินค้าที่ต้องขนส่งสินค้าในระยะไกลกว่าเดิมเนื่องจากต้องส่งสินค้ามาจากด่านท่าขี้เหล็กผ่านเมืองสาต เมืองต่วน หรือต้องส่งผ่านด่านห้วยผิงของจังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านเมืองหัวเมืองข้ามแม่น้ำสาละวินสู่เมืองลางเคอแล้วย้อนมายังเมืองป๋นสู่เมืองทากอีกต่อหนึ่งเป็นต้น จากการที่มีความยากลำบากในการขนส่งซื้อขายสินค้าให้กระจายไปยังรัฐฉานอย่างทั่วถึง ทำให้ส่วนแบ่งการตลาดของสินค้าไทยในรัฐฉานตอนบนมีเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการผลักดันให้มีการเปิดจุดผ่อนปรนหลักหลักแห่งใหม่โดยตลอด ซึ่งวันที่ 3 กันยายน 2558 จังหวัดเชียงใหม่โดยผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติให้ทดลองเปิดจุดผ่อนปรนหลักแห่งใหม่ โดยมอบหมายให้อำเภอเวียงแหงจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่ชายแดน ประเทศไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดยส่งเสริมให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภค สินค้าเกษตร และสินค้าที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และสินค้าเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนทั้งสองประเทศตามมติของคณะกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

บริเวณจุดผ่อนปรนหลักแต่งมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมแก่การค้าชายแดนกับเมืองใหญ่ของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมืองตองยี มัณฑะเลย์ เนปีดอว์ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมการค้าการลงทุนกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศอินเดีย จึงคาดการณ์ได้ว่าผลกระทบและแนวโน้มทางเศรษฐกิจที่มีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่คือทำให้เกิดการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งคมนาคมและการค้าชายแดนการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกด้านการค้าและอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่ชายแดน โดยเฉพาะจุดตรวจ พัก ปล่อยสินค้าและจุดจอดพักรถขนส่งขนาดใหญ่จำนวนมากพร้อมที่พักสำหรับผู้ขับขียานพาหนะและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ อันเป็นโอกาสดีที่ผู้ประกอบการในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะได้ทำกิจกรรมการค้ากับผู้ประกอบการในรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผลการศึกษายังพบอีกด้วยว่า เส้นทางหลักจากจุดผ่อนปรนหลักแต่งไปยังเมือง ปิ่น น้ำจาง ดอยแหลมและตองยีเป็นแนวถนนที่มีศักยภาพดีที่สุดในแง่ของความลาดชันต่ำที่สุด ซึ่งหากมีการพัฒนา จุดผ่านแดนถาวรควบคู่ไปกับพัฒนาเส้นทางดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้ประกอบการประหยัดต้นทุนโลจิสติกส์ของการนำสินค้าไทยผ่านจุดผ่านแดนถาวรหลักแต่งเข้าสู่เมืองสำคัญต่างๆ ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ประกอบกับประชาชนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทย และมีความต้องการสินค้าไทยจำนวนมากทำให้สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศคู่แข่งได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำให้อาณาเขตการค้าชายแดนมีมูลค่าการค้าชายแดนไม่ต่ำกว่า 50,000 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ การพัฒนา จุดผ่านแดนถาวรบริเวณดังกล่าวจะทำให้เกิดผลพลอยได้ที่ช่วยพัฒนาอำเภอเวียงแหงให้กลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้และวิจัยด้านเกษตรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนยังเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว

ใหม่ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ให้เชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาอีกด้วย

สำหรับจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจุดผ่านแดนซึ่งเป็นลักษณะจุดผ่อนปรนการค้าเช่นกันบริเวณชายแดนไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จำนวน 5 แห่ง ที่เชื่อมโยงกับด่านชายแดนของฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (BP) ได้แก่

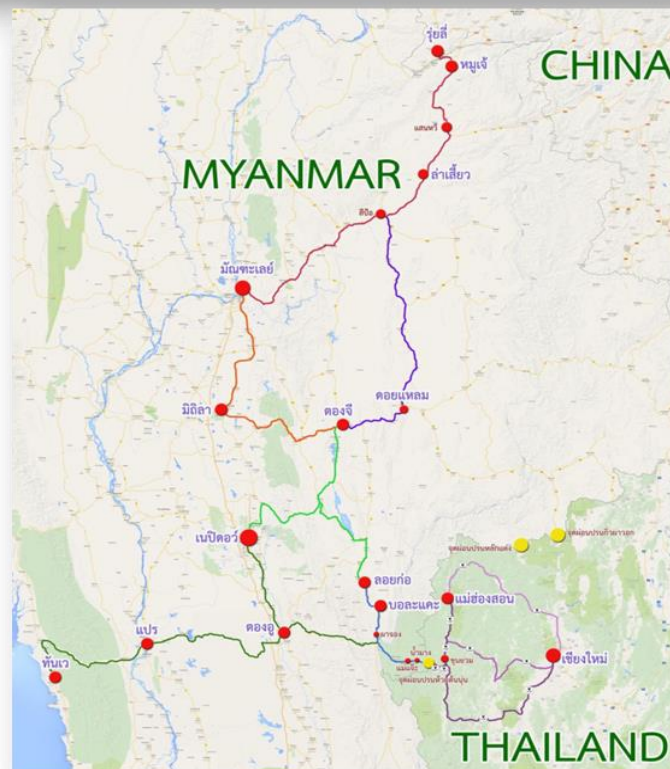
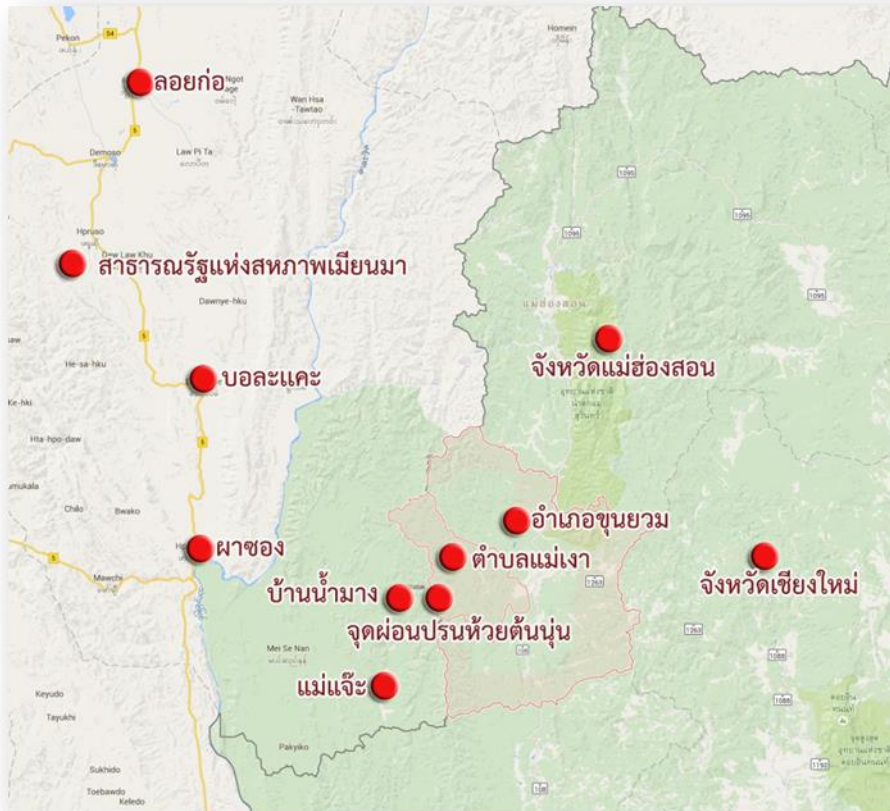
1. จุดผ่อนปรนห้วยผึ่ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง เป็นเขตติดต่อกับ BP8 -บ้านหัวเมือง (นามน) รัฐฉาน
2. จุดผ่อนปรนน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง เป็นเขตติดต่อกับ BP10- บ้านใหม่ รัฐคะยา
3. จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น บ้านห้วยต้นนุ่น ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม เป็นเขตติดต่อกับ BP13 – บ้านน้ำมาง รัฐคะยา
4. จุดผ่อนปรนเสาหิน ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง เป็นเขตติดต่อกับ BP14 - บ้านห้วยทราย รัฐคะยา
5. จุดผ่อนปรนแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย เป็นเขตติดต่อกับ BP15 - จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง

ประเทศไทย	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	
จุดผ่อนปรนห้วยผึ่ง	Boundary Pillars 8	บ้านหัวเมือง (นามน) รัฐฉาน
จุดผ่อนปรนน้ำเพียงดิน	Boundary Pillars 10	บ้านใหม่ รัฐคะยา
จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น	Boundary Pillars 13	บ้านน้ำมาง รัฐคะยา
จุดผ่อนปรนเสาหิน	Boundary Pillars 14	บ้านห้วยทราย รัฐคะยา
จุดผ่อนปรนแม่สามแลบ	Boundary Pillars 15	จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง

ตารางแสดงจุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปัจจุบัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้ผลักดันให้มีการเปิดจุดผ่านแดนถาวรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคต โดยจุดผ่อนปรนที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นด่านถาวรลำดับแรก ได้แก่ จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนบริเวณชายแดนประเทศไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาบนสันเขาของเทือกเขาถนนธงชัย ที่จุด Boundary Pillar 13 – BP13 มีอาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่บ้านน้ำมาง ตำบลแม่เงา อำเภอแม่เงา จังหวัดบอละแค รัฐคะยา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

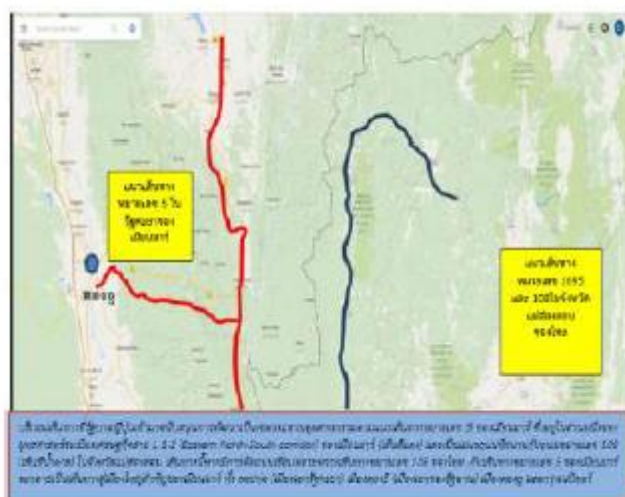
ที่มา: ผลการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพเชื่อมโยงด้านการค้าชายแดนและเตรียมความพร้อมจุดผ่อนปรนที่มีศักยภาพเป็นด่านถาวรภายใต้โครงการเปิดตลาดสู่ภูมิภาคอาเซียน ปี 2558

โดยที่ผ่านมา จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินกิจกรรมสานสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเชิญผู้แทนภาครัฐและภาคเอกชนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเดินทางไปสำรวจเส้นทางการค้าการลงทุน ของทั้งสองประเทศ การหารือความร่วมมือการค้าในเมืองสำคัญๆ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้แก่ เนปิดอว์ ย่างกุ้ง ตองอู ตองยี และมัณฑะเลย์ สำหรับในระดับพื้นที่ จังหวัดได้มีนโยบายและสนับสนุนงบประมาณให้อำเภอที่มีพื้นที่ติดชายแดนดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และกีฬา อีกทั้งเตรียมความพร้อมในด้านภาษาอังกฤษ และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาให้ผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยมีโครงการในงบพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการส่งเสริมและเชื่อมความสัมพันธ์ด้านการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนได้มีการประชุม ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ.2555 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 ได้ประชุมพิจารณาเรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนประเภทต่างๆ และเรื่องการยกระดับ จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวมเป็นจุดผ่านแดนถาวร ที่ประชุมมีมติเห็นว่าบริเวณพื้นที่จุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่นเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ จึงควรมีการศึกษาผลกระทบในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านยังไม่มี การดำเนินการในเรื่องนี้ ดังนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าควรมีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีมติ ดังนี้ (1) มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศประสานรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเกี่ยวกับความพร้อมในการยกระดับขึ้นเป็นจุดผ่านแดนถาวร (2) มอบหมายกระทรวงมหาดไทยประสานจังหวัดจัดคณะทำงานเพื่อลงพื้นที่หาข้อมูลและข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนนำเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไปต่อมาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2557 เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2557 ณ อาคารสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำเนียบรัฐบาล เพื่อพิจารณาเรื่องการยกระดับด่านชายแดนและจุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดผ่านแดนถาวรตามความเห็นของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2557 ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาจากข้อมูลต่างๆ แล้ว มีมติเห็นชอบในหลักการยกระดับจุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่นเป็นจุดผ่านแดนถาวร และมอบกระทรวงการต่างประเทศไปประสานกับฝ่ายสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเพื่อเตรียมความพร้อมการยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวรในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ หากมีการดำเนินการค้าจะส่งผลให้เกิดมูลค่าการค้าชายระหว่างชายแดนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากประชาชนส่วนมากในฝั่งของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ขณะที่รัฐบาลกลางของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามีความกระตือรือร้นที่จะเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในรัฐคะยาเพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น อาทิ การก่อสร้างสะพานผาจอง ข้ามแม่น้ำสาละวินและการปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นเพื่อเชื่อมต่อจากช่องทางห้วยตันนุ่น – อำเภอแม่แจ๊ะ – อำเภอผาจอง – จังหวัดบอละคะ – จังหวัดลอยก่อ – จังหวัดตองยี หรือจากจังหวัดบอละคะ – เมืองตองอุ – เมืองหลวงเนปิดอว์ ในอนาคตเพื่อรองรับการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ จากฝั่งประเทศไทยผ่านช่องทางห้วยตันนุ่นซึ่งเป็นด่านที่ใกล้เมืองหลวงของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามากที่สุดซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญให้นักลงทุนจากประเทศไทยเข้าไปประกอบกิจกรรมการค้าและการลงทุนในรัฐคะยาได้สะดวกขึ้นในด้านต่างๆ ทั้งด้านการค้าขาย การท่องเที่ยว การเกษตร

ทั้งนี้ หากในอนาคตมีความพร้อมจากทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นการยกระดับให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองหน้าด่านการค้าเชื่อมโยงกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและภูมิภาคเอเชียใต้ได้ และหากมีการพัฒนาเส้นทางโลจิสติกส์ข้ามแดนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นรูปธรรม คือ เส้นทางพัฒนาตามแนวถนนหมายเลข 5 ของประเทศเมียนมาซึ่งเป็นถนนสายหลักในพื้นที่ชายแดนตะวันออกของประเทศเมียนมาร์เชื่อมต่อกับเมืองลอยก่อ เมืองเอกของรัฐคะยากับเมืองตองยี เมืองเอกของรัฐฉาน รวมถึงเชื่อมต่อกับเมืองใหญ่ตอนใน คือ ตองอุ ซึ่งจากตองอุสามารถเดินทางต่อไปยังกรุงเนปิดอว์ และย่างกุ้งได้ กับทางหลวงหมายเลข 1095 กับ 108 ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนของประเทศไทย จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเดินทางข้ามพรมแดนทั้งสองประเทศจะนำมาซึ่งมูลค่าการค้าและการท่องเที่ยวต่อกัน ยกระดับแม่ฮ่องสอนเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนและการบริการกับประเทศเมียนมาร์ เปลี่ยนจาก Land Lock เป็น Land Link ได้

ด้วยศักยภาพในการพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรทั้ง 3 แห่งของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 หากได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงก็จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ให้มากขึ้นได้ในอนาคต

ด้านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน

ในอนาคต รัฐบาลได้วางแผนดำเนินโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศในระดับภาค ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ไปด้วย นั่นคือ การพัฒนาระบบราง ซึ่งได้แก่ โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่ และโครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ - เชียงใหม่

1) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่

กระทรวงคมนาคมได้จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการการลงทุนพัฒนาด้านคมนาคมขนส่ง พ.ศ.2558 โดยโครงการรถไฟทางคู่ ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่ รวมในแผนพัฒนาระบบรถไฟทางคู่ขนาดทาง 1 เมตร แผนดำเนินการระยะที่ 2 (พ.ศ. 2559 - 2563) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2557 รับทราบแผนการดำเนินงานดังกล่าว โดยโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบรถไฟทางคู่ ช่วงเด่นชัย - เชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการเดินทาง การขนส่งสินค้า เพิ่มความจุทางลดระยะเวลาเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศตามแหล่งสถานที่ที่สำคัญในเขตภาคเหนือ และช่วยประหยัดพลังงานเชื้อเพลิงที่ใช้ในภาคการขนส่งของประเทศ ลดปัญหามลพิษที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสาธารณะทั้งพื้นที่ชนบทและเมือง และจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้บริการขนส่งทางรางมากยิ่งขึ้น

ความถี่ในการให้บริการ ได้แก่ ความถี่ของการเดินรถโดยสารในชั่วโมงเร่งด่วนที่ 30 นาทีและนอกชั่วโมงเร่งด่วนเท่ากับ 60 นาที ความถี่ของรถโดยสารที่ 4 ชั่วโมง และจำนวนขบวนรถที่วิ่งในเส้นทางของโครงการ 58 ขบวนต่อวัน แนวเส้นทางก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่ มีระยะทางประมาณ 189 กิโลเมตร แบ่งช่วงแนวเส้นทาง ประกอบด้วย

- ช่วงจากสถานีเด่นชัย-สถานีลำปาง ดำเนินการปรับทางรถไฟเดิมและก่อสร้างทางรถไฟใหม่ให้ได้ 2 ทาง โดยอาศัยเขตทางรถไฟเดิมเป็นหลัก มีการเวนคืนในช่วงที่มีการปรับรัศมีโค้งและความลาดชันของทางวิ่งให้ได้ตามมาตรฐานของการรถไฟฯ เพื่อให้รถไฟสามารถใช้ความเร็วสูงสุดได้ 120 กม./ชม.
- ช่วงสถานีลำปาง-สถานีลำพูน ดำเนินการตัดแนวทางรถไฟใหม่ 2 ทาง ให้มีเส้นทางตรงมากที่สุด สามารถใช้ความเร็วสูงสุดได้ 160 กม./ชม.
- ช่วงสถานีลำพูน - สถานีเชียงใหม่ ก่อสร้างทางรถไฟเพิ่ม 1 ทาง ขนานไปกับทางรถไฟเดิม ภายในเขตทางของการรถไฟฯ สามารถใช้ความเร็วสูงสุดได้ 160 กม./ชม. ระยะเวลาในการเดินทาง 119 นาที (จากเด่นชัย-เชียงใหม่)

1.1การคาดการณ์ปริมาณผู้โดยสาร

ช่วง	ปริมาณผู้โดยสารสูงสุด (Max Line Load) (เที่ยว/วัน/ทิศทาง)*			
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2584	พ.ศ. 2595
กรุงเทพฯ-ลำปาง	4,910	7,090	9,160	11,640
ลำปาง-ลำพูน	3,960	5,720	7,390	9,390
ลำพูน-เชียงใหม่	3,680	5,320	6,880	8,740

ตาราง แสดงปริมาณผู้โดยสารสูงสุด (Max. Line Load)

สถานี	ปริมาณผู้โดยสารในอนาคต (เที่ยว/วัน)							
	ปี พ.ศ. 2565		ปี พ.ศ. 2574		ปี พ.ศ. 2584		ปี พ.ศ. 2595	
	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง
1. เด่นชัย	780	750	1,120	1,080	1,450	1,400	1,850	1,770
2. ปากปาน	40	50	60	80	80	100	110	130
3. แก่งหลวง	50	50	80	80	100	100	130	130
4. ห้วยแม่ต้า*	-	50	-	80	-	100	-	130
5. บ้านปิน	440	370	640	540	830	700	1,060	890
6. ผาคัน	60	50	80	80	110	100	140	130
7. ปางปัว	90	80	120	120	160	150	200	190
8. แม่จาง	80	80	120	110	150	140	190	180
9. แม่เมาะ	120	120	170	170	220	220	290	280
10. ศาลาผาลาด	40	40	60	60	80	80	110	100
11. แม่ทะ	50	50	70	80	90	100	120	130
12. หนองวัวเฒ่า	60	40	80	50	110	70	140	80
13. นครลำปาง	830	690	1,200	1,000	1,550	1,300	1,970	1,650
14. ห้างฉัตร	60	50	90	80	120	100	150	130
15. ศาลาแม่ทา	50	60	80	80	100	110	130	140
16. ลำพูน	310	280	450	410	580	530	740	670
17. ป่าเส้า	70	100	100	140	130	180	170	230
18. สารภี	80	50	110	80	140	100	180	130
19. เชียงใหม่	2,730	3,610	3,950	5,220	5,100	6,740	6,480	8,570
รวม	5,940	6,570	8,580	9,540	11,100	12,320	14,160	15,660

สถานี	ปริมาณผู้โดยสารในอนาคต (เที่ยว/วัน)							
	ปี พ.ศ. 2565		ปี พ.ศ. 2574		ปี พ.ศ. 2584		ปี พ.ศ. 2595	
	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง	ขึ้น	ลง
ระยะเดินทางเฉลี่ยจาก กทม.	602 กม.		592 กม.		588 กม.		581 กม.	

ตาราง แสดงการคาดการณ์ปริมาณผู้โดยสารรถไฟตามแนวเส้นทางในอนาคต

2) โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพ-เชียงใหม่

โครงการรถไฟความเร็วสูงของประเทศไทย เส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและญี่ปุ่น โดยมีพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงคมนาคมของไทยและกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2558 ในการลงนามดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ การพัฒนาโครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ ที่จะใช้เทคโนโลยีชินคันเซนของญี่ปุ่น ซึ่งจำเป็นต้องแยกระบบรางของเส้นทางดังกล่าวให้รองรับรถไฟชินคันเซนโดยเฉพาะ ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 กรุงเทพฯ – พิษณุโลก และระยะที่ 2 ช่วง พิษณุโลก - เชียงใหม่ ทั้งนี้ การศึกษาความเป็นไปได้ของทั้งโครงการมีกำหนดให้ดำเนินการเสร็จภายในเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 เพื่อเริ่มออกแบบรายละเอียดในปี พ.ศ. 2560 จะใช้เวลา 1 ปี หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงจะสามารถเริ่มดำเนินการก่อสร้างได้ในปี พ.ศ. 2561 และจะแล้วเสร็จปี พ.ศ. 2565

นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการคมนาคมทางอากาศที่สำคัญยังได้แก่ แผนพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่ เพื่อรองรับผู้โดยสารซึ่งบริษัท ท่าอากาศยานไทย ประเมินว่า สนามบินเชียงใหม่จะมีผู้โดยสารในปี 2568 จำนวน 14.6 ล้านคน เพิ่มจากปี 2558 ที่มีผู้โดยสารจำนวน 8.3 ล้านคนถึงเท่าตัว และ ในปี 2578 จะเพิ่มเป็น 19.7 ล้านคน ทั้งนี้ ในระยะแรก ปี 2559-2568 บริษัท ท่าอากาศยานไทย มีแผนที่จะดำเนินการก่อสร้างอาคาร Terminal ผู้โดยสารระหว่างประเทศหลังใหม่ รองรับผู้โดยสารได้ 7 ล้านคนต่อปี พื้นที่ 78,000 ตารางเมตร ปรับปรุงอาคาร Terminal ระหว่างประเทศ-ในประเทศเดิม ให้รองรับผู้โดยสารได้ 11 ล้านคนต่อปี พื้นที่ 37,000 ตารางเมตร ปรับปรุงทางวิ่งเครื่องบิน Taxiway และ Rapid Taxiway ขยายลานจอดอากาศยาน - ปรับปรุงลานจอดเพิ่ม รองรับเครื่องบินได้ 31 หลุมจอด สร้างอาคารคลังสินค้า และสร้างอาคารจอดรถยนต์สำหรับ Terminal ระหว่างประเทศ-ในประเทศ จอดรถได้ 6,300 คัน และสำหรับในระยะที่ 2 ปี 2569 - 2573 มีแผนขยายอาคารผู้โดยสารระหว่างประเทศ ให้รองรับผู้โดยสารได้ 8 ล้านคนต่อปี ขยายอาคารผู้โดยสารในประเทศให้รองรับผู้โดยสารได้ 12 ล้านคนต่อปี ปลูกสร้างหลุมจอดอากาศยานเพิ่มอีก 7 หลุมจอด

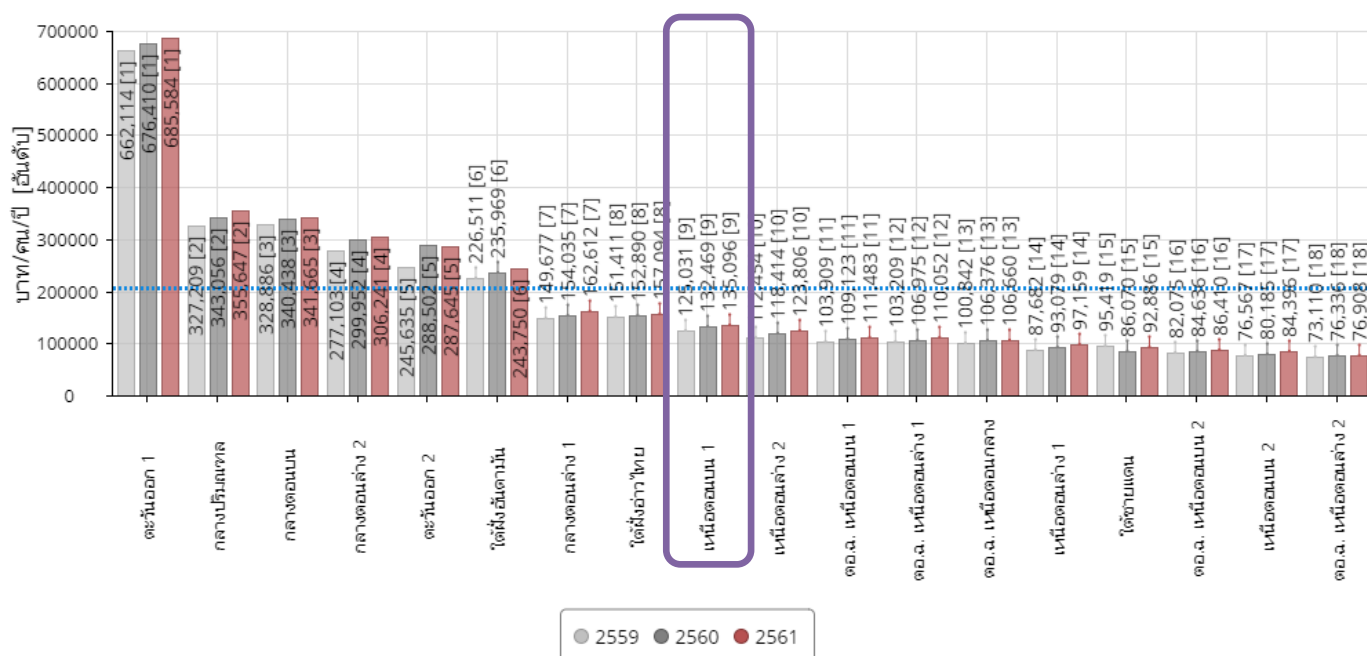
ในอนาคตหากการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวดำเนินการแล้วเสร็จก็จะทำให้กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีศักยภาพในการเป็น Northern Landport ที่เข้มแข็งและสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งจะพลิกโฉมการพัฒนาในระดับภาคของประเทศไทยให้เกิดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงโอกาสการพัฒนาในระดับอนุภูมิภาคของอาเซียนตอนบนและสาธารณรัฐประชาชนจีนได้

ด้านแรงงาน

แรงงานของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 510,030 บาท/คน/ปี โดยจังหวัด เชียงใหม่ผลิตภาพแรงงาน จำนวน 138,423 บาท/คน/ปี จังหวัดแม่ฮ่องสอนผลิตภาพแรงงาน จำนวน 65,858 บาท/คน/ปี จังหวัดลำปางผลิตภาพแรงงาน จำนวน 104,961 บาท/คน/ปี จังหวัดลำพูนผลิตภาพแรงงาน จำนวน 200,788 บาท/คน/ปี

	ผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี)			
ปี พ.ศ.	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เชียงใหม่	126,195	131,830	138,952	138,423
แม่ฮ่องสอน	59,250	59,942	62,680	65,858
ลำปาง	97,307	100,341	102,045	104,961
ลำพูน	161,388	167,391	187,639	200,788
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	444,140	459,504	491,316	510,030

ตาราง แสดงข้อมูลผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี) ปี พ.ศ. 2558 - 2561

แผนภูมิรูปภาพแสดงข้อมูลผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี) ปี พ.ศ. 2558 - 2561

ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

1) ดัชนีรายได้และความยากจน

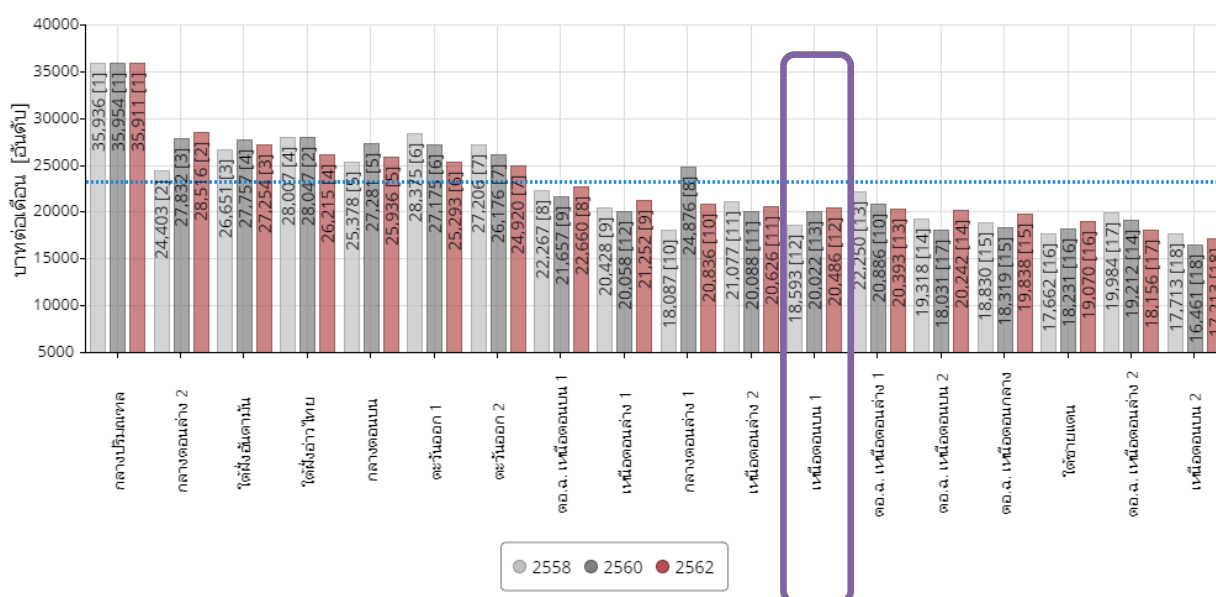
ดัชนีรายได้

ด้านรายได้ซึ่งเป็นดัชนีที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานะด้านการเงินหรือด้านเศรษฐกิจของคน ซึ่งหมายถึงถ้าคนมีรายได้เพียงพอต่อการซื้ออาหารและสินค้าบริการต่างๆ ที่เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตจะทำให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีภูมิคุ้มกันต่อการเกิดปัญหาความยากจนและการมีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยองค์ประกอบของดัชนีย่อยด้านรายได้ ประกอบด้วย รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน สัดส่วนประชากรยากจน ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค และค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini)

ในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาทต่อเดือน) ของจังหวัดลำปางอยู่ในลำดับที่สูงที่สุดของกลุ่มจังหวัด คือ 23,929 บาทต่อเดือน รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำพูน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน คือ 23,600 บาทต่อเดือน จังหวัดเชียงใหม่รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน คือ 20,443 บาทต่อเดือน และจังหวัดแม่ฮ่องสอนรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน คือ 13,971บาทต่อเดือน

	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาทต่อเดือน)			
ปี พ.ศ.	ปี 2556	ปี 2558	ปี 2560	ปี 2562
เชียงใหม่	14,393	14,950	18,970	20,443
แม่ฮ่องสอน	8,821	15,119	15,617	13,971
ลำปาง	19,262	20,466	21,034	23,929
ลำพูน	22,505	23,834	24,468	23,600
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	64,980	74,370	80,090	81,943

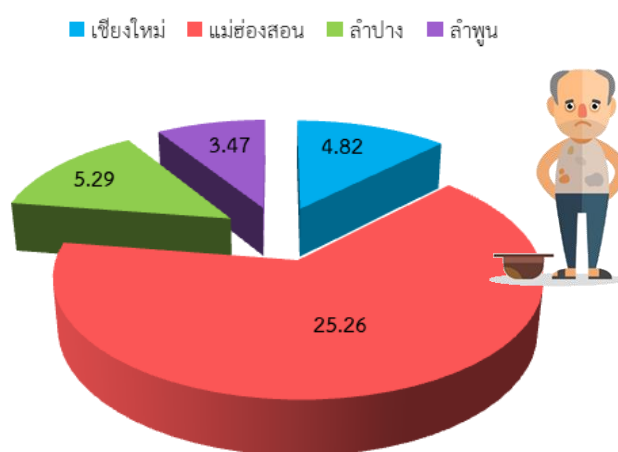
ตาราง แสดงข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาทต่อเดือน) ปี พ.ศ. 2556 - 2562

แผนภูมิรูปภาพแสดงข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาทต่อเดือน) ปี พ.ศ. 2556 - 2562

สำหรับมิติด้านความยากจนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสัดส่วนประชากรยากจนสูงสุดของกลุ่มจังหวัดและสูงสุดของประเทศ คือ เท่ากับร้อยละ 25.26 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัด และเป็นจังหวัดที่มีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับจังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรยากจนสูงเป็นลำดับที่ 2 รองจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ จังหวัดลำปางซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 5.29 ลำดับที่ 3 ได้แก่ จังหวัดลำปาง ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 16.00 และจังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรยากจนน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 4.99

สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)

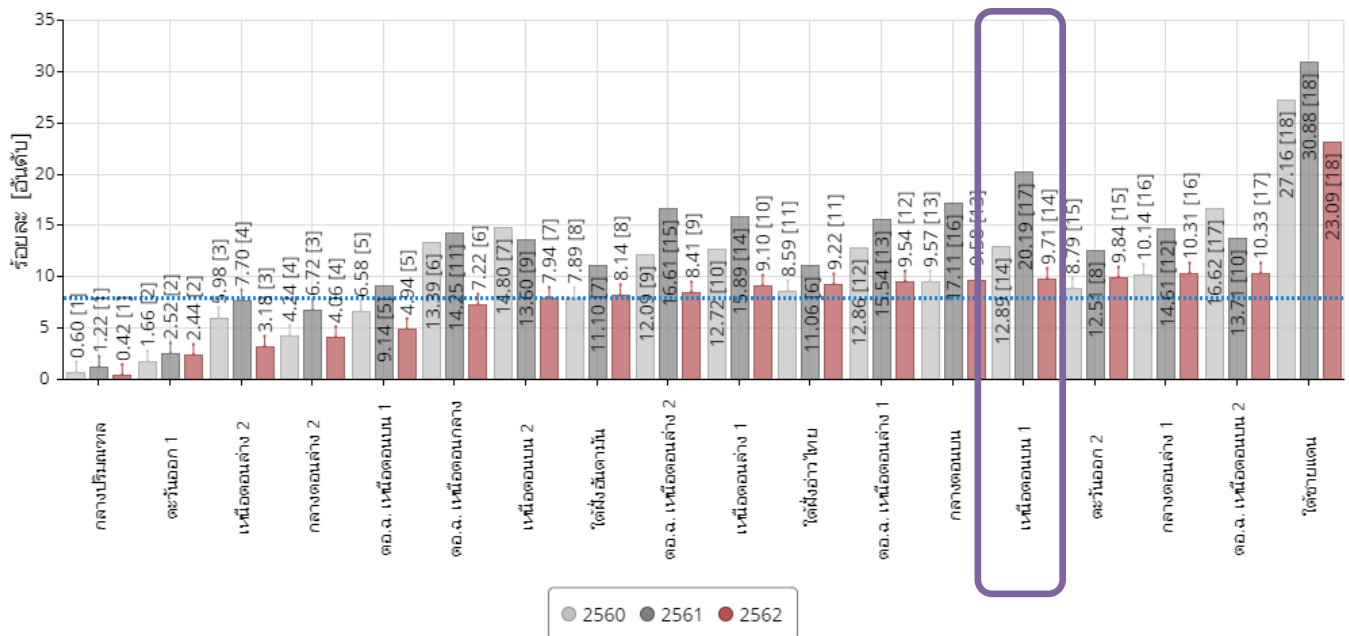

จังหวัด	ความยากจน ปี พ.ศ. 2562		
	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	จำนวนคนจน (พันคน)	เส้นความยากจน (บาทต่อคนต่อเดือน)
เชียงใหม่	4.82	86.9	2,587
แม่ฮ่องสอน	25.26	59.9	2,404
ลำปาง	5.29	37.5	2,522
ลำพูน	3.47	13.8	2,558
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	9.71	198.0	2,518

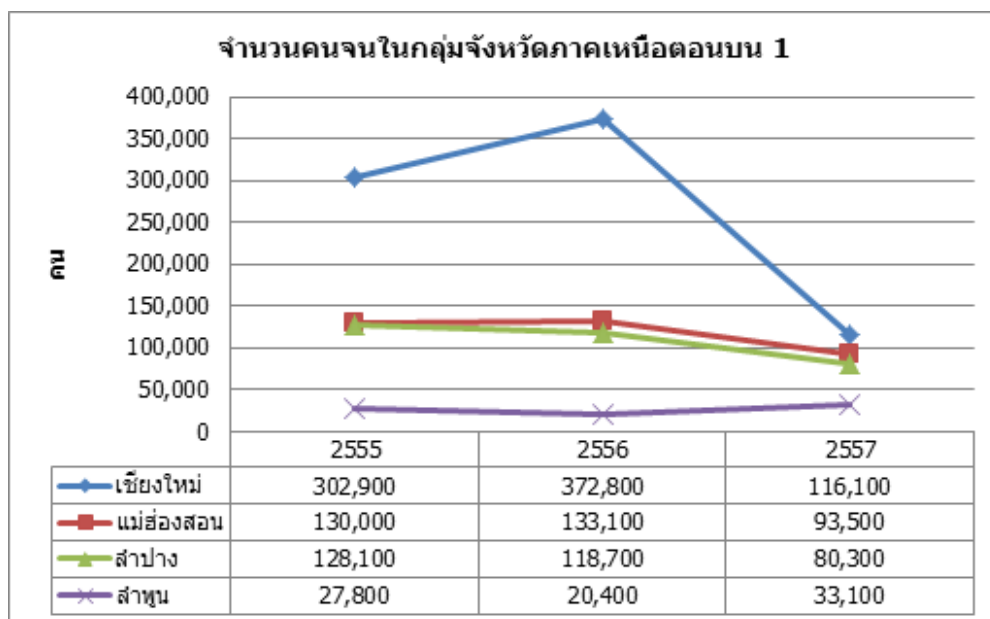
ตาราง ความยากจนความยากจน ปี พ.ศ. 2562

ขณะที่ในปี พ.ศ. 2562 เส้นความยากจนของประเทศไทย เท่ากับ 2,763 บาท/คน/เดือน มีจำนวนคนจนจำนวน 4,326.2 พันคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.24 ของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย โดยภูมิภาคที่มีจำนวนประชากรที่เป็นคนจนมากที่สุด

สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีเส้นความยากจน สูงที่สุดภายในกลุ่ม คือ 2,587บาท/คน/เดือน รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 2,558 บาท/คน/เดือน, 2,522 บาท/คน/เดือน และ 2,404 บาท/คน/เดือน ตามลำดับ

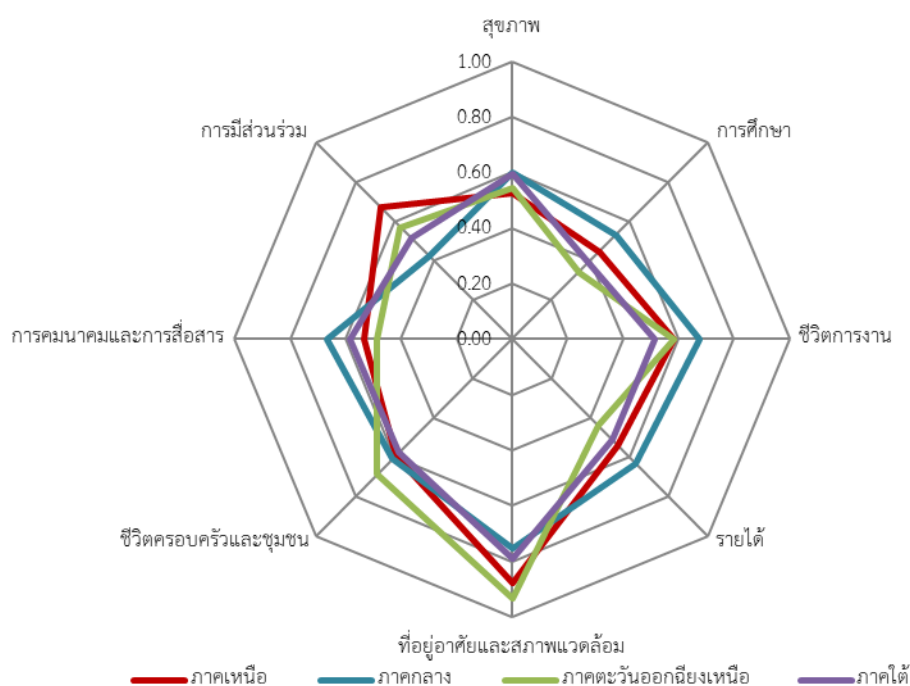
แผนภูมิรูปภาพแสดงสัดส่วนคนจนด้านรายจ่าย (รายกลุ่มจังหวัด)ค่าเฉลี่ยปี 2562: 8.05

แผนภูมิรูปภาพแสดงคนจนระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 - 2557

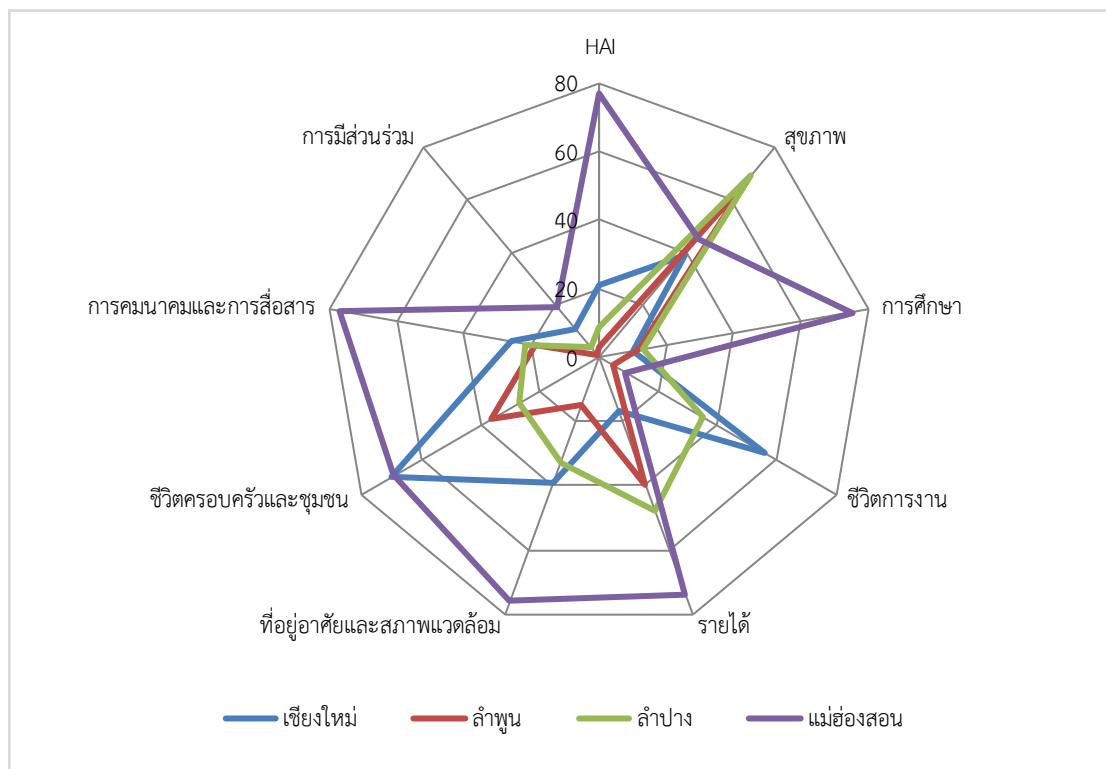
ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievemen Index : HAI) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด โดยการนำแนวคิดและวิธีการคำนวณดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Achievement Index : HAI) ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มาประยุกต์ใช้ มีองค์ประกอบ 8 ดัชนีย่อยคือ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านชีวิตการงาน (4) ด้านรายได้ (5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ (8) การมีส่วนร่วม พบว่าปี 2560 ภาคเหนือมีพัฒนาการด้านการมีส่วนร่วม ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมดีกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับพัฒนาการด้านสุขภาพ ด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร มีความก้าวหน้าค่อนข้างสูง (ค่าดัชนีสูงกว่า 0.5) แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับพัฒนาด้านการศึกษามีความก้าวหน้าต่ำ (ค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5) ซึ่งควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น

ที่มา : สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่าจังหวัดลำพูนมีค่าดัชนีความก้าวหน้าสูงสุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ของประเทศ พบว่าจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีความแตกต่างกันมาก โดยจังหวัดลำพูนมีลำดับความก้าวหน้าสูงสุดเป็นอันดับ 3 ของประเทศ ขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความก้าวหน้าลำดับต่ำสุดของประเทศ โดยด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ด้านการศึกษา ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ก็อยู่ในเกณฑ์ต่ำมากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ส่วนจังหวัดลำปางและเชียงใหม่มีความก้าวหน้าสูงสุดลำดับที่ 9 และ 21 ของประเทศ ตามลำดับ

ตารางการจัดลำดับความก้าวหน้าของคน (HAI) และดัชนีย่อยด้านต่างๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ
ตอนบน 1 เทียบกับ 77 จังหวัดในประเทศไทย

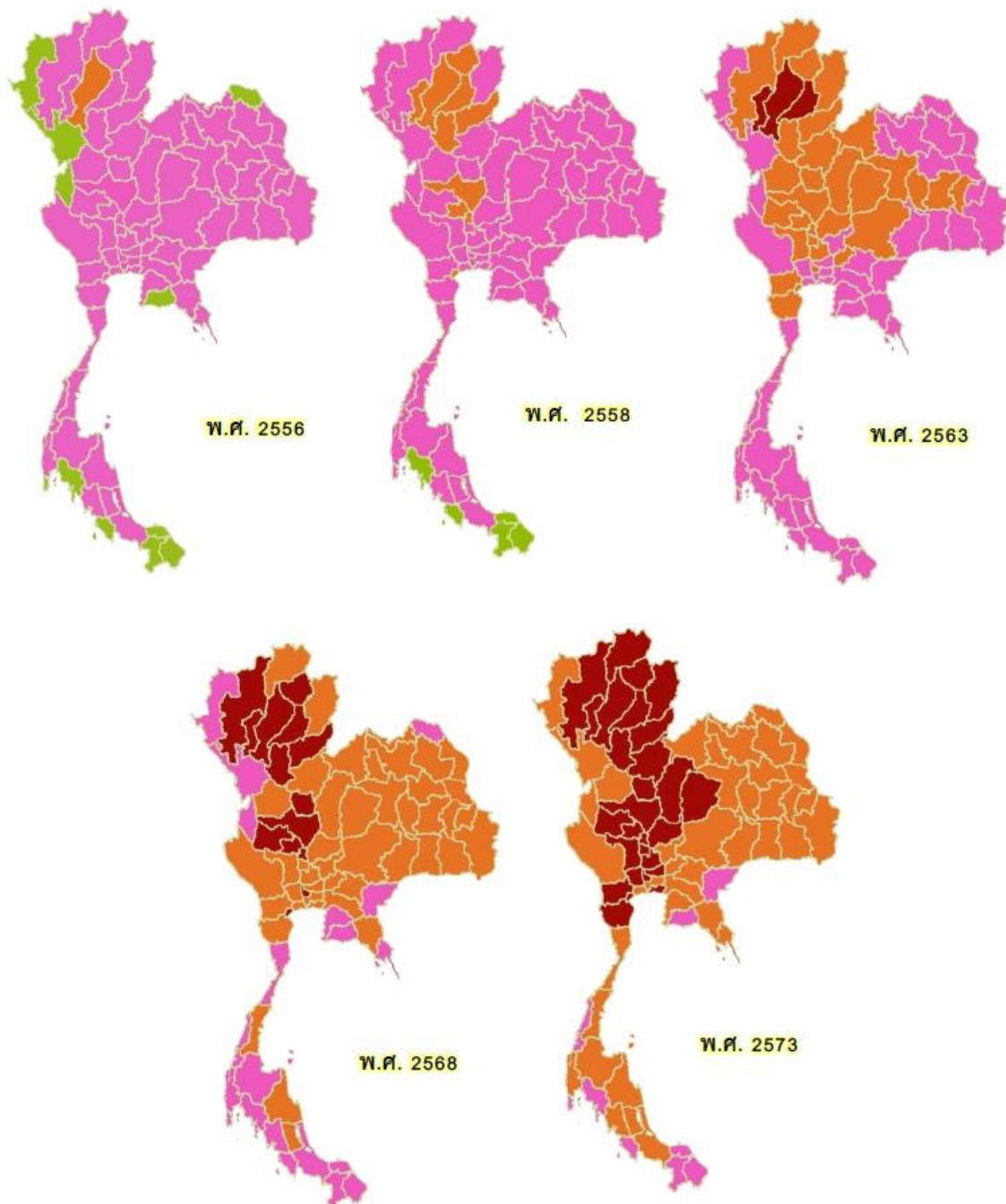

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ซึ่งเมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านในแต่ละด้าน พบว่าจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรมีการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีความก้าวหน้าต่ำ โดยมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่ควรมีการพัฒนาด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน จังหวัดลำพูน และจังหวัดลำปางควรมีการพัฒนาด้านสุขภาพ และจังหวัดแม่ฮ่องสอนควรมีการพัฒนาด้านการศึกษา ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร

สถานการณ์ประชากรสูงอายุ

ประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็วจนนำมาสู่การเพิ่มขึ้น ของสัดส่วนประชากรสูงอายุซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยปี 2558 - 2573 จะเห็นว่าภาพรวมประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ “สังคมสูงวัย” (aged society) และในอีก 10 ปี ข้างหน้าจะเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society)

ที่มา : 1) พ.ศ. 2556 ข้อมูลประชากรผู้ที่มีสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจากทะเบียนราษฎร์ ของสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง

2) พ.ศ. 2558 - 2573 ข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 จาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประมวลผลโดย : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมายเหตุ : ดัชนีการสูงวัย = ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)

(Index of Aging-IoA) = $(P60+/P15-) \times 100$

■ : สังคมเยาว์วัย (young society) = ดัชนีต่ำกว่า 50

■ : สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) = ดัชนี 120 - 199.9

■ : สังคมสูงวัย (aged society) = ดัชนี 50 - 119.9

■ : สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) = ดัชนี 200 ขึ้น ไป

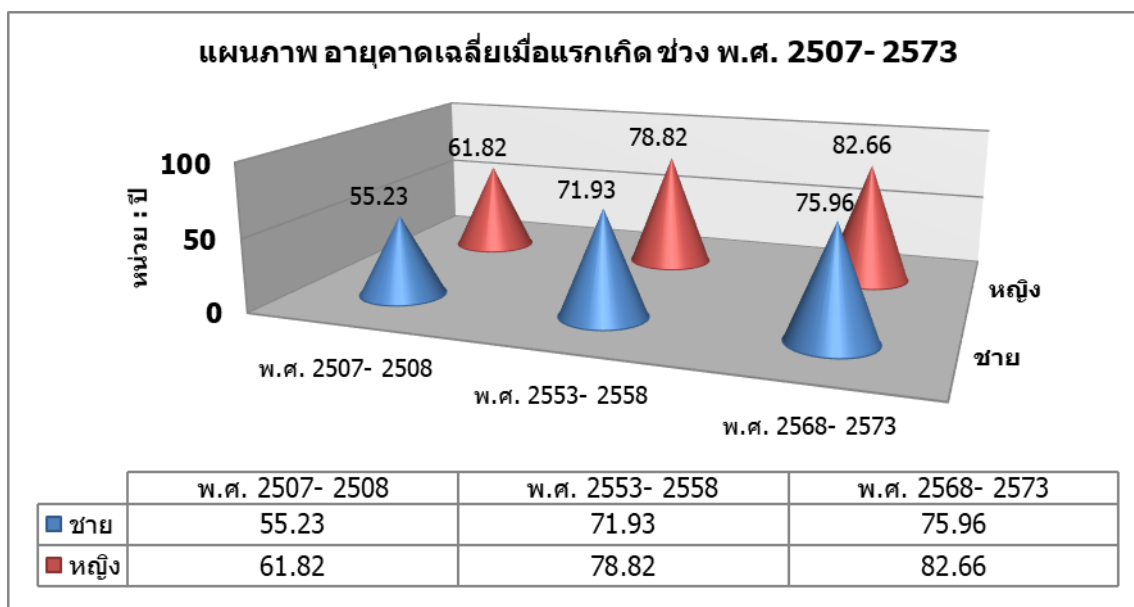
สาเหตุสำคัญของการเพิ่มสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554) คือ

(1) การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง จากข้อมูลอัตราเจริญพันธุ์รวมแสดงให้เห็นว่า จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งมีตลอดวัยเจริญพันธุ์ได้ลดลงเป็นลำดับ จาก 4.9 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2517 เหลือเพียงประมาณ 1.6 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2556 และเหลือประมาณ 1.3 คน ในปี 2576

	อดีต	พ.ศ. 2556	20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2576)
จำนวนการเกิด	มากกว่า 1 ล้านคน (พ.ศ. 2506 - 2526)	800,000	600,000
อัตราเกิด	30/1,000 (พ.ศ. 2520)	12.5/1,000	9/1,000
อัตราเจริญพันธุ์รวม (จำนวน บุตรเฉลี่ยต่อผู้หญิง 1 คน)	4.9 (พ.ศ. 2517)	1.6	1.3

ตาราง แสดงการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทย จากอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
ที่มา : ปราโมทย์ ปราสาทกุล “สถานการณ์ผู้สูงอายุ แนวโน้ม และผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน, 2556

(2) การลดภาวะการณั้ตายทำให้อายุคนไทยยืนยาวขึ้นดูได้จากอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย เมื่อ 50 ปีก่อน อายุคาดเฉลี่ยฯ ของเพศชายประมาณ 55 ปี เพศหญิงประมาณ 62 ปี แต่ปัจจุบัน (2557) อายุคาดเฉลี่ยฯ ได้เพิ่มสูงขึ้น โดยเพศชายประมาณ 72 ปี เพศหญิง ประมาณ 79 ปี และอีกสิบปี ข้างหน้าอายุคาดเฉลี่ยฯ ของเพศชายประมาณ 76 ปี และเพศหญิงประมาณ 83 ปี

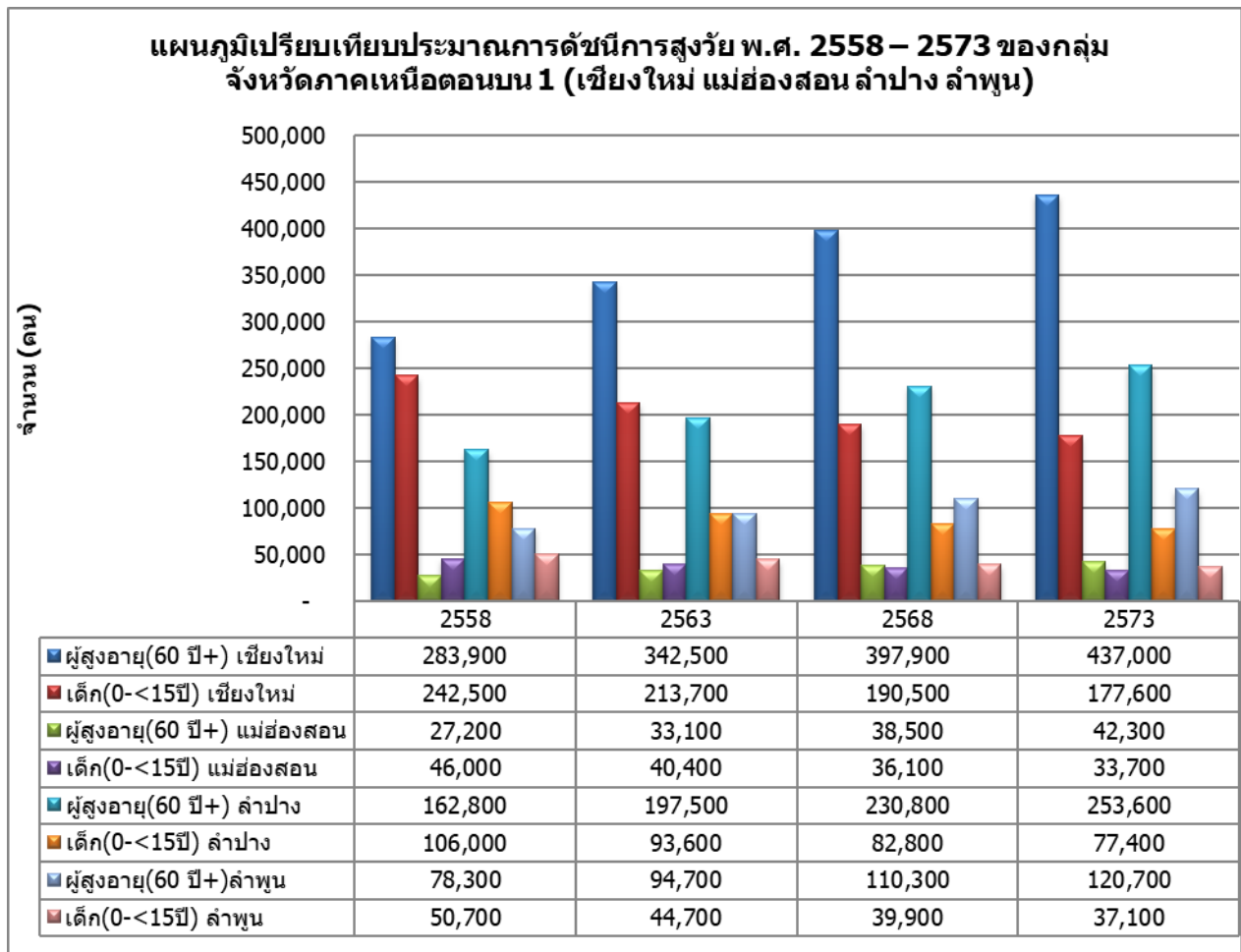
ที่มา : การสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ,2556

ประมาณการดัชนีการสูงวัย พ.ศ. 2558 – 2573 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
(เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน)

จังหวัด	พ.ศ. 2558			พ.ศ. 2563			พ.ศ. 2568			พ.ศ. 2573		
	จำนวนประชากร (คน)		ดัชนีการ	จำนวนประชากร (คน)		ดัชนีการ	จำนวนประชากร (คน)		ดัชนีการ	จำนวนประชากร (คน)		ดัชนีการ
	ผู้สูงอายุ (60 ปี+)	เด็ก (0-<15ปี)	สูงวัย (ร้อยละ)	ผู้สูงอายุ (60 ปี+)	เด็ก (0-<15ปี)	สูงวัย (ร้อยละ)	ผู้สูงอายุ (60 ปี+)	เด็ก (0-<15ปี)	สูงวัย (ร้อยละ)	ผู้สูงอายุ (60 ปี+)	เด็ก (0-<15ปี)	สูงวัย (ร้อยละ)
เชียงใหม่	283,900	242,500	117.07	342,500	213,700	160.27	397,900	190,500	208.87	437,000	177,600	246.06
แม่ฮ่องสอน	27,200	46,000	59.13	33,100	40,400	81.93	38,500	36,100	106.65	42,300	33,700	125.52
ลำปาง	162,800	106,000	153.58	197,500	93,600	211.00	230,800	82,800	278.74	253,600	77,400	327.65
ลำพูน	78,300	50,700	154.44	94,700	44,700	211.86	110,300	39,900	276.44	120,700	37,100	325.34
รวม	552,200	445,200	124.03	667,800	392,400	170.18	777,500	349,300	222.59	853,600	325,800	262.00

จากข้อมูลตารางการประมาณการดัชนีการสูงวัย พ.ศ. 2558 – 2573 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน) พบว่าดัชนีการสูงวัยมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในทุก 5 ปี โดยเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อแยกศึกษาข้อมูลรายจังหวัด จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2573 จังหวัดลำปาง จะมีดัชนีการสูงวัยเพิ่มขึ้นมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 327.65 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีดัชนีการสูงวัยอยู่ที่ร้อยละ 153.58 รองลงมาคือ จังหวัดลำพูน ในปี พ.ศ. 2573 มีดัชนีการสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 325.34 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีดัชนีการสูงวัยอยู่ที่ร้อยละ 154.44 จังหวัดเชียงใหม่มีดัชนีการสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 246.06 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีดัชนีการสูงวัยอยู่ที่ร้อยละ 117.07 และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีดัชนีการสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 125.52 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีดัชนีการสูงวัยอยู่ที่ร้อยละ 59.13 ตามลำดับ

หากดูในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่าดัชนีการสูงวัยจะมีอัตราเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 124.03 ในปี พ.ศ. 2558 เป็นร้อยละ 170.18 ในปี พ.ศ. 2563 ตามด้วยร้อยละ 222.59 ในปี พ.ศ. 2568 และในปี พ.ศ. 2573 จะมีดัชนีการสูงวัยอยู่ที่ร้อยละ 262.00 ซึ่งเห็นได้ว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) ตั้งแต่ปี 2568 เป็นต้นไป

ที่มา : ข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 จาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 ประมวลผลโดย : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 หมายเหตุ : ดัชนีการสูงวัย = ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)

■ : สังคมเยาว์วัย (young society) = ดัชนีต่ำกว่า 50   ■ : สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) = ดัชนี 120 - 199.9
 ■ : สังคมสูงวัย (aged society) = ดัชนี 50 - 119.9   ■ : สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) = ดัชนี 200 ขึ้น ไป

ด้วยเหตุนี้ สภาพการณ์ทางสังคมดังกล่าวจึงเป็นความท้าทายสำคัญที่จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะต้องเตรียมการรองรับทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ การบริการสาธารณสุข และการพัฒนากำลังแรงงานในระบบเศรษฐกิจที่จะมาทดแทน

3) ด้านการศึกษา

หากพิจารณาถึงทรัพยากรการศึกษาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในภาพรวมทั้งในด้านอัตราส่วนของครูต่อนักเรียน และอัตราส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรที่ชี้ให้เห็นถึงความพอเพียงทางด้านการบริการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะพบว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีทรัพยากรทางการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในภาพรวม

ระดับ	อัตราส่วนครูต่อนักเรียน		จำนวนนักเรียนต่อห้อง	
	ประเทศ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	ประเทศ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
ประถม	1:25	1:16	40:1	14:1
มัธยม	1:20	1:18	40:1	33:1

อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ศักยภาพทางด้านการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถึงมิติด้านคุณภาพทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาควบคู่ไปด้วย

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย

ปีการศึกษาเฉลี่ยถือเป็นตัวชี้วัดระดับการศึกษาของคนไทยในภาพรวม โดยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าวัยเป็นแรงงานว่าได้มีการศึกษาเฉลี่ยแล้วกี่ปี ในการเปรียบเทียบการศึกษาเฉลี่ยระดับประเทศพบว่า ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีจำนวนการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในช่วงอายุ 15-39 ปี เท่ากับ 11.13 ปี และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในช่วงอายุ 40 - 59 ปี เท่ากับ 7.75 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยยังไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่กำหนดปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยต้องเป็น 12 ปี และสำหรับคนไทยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ดังนี้

ปีการศึกษา	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยตามช่วงอายุ			
	ช่วงอายุ 15 - 39 ปี		ช่วงอายุ 40 - 59 ปี	
	กลุ่มจังหวัดฯ	ประเทศ	กลุ่มจังหวัดฯ	ประเทศ
2556	10.43	10.55	6.39	7.30
2557	10.65	10.73	6.40	7.48
2558	10.23	11.13	6.60	7.75

ตาราง การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

จากตารางข้างต้น การศึกษาของคนไทยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปีการศึกษา 2556-2558 พบว่า การศึกษาของคนไทยช่วงอายุ 15 - 39 ปี ในปีการศึกษา 2556 คนไทยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีการศึกษาเฉลี่ย 10.43 ปี ปีการศึกษา 2557 มีการศึกษาเฉลี่ย 10.65 ปี และปีการศึกษา 2558 มีการศึกษาเฉลี่ย 10.23 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่า จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในช่วงอายุ 15 - 39 ปี ยังต่ำกว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยระดับประเทศทุกปีการศึกษา ส่วนการศึกษาของคนไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในช่วงอายุ 40 - 59 ปี ในปีการศึกษา 2556 มีการศึกษาเฉลี่ย 6.39 ปี ปีการศึกษา 2557 มีการศึกษาเฉลี่ย 6.40 ปี และปีการศึกษา 2558 มีการศึกษาเฉลี่ย 6.60 ปี ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในช่วงอายุ 40 - 59 ปี มีการศึกษาดำรงต่ำกว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในระดับประเทศทุกปีการศึกษาเช่นเดียวกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

(1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในช่วงระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2561 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีคะแนนโอเน็ตเฉลี่ยทุกวิชาเพิ่มขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2561 คะแนนโอเน็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เท่ากับ 35.05 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเท่ากับ 33.44 คะแนน และสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนโอเน็ตของทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเท่ากับ 33.91 คะแนน

	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-NET ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ)			
ปี พ.ศ.	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เชียงใหม่	37.14	37.25	36.08	37.85
แม่ฮ่องสอน	31.83	31.54	29.37	30.89
ลำปาง	35.98	36.53	35.26	36.65
ลำพูน	35.35	34.38	33.03	34.8
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	35.08	34.93	33.44	35.05

ตาราง เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ของกลุ่มจังหวัดกับประเทศ ระดับชั้น ป.6

ทั้งนี้ หากพิจารณาผลคะแนนโอเน็ตแยกตามรายจังหวัด จะพบว่า ใน ปี พ.ศ. 2561 จังหวัดเชียงใหม่ มีนักเรียนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบโอเน็ตสูงที่สุดภายในกลุ่มจังหวัด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผลคะแนนการสอบต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจังหวัดและคะแนนเฉลี่ยของประเทศ

แผนภูมิรูปภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ของกลุ่มจังหวัดกับประเทศ ระดับชั้น ป.6

3) ด้านสาธารณสุข

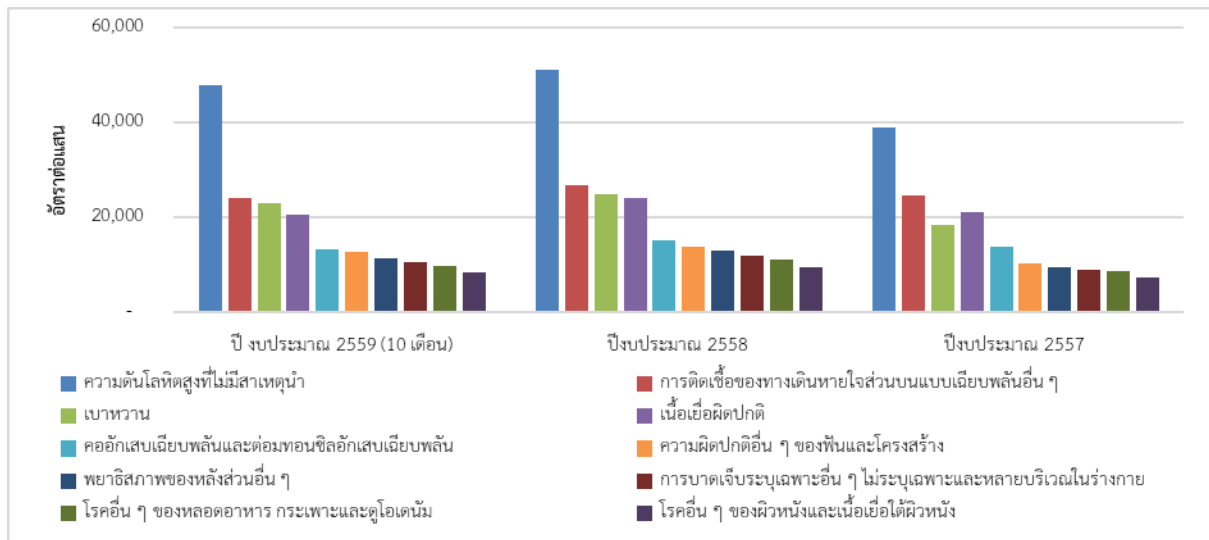
ในภาพรวม แม้ว่าบุคลากรทางการแพทย์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีอัตราส่วนค่อนข้างสูง และแต่หากพิจารณารายจังหวัด พบว่า จังหวัดส่วนใหญ่ยังมีอัตราบุคลากรทางการแพทย์ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากบุคลากรจำนวนหนึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแพทย์ (คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง และโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ และโรงพยาบาลเอกชน แต่ในโรงพยาบาลระดับอำเภอหลายแห่งยังขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ดังนั้น นโยบายภาครัฐ โดยกระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้ทุกจังหวัดมีการบริหารจัดการลักษณะเครือข่ายบริการ มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ด้านร่วมกันมีการวางแผนการจัดระบบบริการสุขภาพ (Service plan) และพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยตามขีดความสามารถของโรงพยาบาลและข้อจำกัดด้านบุคลากร การพัฒนาโดยบูรณาการร่วมกับภาคประชาชน และส่วนท้องถิ่น การใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยล้านนาเป็นแนวทางที่ควรได้รับการส่งเสริมทั้งการดูแลสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และการสร้างมูลค่าส่งเสริมเศรษฐกิจโดยรวม

สำหรับสถานการณ์และแนวโน้มการเจ็บป่วยของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีแนวโน้มสอดคล้องกัน จากข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่ ย้อนหลัง 3 ปี โรคความดันโลหิตสูง ยังเป็นสาเหตุการป่วยสูงสุดในแต่ละปี การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่นๆ โรคเบาหวาน เป็นรายโรคที่มีอัตราป่วยสูงเป็นลำดับต่อมาพบว่า อัตราป่วยลำดับต้นๆ จะเป็นกลุ่มโรคเรื้อรัง และกลุ่มเนื้อเยื่อผิดปกติ ครอบคลุมโรคมะเร็ง เป็นอันดับ 4 นับได้ว่าเป็นสถานการณ์เจ็บป่วยที่อยู่ในอัตราสูง

ลำดับที่	ชื่อโรค	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557
1	ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ	47,963	51,192	38,893
2	การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่นๆ	24,155	26,718	24,607
3	เบาหวาน	23,076	24,834	18,470
4	เนื้อเยื่อผิดปกติ	20,664	24,168	21,137
5	คออักเสบเฉียบพลันและต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน	13,465	15,152	13,921
6	ความผิดปกติอื่นๆ ของฟันและโครงสร้าง	12,695	13,934	10,321
7	พยาธิสภาพของหลังส่วนอื่นๆ	11,350	13,168	9,481
8	การบาดเจ็บกระดูกเฉพาะอื่นๆ ไม่ระบุเฉพาะและหลายบริเวณในร่างกาย	10,733	12,015	8,957
9	โรคอื่นๆ ของหลอดอาหาร กระเพาะและดูโอดenum	9,807	11,296	8,790
10	โรคอื่นๆ ของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	8,524	9,595	7,348

แหล่งข้อมูล : การคำนวณ คิดตาม 298 กลุ่มโรคนับเป็นครั้งตามการวินิจฉัย ระบบคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (<http://hdcservice.moph.go.th>)

ตาราง แสดงอัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดเชียงใหม่
ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

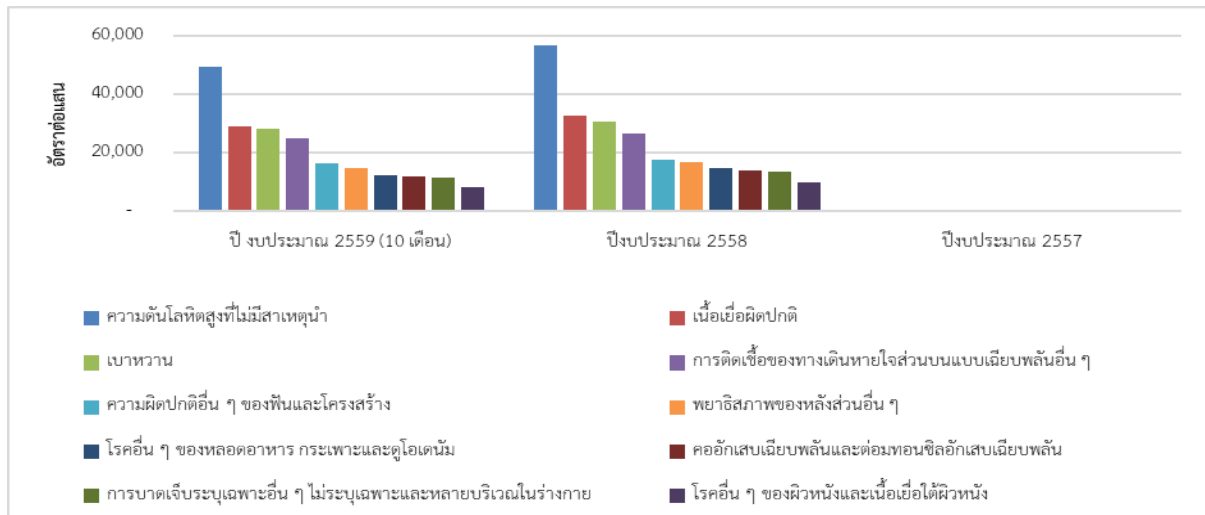

แผนภาพ อัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดเชียงใหม่
ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

สถานการณ์ และแนวโน้มการเจ็บป่วยของจังหวัดลำพูน ย้อนหลัง 3 ปี โรคความดันโลหิตสูง เป็นสาเหตุการป่วยสูงสุด กลุ่มเนื้อเยื่อผิดปกติ ซึ่งรวมถึงโรคมะเร็งของจังหวัดลำพูนมีอัตราสูงเป็นลำดับที่ 2 และเบาหวาน เป็นลำดับที่ 3

ลำดับ	ชื่อโรค	ปี 2559	ปี 2558
1	ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ	49,618	56,648
2	เนื้อเยื่อผิดปกติ	29,057	32,788
3	เบาหวาน	28,192	30,515
4	การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่นๆ	24,735	26,655
5	ความผิดปกติอื่นๆ ของฟันและโครงสร้าง	16,293	17,601
6	พยาธิสภาพของหลังส่วนอื่นๆ	14,920	16,771
7	โรคอื่นๆ ของหลอดอาหาร กระเพาะและดูโอเดนิม	12,342	14,891
8	คออักเสบเฉียบพลันและต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน	11,790	13,774
9	การบาดเจ็บกระดูกเฉพาะอื่นๆ ไม่ระบุเฉพาะและหลายบริเวณในร่างกาย	11,304	13,371
10	โรคอื่นๆ ของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	8,341	9,681

แหล่งข้อมูล : การคำนวณ คิดตาม 298 กลุ่มโรคนับเป็นครั้งตามการวินิจฉัย ระบบคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข (<http://hdcservice.moph.go.th>)
ตารางแสดงอัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดลำพูน
ปีงบประมาณ 2558 - 2559 (10 เดือน)

แผนภาพแสดงอัตราผู้เสียชีวิตต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดลำพูน
ปีงบประมาณ 2558 - 2559 (10 เดือน)

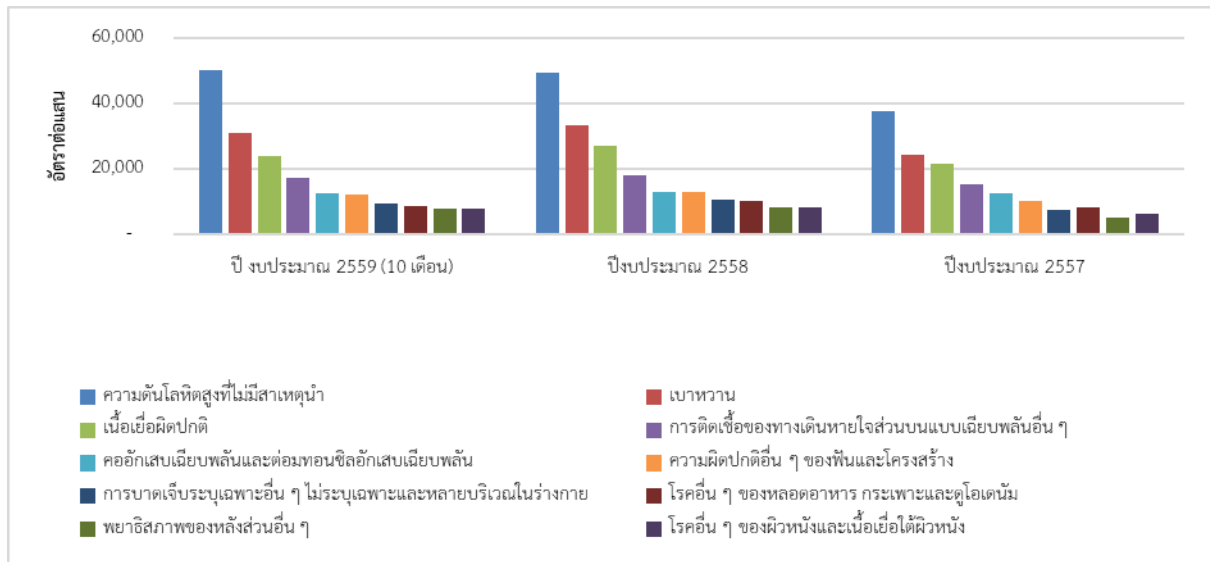
สถานการณ์ และแนวโน้มการเจ็บป่วยของจังหวัดลำปาง จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี โรคความดันโลหิตสูง ยังเป็นสาเหตุการป่วยสูงสุด โรคเบาหวาน และกลุ่มเนื้อเยื่อผิดปกติ เป็นลำดับ 3

อันดับ	ชื่อโรค	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557
1	ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ	50,165	49,491	37,462
2	เบาหวาน	31,116	33,500	24,356
3	เนื้อเยื่อผิดปกติ	23,726	27,118	21,685
4	การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลัน อื่นๆ	17,144	18,195	15,386
5	คออักเสบเฉียบพลันและต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน	12,368	13,102	12,358
6	ความผิดปกติอื่นๆ ของฟันและโครงสร้าง	12,268	12,959	10,324
7	การบาดเจ็บกระดูกเฉพาะอื่นๆ ไม่ระบุเฉพาะและหลาย บริเวณในร่างกาย	9,255	10,541	7,421
8	โรคอื่นๆ ของหลอดอาหาร กระเพาะและลำไส้เล็ก	8,787	10,061	8,076
9	พยาธิสภาพของหลังส่วนอื่นๆ	7,818	8,151	5,221
10	โรคอื่นๆ ของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	7,675	8,243	6,192

แหล่งข้อมูล : การคำนวณ คิดตาม 298 กลุ่มโรคนับเป็นครั้งตามการวินิจฉัย ระบบคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข (<http://hdcservice.moph.go.th>)

ตารางแสดงอัตราผู้เสียชีวิตต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดลำปาง
ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

แผนภาพแสดงอัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดลำปาง
ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

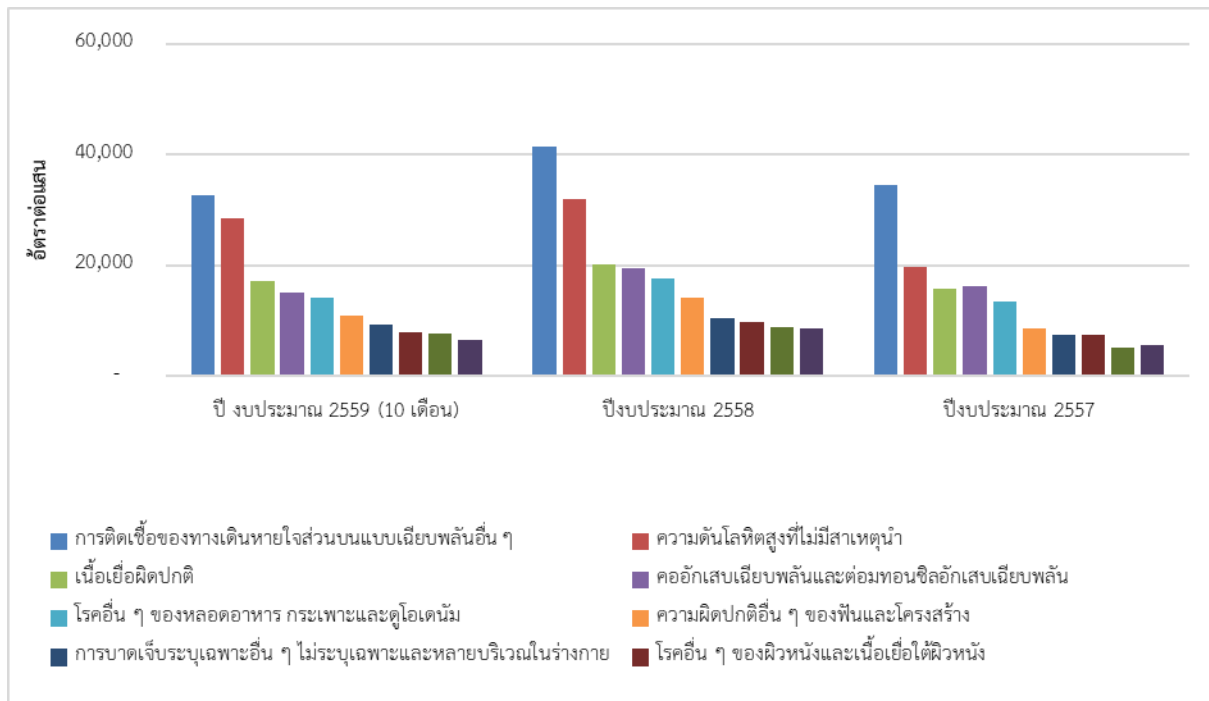
สถานการณ์ และแนวโน้มการเจ็บป่วยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี สาเหตุการป่วยสูงสุดจะแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 คือ การติดเชื้ของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่นๆ จะเป็นสาเหตุการป่วยสูงสุด ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ เป็นลำดับที่ 2 กลุ่มเนื้อเยื่อผิดปกติ ยังคงเป็นสาเหตุการป่วยลำดับต้นเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ แต่โรคเบาหวานของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเป็นอันดับที่ 9 ซึ่งแตกต่างชัดเจนจากจังหวัดอื่นๆ

ลำดับที่	ชื่อโรค	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557
1	การติดเชื้ของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่นๆ	32,695	41,432	34,427
2	ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ	28,429	32,023	19,821
3	เนื้อเยื่อผิดปกติ	17,278	20,257	15,685
4	คออักเสบเฉียบพลันและต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน	15,112	19,450	16,359
5	โรคอื่นๆ ของหลอดอาหาร กระเพาะและลำไส้เล็ก	14,244	17,710	13,543
6	ความผิดปกติอื่นๆ ของฟันและโครงสร้าง	10,983	14,281	8,608
7	การบาดเจ็บระบุเฉพาะอื่นๆ ไม่ระบุเฉพาะและหลายบริเวณในร่างกาย	9,315	10,411	7,447
8	โรคอื่นๆ ของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	8,000	9,734	7,383
9	เบาหวาน	7,725	8,840	5,159
10	พยาธิสภาพของหลังส่วนอื่นๆ	6,564	8,727	5,593

แหล่งข้อมูล : การคำนวณ คิดตาม 298 กลุ่มโรคนับเป็นครั้งตามการวินิจฉัย ระบบคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข (<http://hdcservice.moph.go.th>)

ตารางแสดงอัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

แผนภาพแสดงอัตราผู้ป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2557 - 2559 (10 เดือน)

โดยสรุปในภาพรวม สถานการณ์และแนวโน้มการเจ็บป่วยของประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่สำคัญ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง ซึ่งเป็นกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีสาเหตุมาจากสภาพการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม คือ นิยมรับประทานอาหารจานด่วนหรืออาหารสำเร็จรูป ไม่มีเวลาพักผ่อนหรือออกกำลังกาย การดื่มสังสรรค์และสูบบุหรี่เพื่อเข้าสังคม ทั้งนี้ แนวโน้มในอนาคตจะมีอัตราการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังนี้ตามมาอีกหลายๆ โรค เช่น อ้วนลงพุง หลอดเลือดสมอง และหัวใจสะท้อนให้เห็นว่าสังคมเมืองเริ่มเข้าไปแทนที่สังคมชนบทดั้งเดิมของแต่ละจังหวัด ความท้าทายของการดูแลสุขภาพเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ตลอดจนการรักษาพยาบาลฟื้นฟูสภาพ ของประชาชน ผู้ป่วยในกลุ่มโรคเหล่านี้ คือ ต้องอาศัยระยะเวลา ความตระหนักในการดูแลใส่ใจสุขภาพของแต่ละบุคคล ภายใต้บุคลากรและทรัพยากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีอยู่จำกัด

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) พื้นที่ป่า

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปี 2562 มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 32,416,727.23 ไร่ โดยจังหวัด เชียงใหม่มีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดในกลุ่มจังหวัด คือ จำนวน 13,834,594.19 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 7,978,039.52 ไร่

จังหวัด	พื้นที่จังหวัด (ไร่)	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)					
		ปี 2560	ร้อยละ การเปลี่ยนแปลง (+/-)	ปี 2561	ร้อยละ การเปลี่ยนแปลง (+/-)	ปี 2562	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด
เชียงใหม่	12,566,911	9,669,932.13	-0.11	9,661,526.03	-0.09	9,627,355.98	-0.35
แม่ฮ่องสอน	6,860,611.94	6,901,283.53	-0.05	6,860,611.94	-0.59	6,821,808.03	-0.57
ลำปาง	7,833,726	5,472,579.57	-0.81	5,487,456.60	0.27	5,466,690.07	-0.38
ลำพูน	2,815,675	1,607,517.27	0.58	1,621,022.57	0.84	1,617,666.23	-0.21
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	31,142,602	23,651,312.50	-0.21	23,630,617.14	-0.09	23,533,520.31	-0.41

ตาราง แสดงพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จำแนกตามรายจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2560-2562

2) สถานการณ์หมอกควันไฟป่า

ปัญหาหมอกควันไฟป่าของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 อันเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เป็นหุบเขาล้อมรอบพื้นที่ราบ มีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะ การเพิ่มขึ้นของประชากรประกอบกับกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ในสภาพพื้นที่ภูเขา เกษตรกรจึงนิยมใช้วิธีเตรียมพื้นที่ด้วยการเผาเศษซากวัชพืชให้ทันต่อการเพาะปลูกในฤดูฝน รวมทั้งผลจากหมอกควันข้ามแดนซึ่งจากภาพถ่ายดาวเทียมพบจุดความร้อนและหมอกควันหนาแน่นในอนุภูมิภาคแม่โขง ดังนั้น ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนของทุกปีจะเป็นช่วงที่มีปัญหาหมอกควันไฟป่าส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย เด็กและคนชรา บดบังทัศนียภาพส่งต่อการมองเห็นในการใช้รถยนต์พาหนะอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุซึ่งเป็นที่มาของการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้ รวมถึงกระทบต่อ ภาคการท่องเที่ยวทำให้ขาดรายได้ในช่วงที่เกิดหมอกควันไฟป่า

โดยในปี 2563 พบจุดความร้อนสะสม จำนวน 36,639 จุด โดยพบจุดความร้อน (Hotspot) มากที่สุดในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 16,607 จุด รองลงมาจังหวัดลำปาง จำนวน 8,786 จุด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8,066 จุด และจังหวัดลำพูน จำนวน 3,180 จุด

จังหวัด	จำนวนจุดความร้อน (hotspot)	
	2562	2563
เชียงใหม่	21,658	8,066
แม่ฮ่องสอน	16,319	16,607
ลำปาง	12,413	8,786
ลำพูน	3,358	3,180
กลุ่มจังหวัด	53,748	36,639

ตาราง จุดความร้อน (hotspot) ปี พ.ศ. 2562 – 2563 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

เมื่อแบ่งตามพื้นที่การใช้ประโยชน์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในปี 2563 พบจุดความร้อน (Hotspot) เกิดในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 17,566 จุด รองลงมาเป็น พื้นที่ป่าสงวนมากที่สุด จำนวน 14,652 จุดพื้นที่ เขต สปก. จำนวน 1,005 จุด พื้นที่ริมทางหลวง จำนวน 492 จุด พื้นที่เกษตร จำนวน 435 จุด พื้นที่ชุมชนและอื่นๆ รวมกัน จำนวน 22,068 จุด และ ตามลำดับ

จังหวัด	จุดความร้อนสะสม (Hotspot) ปี พ.ศ. 2563 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2563						รวม
	ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวน แห่งชาติ	เขต สปก.	พื้นที่เกษตร	พื้นที่ ริมทาง หลวง (250 เมตร)	ชุมชน และอื่น ๆ	
เชียงใหม่	11,306	9,234	533	135	450	21,658	11,306
แม่ฮ่องสอน	835	607	2	18	1	34	1,515
ลำปาง	3,737	3,591	421	200	30	246	8,225
ลำพูน	1,688	1,220	49	82	11	130	3,180
รวม	17,566	14,652	1,005	435	492	22,068	24,226

ตาราง จุดความร้อนสะสม (Hotspot) แบ่งตามพื้นที่การใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. 2563

สำหรับสถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่า ปี พ.ศ. 2563 โดยเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ จังหวัดเชียงใหม่ 360 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร 78 วัน รองลงมาจังหวัดแม่ฮ่องสอน 269 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร 75 วัน จังหวัดลำปาง 263 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร 86 วัน และจังหวัดลำพูน 100 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร 36 วัน ตามลำดับ

ปี	รายการ	ค่าคุณภาพอากาศ (PM _{2.5}) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐาน			
		เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน
2562	จำนวนวัน	75 วัน	63 วัน	72 วัน	60 วัน
	ปริมาณสูงสุด	241 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	277 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	194 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	210 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร
2563	จำนวนวัน	78 วัน	75 วัน	86 วัน	36 วัน
	ปริมาณสูงสุด	360 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	269 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	263 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร	100 ไมโครกรัม/ ลูกบาศก์เมตร

ตาราง ค่าคุณภาพอากาศ (PM_{2.5}) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐาน ปี พ.ศ. 2562 – 2563

3) อุทกภัย ภัยแล้ง และภัยหนาว

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มักประสบปัญหาภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศแปรปรวน ส่งผลก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติตามมา

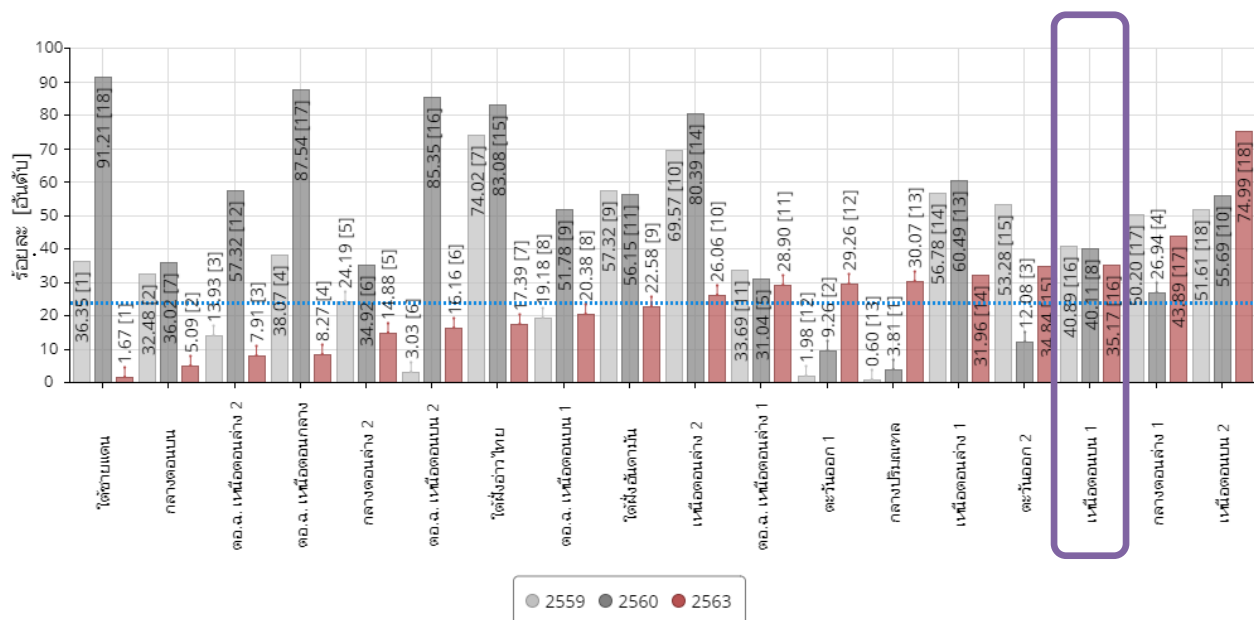
ข้อมูลสถิติการเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และภัยหนาว ในปี 2558 – 2563 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และประชาชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 10 ลำปาง ปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตาราง สัดส่วนหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัย และภัยแล้ง (รายกลุ่มจังหวัด)

	สัดส่วนพื้นที่ (หมู่บ้าน) ประสบอุทกภัย และภัยแล้ง (ร้อยละ)				พื้นที่ที่ประสบทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง (หมู่บ้าน)		พื้นที่ที่ประสบอุทกภัย (หมู่บ้าน)					พื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง (หมู่บ้าน)				
ปี พ.ศ.	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2563	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2562	ปี 2563
เชียงใหม่	58.91	42.59	41.38	32.48	144	285	48	241	855	8	554	1025	354	0	0	117
แม่ฮ่องสอน	59.76	75.66	51.08	100	0	164	248	93	212	5	439	0	57	0	0	0
ลำปาง	2.4	33.65	29.48	29.59	0	45	1	207	286	10	287	22	70	0	0	0
ลำพูน	0.17	21.74	45.5	3.46	0	3	1	101	263	0	20	0	21	0	0	0
กลุ่มจังหวัด	121.24	173.64	167.44	165.53	144	497	298	642	1,616	23	1,300	1,047	502	-	-	117

	พื้นที่ที่ไม่ประสบทั้ง อุทกภัยและภัยแล้ง (หมู่บ้าน)		รวมจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด					
ปี พ.ศ.	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
เชียงใหม่	849	1,186	2,066	2,066	2,066	2,066	2,066	2,066
แม่ฮ่องสอน	167	101	415	415	415	415	415	415
ลำปาง	934	635	957	957	970	970	970	970
ลำพูน	574	450	575	575	578	578	578	578
กลุ่มจังหวัด	2,524	2,372	4,013	4,013	4,029	4,029	4,029	4,029

ตาราง พื้นที่ที่ไม่ประสบทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง (หมู่บ้าน)

แผนภูมิรูปภาพสัดส่วนหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัย และภัยแล้ง (รายกลุ่มจังหวัด) ค่าเฉลี่ยปี 2563: 23.99

4) ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากการขยายตัวของเมือง และการเป็นเมืองท่องเที่ยว โดยมีสถานการณ์สำคัญ ดังนี้

จังหวัด	จำนวน อปท. (แห่ง)	อปท.ที่มี การให้บริการ เก็บรวบรวม ขนส่งขยะมูล ฝอย (แห่ง)	อปท.ที่ไม่มี การให้บริการเก็บ รวบรวมขนส่งขยะ มูลฝอย (แห่ง)	ปี 2563 ปริมาณขยะที่ เกิดขึ้น (ตัน/ปี)	ปี 2563 ปริมาณขยะ ที่เกิดขึ้น (ตัน/ปี)	ปี 2563 ปริมาณ ขยะสะสม (ตัน)
เชียงใหม่	210	132	78	1,750.09	1,750.09	0
แม่ฮ่องสอน	50	1	-	151(1,812)	155(1,860)	0.06(ล.ต.)
ลำปาง	103	102	1	285,367.95	151,964.10	1,326.11
ลำพูน	57	37	20	84,033.08	72,640.26	

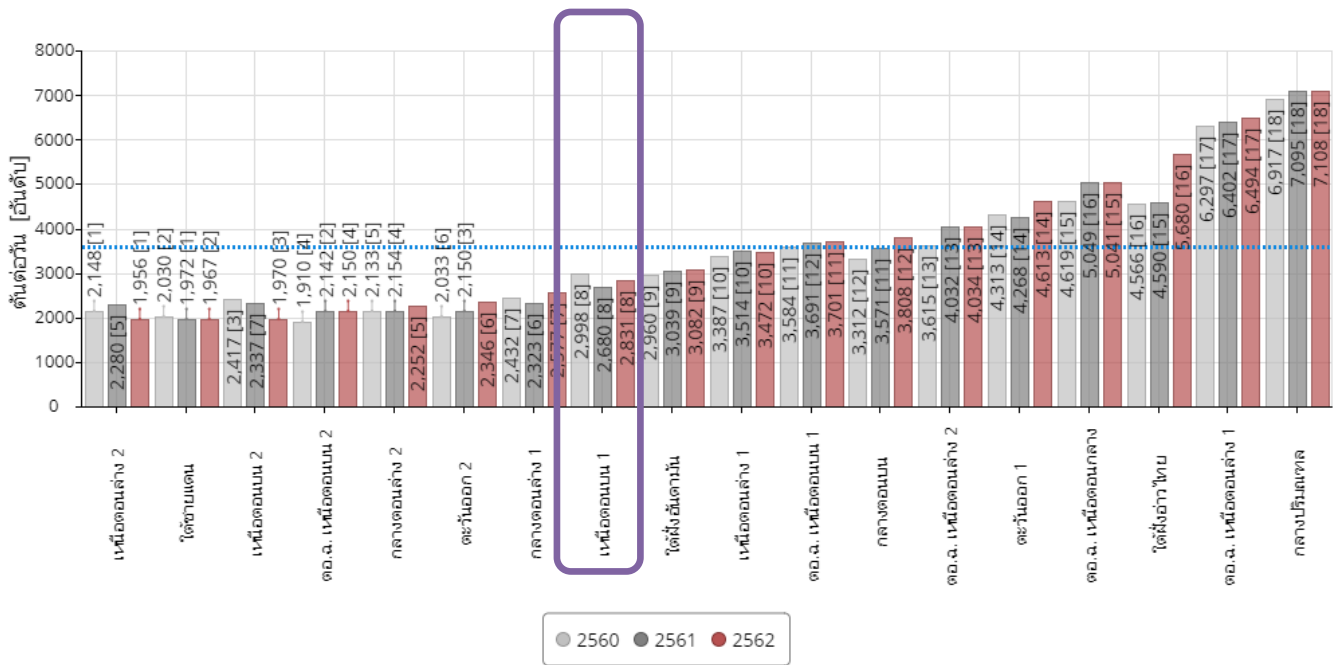
ตาราง อปท.ที่มีการให้บริการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอย (แห่ง)

ในภาพปี พ.ศ. 2563 ปริมาณขยะในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จังหวัดเชียงใหม่มีอปท. ที่มีการให้บริการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอย จำนวน 132 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอปท.ที่มีการให้บริการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอย จำนวน 1 แห่ง จังหวัดลำปางมีอปท.ที่มีการให้บริการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอย จำนวน 102 แห่ง และจังหวัดลำพูนมีอปท.ที่มีการให้บริการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอย จำนวน 37 แห่ง

	ปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย (ตันต่อวัน)			
ปี พ.ศ.	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
เชียงใหม่	1,658	1,669	1,655	1,648
แม่ฮ่องสอน	156	151	168	170
ลำปาง	825	793	445	782
ลำพูน	403	385	412	231
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	497	298	642	1,616

ตาราง ปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย (ตันต่อวัน)

แผนภูมิรูปภาพปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย (ตันต่อวัน)

เนื่องด้วยปัญหาวิกฤตการจัดการขยะเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ และได้มีมติเห็นชอบ roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การจัดการขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤตซึ่งเป็นขยะมูลฝอยเก่า
- 2) การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งเป็นขยะมูลฝอยใหม่ ได้แก่ เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมและกำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 3) วางระเบียบมาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้แก่ เพิ่มเติมกฎกระทรวงปรับปรุงกฎหมายเก่า เสนอกฎหมายใหม่ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดท้องถิ่น
- 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ รมรณรงค์ ให้ความรู้การลดคัดแยกขยะ ณ ต้นทาง การบรรจุเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหลักสูตรและส่งเสริมให้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา และลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม

ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน จึงต่างก็มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยการบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน เป็นต้น รวมถึงจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างค่านิยมในการทิ้งขยะของประชาชนให้ถูกต้อง และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และจะมีการยกร่างกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จึงทำให้มีแนวโน้มของปริมาณขยะสะสมในพื้นที่ที่มีปริมาณลดลง

สำหรับแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในระยะต่อไป ที่หน่วยงานต่างๆ แต่จะ จังหวัดจะต้องบูรณาการและดำเนินการ ได้แก่

- 1) สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนโดยหลักการ 3R (Reuse, Reduce, Recycle) มีการจัดการเศษอาหารในครัวเรือน เศษใบไม้และกิ่งไม้ โดยหมักทำปุ๋ย
- 2) สร้างแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอย ตั้งแต่บ้านเรือนเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปบำบัดและกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยการสร้างตลาดซื้อ - ขายขยะรีไซเคิลในชุมชน มีการกำหนดสถานที่หรือจุดนัดพบในชุมชนที่เดินทางได้สะดวก หรือศูนย์รับแลกเพิ่มมูลค่าขยะ กำหนดนัดหมายการนำขยะมารวบรวมเพื่อนำไปขายหรือรวบรวมไปกำจัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีการหารือและสมัครใจดำเนินการร่วมกัน
- 3) ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ โดยสนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)
- 4) จัดทำระบบการเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เช่น ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลอดไฟ แบตเตอรี่มือถือ น้ำมันเหลือใช้ เป็นต้น ประกอบด้วย กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องนำกลับคืน ให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ารับผิดชอบการรวบรวมเศษซากผลิตภัณฑ์และการจัดการซากผลิตภัณฑ์ และจัดการซากผลิตภัณฑ์โดยการใช้ระบบของผู้ให้บริการบำบัด กำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว หรือระบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสร้างขึ้น
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตราย อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการสอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน
- 6) ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก โดยสนับสนุนการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเป็นพลังงาน (Waste to Energy)
- 7) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตราย ตั้งแต่กระบวนการผลิต พฤติกรรมการบริโภค การลดและคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การนำกลับมาใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมและขนย้าย ตลอดจนการจัดขั้นสุดท้าย
- 8) เปรียบเทียบการออกกฎหมายกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดอัตราค่ากำจัดขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ประเด็นปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ การขาดสถานที่กำจัด ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขาภิบาล ปัญหาขยะมูลฝอยตกค้าง ปัญหาสถานที่กำจัดขยะที่มีการก่อสร้างเรียบร้อยแล้วแต่ไม่สามารถเปิดทำการได้ และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ปัญหาในด้านการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังศูนย์กำจัดขยะแต่ละแห่ง และปัญหากับมวลชนในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคเหนือของกรมควบคุมมลพิษที่สรุปไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือส่วนใหญ่ ยังขาดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะในจังหวัดขนาดใหญ่ อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการขยะอันตรายในพื้นที่ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการยังคงไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของภาคเหนือ ถึงแม้ว่าจะมีบางพื้นที่ได้ทำการรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องในสถานที่กำจัดของเอกชนที่ได้รับอนุญาตแล้วก็ตาม

นอกจากนี้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังต้องให้ความสำคัญกับปัญหาสภาวะแวดล้อมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของเมือง และความหนาแน่นของประชากร เช่น ปัญหาน้ำเสีย ซึ่งในปัจจุบันมีปัญหาที่ต้องเฝ้าระวังและเร่งรัดแก้ไข คือ แม่น้ำกว๊างซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญที่สุดสายหนึ่งของจังหวัดลำพูน มีความยาวลำน้ำทั้งหมดประมาณ 110 กิโลเมตร อยู่ในเขตจังหวัดลำพูนประมาณ 27 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่กลางน้ำและลำน้ำสาขาต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น จังหวัดลำพูนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนปลายน้ำของกลุ่มน้ำสาขาแม่กว๊างและส่วนปลายน้ำของกลุ่มน้ำปิงสาขาส่วนที่ 2 ด้วย จึงได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ส่วนต้นน้ำมาโดยตลอดทั้งปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ เช่น มีการสร้างฝายต่างๆ ขึ้นเป็นจำนวนมากในจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 20 กว่าฝายในลำน้ำแม่กว๊างและปัญหาคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมของแม่น้ำปิง ก่อนที่จะถึงจังหวัดลำพูน ในปัจจุบันลำน้ำกว๊างกำลังตกอยู่ในสภาพวิกฤต มีความเสื่อมโทรมทั้งด้านปริมาณน้ำ คุณภาพน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศธรรมชาติ และขาดการบริหารจัดการแม่น้ำอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สภาพปัญหาของแม่น้ำกว๊าง ยังมีการบุกรุกพื้นที่ชายตลิ่ง มีการทำลายต้นไม้อและพืชคลุมดินบนตลิ่งริมแม่น้ำทำให้เกิดการกัดเซาะพังทลายของดิน การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร ทำให้ปริมาณน้ำที่เคยไหลตลอดปีเกิดการแห้งแล้ง มีการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม บางครั้งก็เกิดอุทกภัยที่ทำความเสียหายแก่ชีวิตทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ริมฝั่งน้ำ ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มีการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ แม่น้ำเกิดการเน่าเสีย ทรัพยากรสัตว์น้ำลดลง ระบบนิเวศธรรมชาติในแหล่งน้ำถูกทำลาย เป็นต้น นอกจากนี้ บริเวณที่ตั้งชุมชนริมน้ำได้มีสภาพแปรเปลี่ยนไปจากเดิม มีการบุกรุกจับจองที่ดินริมน้ำก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่บดบังทัศนียภาพอันงดงามของแม่น้ำและเอกลักษณ์ของเมือง แหล่งโบราณสถานหลายแห่งถูกทำลายและถูกปล่อยให้เสื่อมโทรม ขาดการดูแลขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำที่ดั้งเดิมเริ่มสูญหายไป

ด้านความมั่นคง

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีปัญหาความมั่นคงที่สำคัญร่วมกัน ดังนี้

1) อาชญากรรม

จากข้อมูลสถิติด้านอาชญากรรมของตำรวจภูธรภาค 5 พบว่า มีกลุ่มความผิดด้านต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

- 1.1) กลุ่มความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ เป็นกลุ่มคดีที่สะท้อนถึงปัญหาทางสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเรียงลำดับคดีที่รับแจ้งมากที่สุด 5 ลำดับ คือ คดีทำร้ายร่างกาย คดีข่มขืนกระทำชำเรา คดีพยายามฆ่า คดีฆ่าผู้อื่น และคดีทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามลำดับ โดยมีคดีข่มขืนกระทำชำเราเป็นคดีที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

	จำนวนคดีอาญาประเภท ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)		
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
เชียงใหม่	409	372	357
แม่ฮ่องสอน	114	79	55
ลำปาง	148	140	112
ลำพูน	68	84	64
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1	739	675	588

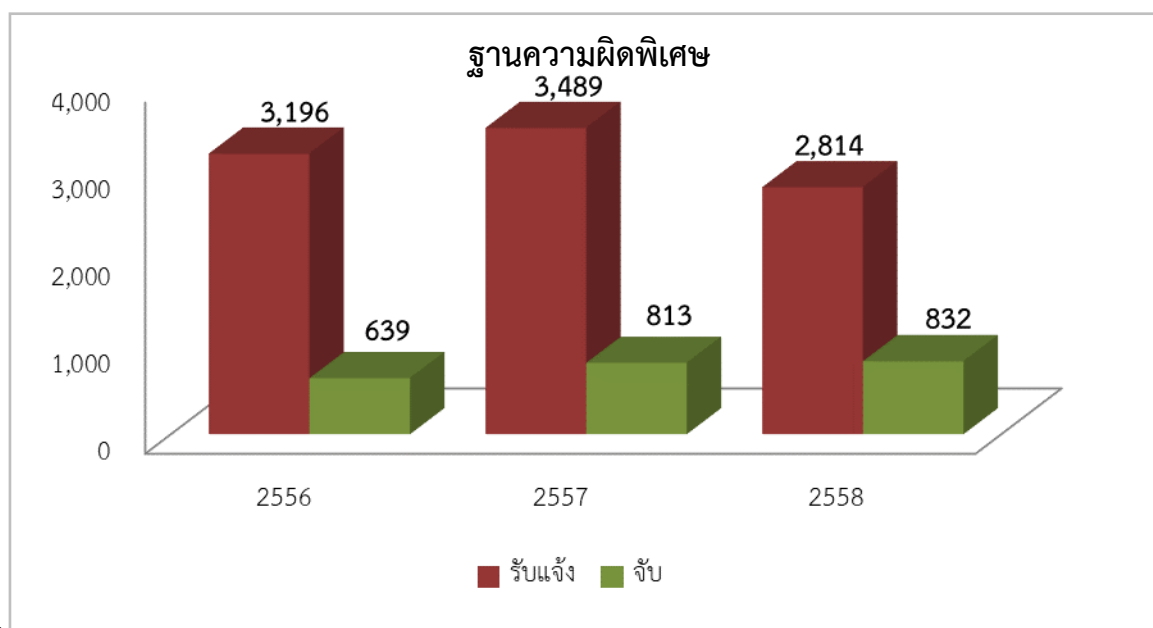
ตาราง อัตราการเกิดคดีอาญาต่อประชากรแสนคน และจำนวนคดีอาญาประเภทความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ

- 1.2) กลุ่มความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นกลุ่มที่สะท้อนถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ เรียงลำดับคดีที่รับแจ้งมากที่สุด 5 ลำดับ คือ คดีลักทรัพย์ คดียักยอกทรัพย์ คดีฉ้อโกง คดีการโจรกรรม รถจักรยานยนต์ และคดีทำให้เสียทรัพย์ ตามลำดับ

	จำนวนคดีอาญาประเภท ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (คดี)		
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
เชียงใหม่	2,218	1,789	1,765
แม่ฮ่องสอน	164	132	135
ลำปาง	427	290	326
ลำพูน	493	399	354
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1	3,302	2,610	2,580

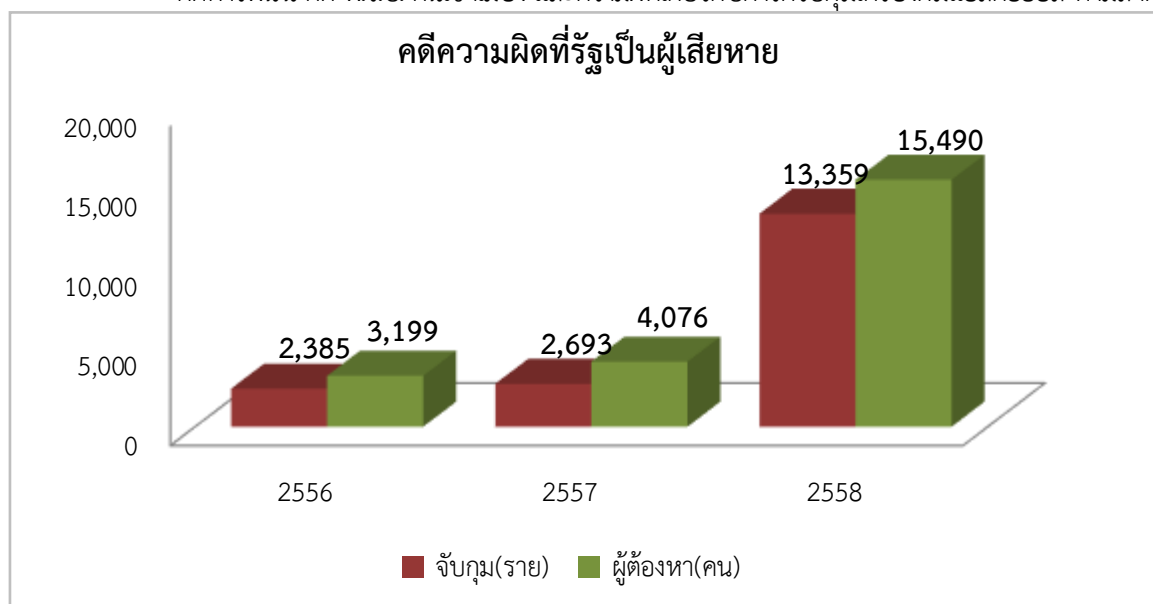
ตาราง จำนวนคดีอาญาประเภทความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (คดี)

- 1.3) กลุ่มความผิดเกี่ยวกับความผิดพิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สะท้อนถึงปัญหาพิเศษที่เกิดขึ้นในพื้นที่เรียงลำดับคดีที่รับแจ้งมากที่สุด 5 ลำดับ คือ คดี พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ คดี พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติฯ คดี พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ คดี พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้าฯ และคดี พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัญหาพิเศษในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 คือ ปัญหาเกี่ยวกับป่าไม้

ที่มา: ตำรวจภูธรภาค 5

- 1.4) กลุ่มความผิดเกี่ยวกับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นพื้นฐานสำคัญไปสู่การกระทำ ความผิดในกลุ่มอื่นๆ เรียงลำดับคดีที่รับแจ้งมากที่สุด 5 ลำดับ คือ คดียาเสพติด คดีอาวุธปืน คดีการพนัน คดี พ.ร.บ. คนเข้าเมือง และความผิดเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามลำดับ

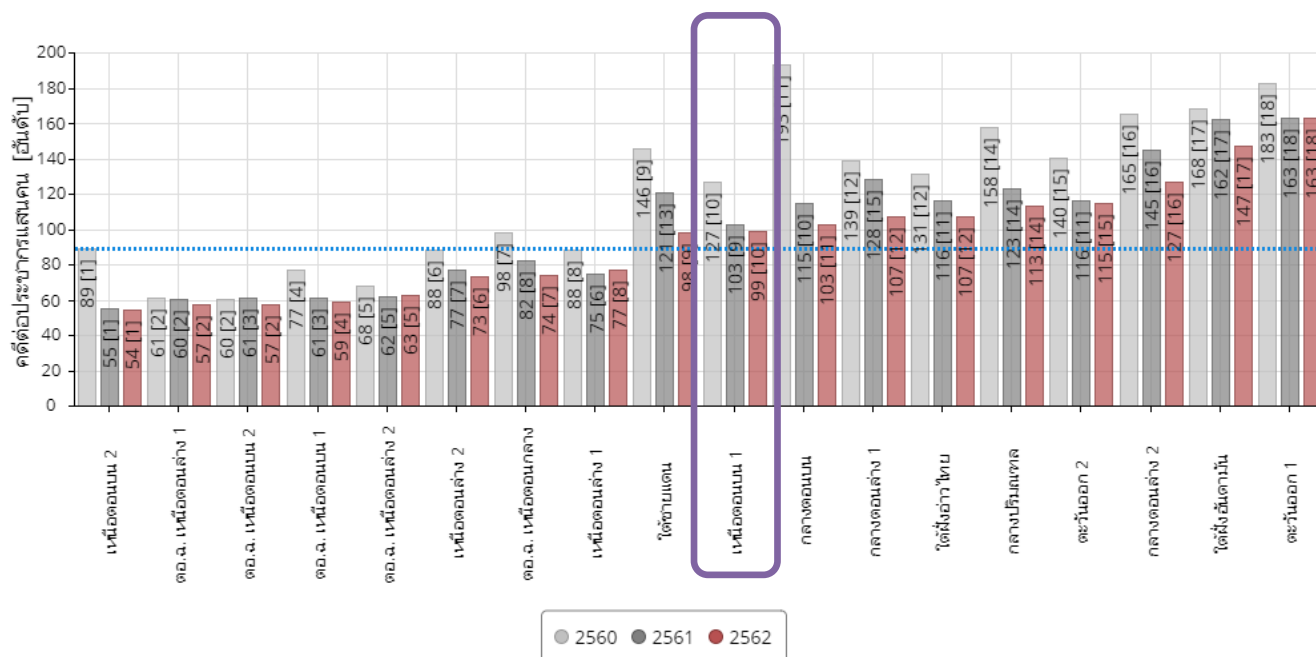

ที่มา: ตำรวจภูธรภาค 5

ทั้งนี้ หากพิจารณาในส่วนความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวจะพบว่า คดีที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาในคดีส่วนใหญ่ จะเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน รองลงมาได้แก่ คดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย อุบัติเหตุ และการเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ

ลำดับ	นักท่องเที่ยวเป็นผู้เสียหาย/ ผู้กล่าวหาในคดี		ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	รวม	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
1	ชีวิตและร่างกาย	ราย	7	3	4	14	4.67
		คน	7	3	5	15	5
2	ทรัพย์สิน	ราย	39	47	38	124	41.33
		คน	40	48	40	128	42.67
3	อุบัติเหตุ	ราย	11	1	10	22	7.33
		เจ็บ	10	-	8	18	6
		ตาย	1	1	2	4	1.33
4	เสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ	ราย	5	4	4	13	4.33
		คน	5	4	4	13	4.33
รวม		ราย	60	55	56	171	57
		คน	63	56	59	178	59.33

ตาราง แสดงสถิติความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

แผนภูมิรูปภาพอัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคน (รายกลุ่มจังหวัด) ค่าเฉลี่ยปี 2562 : 9

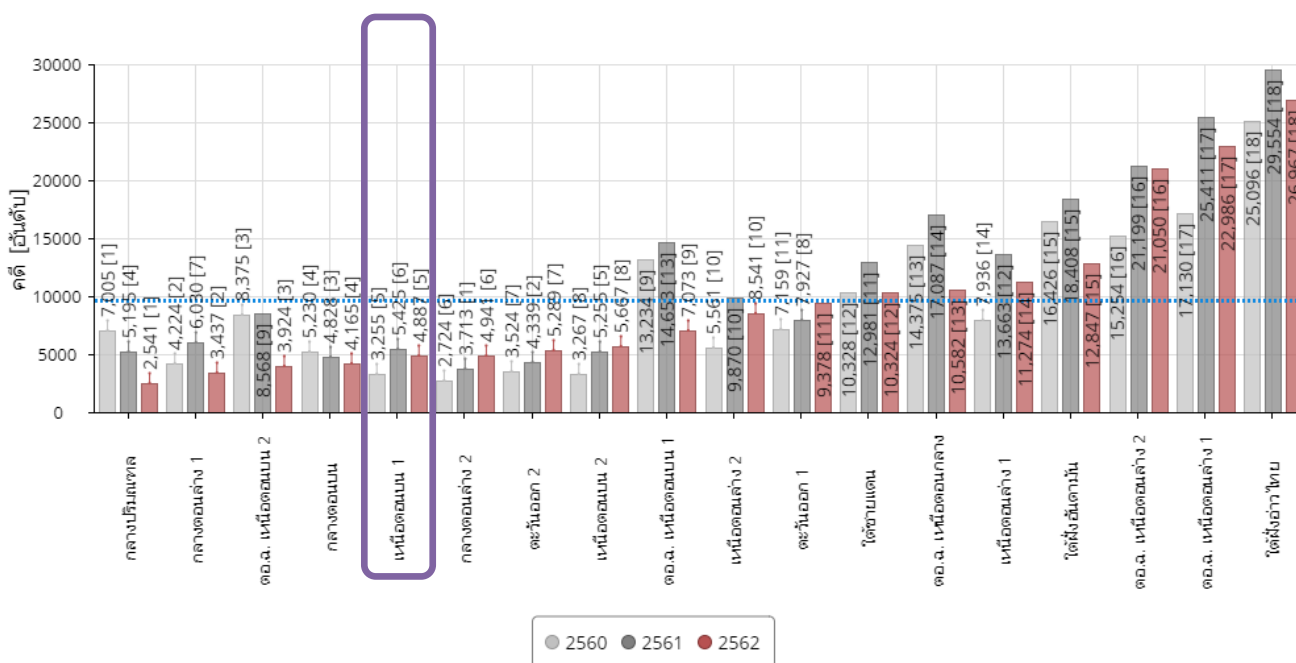

2) ปัญหายาเสพติด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้รับแจ้งคดียาเสพติด จำนวน 4,887 คดี โดยจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,159 คดี จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 121 คดี จังหวัดลำปาง จำนวน 1,831 คดี และจังหวัดลำพูน จำนวน 776 คดี

	จำนวนคดียาเสพติด (คดี)						
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
เชียงใหม่	2,991	3,095	1,893	2,173	1,426	2,055	2,159
แม่ฮ่องสอน	112	70	46	84	49	189	121
ลำปาง	758	429	325	444	852	1,864	1,831
ลำพูน	737	919	497	866	928	1,317	776
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1	4,598	4,513	2,761	3,567	3,255	5,425	4,887

ตาราง แสดงสถิติจำนวนคดียาเสพติด (คดี) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 -2562 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

แผนภูมิรูปภาพจำนวนคดียาเสพติด (รายกลุ่มจังหวัด) ค่าเฉลี่ยปี 2562: 9,771

สรุปแนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนปี 2562

พฤติการณ์การกลุ่มการค้าภายในประเทศในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากข้อมูลที่ผ่านมา พอสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. กลุ่มการค้าภายในประเทศตามแนวชายแดนยังคงเป็นกลุ่มชนเผ่ามีการจัดตั้งเป็นเครือข่าย – องค์กรอาชญากรรมในลักษณะข้ามชนเผ่า
2. รูปแบบการนำเข้าในพื้นที่ชายแดนบริเวณจุดตรวจ/ด่าน ใช้การซุกซ่อนตามช่องว่างในร่างกายสำหรับการลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ตอนในยังคงใช้การ ซุกซ่อนในรถยนต์ส่วนบุคคล
3. กลุ่มผู้ลำเลียงชนเผ่ามีศักยภาพในการลำเลียงเข้าถึงพื้นที่ตอนในและมีแนวโน้มเชื่อมกับผู้ค้ายาเสพติดชาวต่างชาติ ยาเสพติดหลักได้แก่ เฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์

แนวโน้มระยะต่อไปคาดว่า รูปแบบการค้าและการลักลอบลำเลียงยาเสพติดในประเทศยังคงไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่อาจจะมี ความซับซ้อนและการต่อต้านการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยการอาศัยเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ผ่านโทรศัพท์มือถือมาใช้ในการค้า/ลำเลียง นอกจากนี้ความซับซ้อนในการดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินเช่นการโอนเงินค่ายาเสพติดต่างๆ ก็จะเพิ่มมากขึ้น มีการตัดตอนเพื่อป้องกันการสืบสวน การจับกุมส่วนใหญ่จะได้เพียงผู้ที่รับจ้างมาดำเนินการ ไม่สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังได้ เช่นเดียวกับการยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดจะทำได้ยากขึ้น มูลค่าทรัพย์สินที่ยึดได้จะลดลง

การวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยกำหนดปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้นำเอาข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นจริงมาวิเคราะห์ หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- S1 เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานเอื้อต่อการพัฒนาเชื่อมโยงกลุ่มประเทศต่างๆ ได้แก่ GMS BIMSTECs และประเทศอาเซียน
- S2 มีประวัติศาสตร์ มากกว่า 1,200 ปี ยาวนานกว่าประวัติศาสตร์ของสยาม ก่อนกรุงสุโขทัย มีประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทรงคุณค่า และเสน่ห์ที่โดดเด่น เอื้อต่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
- S3 เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา มีผลงานวิจัยและพัฒนา และสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีที่มีศักยภาพเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่ เช่น อุทยานวิทยาศาสตร์ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตการเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปและบ่มเพาะผู้ประกอบการ เป็นต้น
- S4 ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของภาคเหนือและของประเทศ เช่น ลุ่มน้ำปิงลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำสาละวิน
- S5 เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศ เอื้อต่อการเข้านักแบบระยะยาว (Long Stay)
- S6 เป็นแหล่งผลิตหัตถอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือและความหลากหลายแหล่งผลิตส่วนใหญ่กระจายในจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งจำหน่ายหลักและเป็นเมือง UNESCO 's Creative City Network (สาขา Crafts and Folk Art) รวมทั้งเป็นฐานการผลิตหัตถอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์โดยฐานความรู้
- S7 มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในกลุ่มซอฟต์แวร์ และดิจิทัลคอนเทนต์ โดยโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และดิจิทัลคอนเทนต์ มีการขยายตัวเฉลี่ยของจำนวนประกอบกิจการสูงถึงร้อยละ 29.4 ต่อปี โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองสำหรับนักพัฒนางานดิจิทัล (Best City for Digital Nomads) ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาธุรกิจ Startup โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA ภาคเหนือ) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้การสนับสนุน
- S8 มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรประณีต เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะพืชผักและดอกไม้เมืองหนาวสำหรับตลาดเฉพาะที่มีกำลังซื้อสูงและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น อาหารเสริมสุขภาพ Functional Food และผลิตภัณฑ์เวชสำอางต่างๆ เป็นต้น
- S9 มีแหล่งน้ำพุร้อนหลายแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปางและแม่ฮ่องสอนที่สามารถพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการเชิงสร้างสรรค์ เช่น จัด Route การท่องเที่ยวสุขภาพของกลุ่มจังหวัดโดยความร่วมมือร่วมของภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่นร่วมดำเนินการพัฒนาสินค้าและบริการในแหล่งน้ำพุร้อน การต่อท่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำพุร้อนให้บริการแช่และอาบในโรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น

- S10 มีสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) เพื่อการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควบคู่กับมาตรฐานด้านสุขอนามัย ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้โดยสารและบริการ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ มีธุรกิจด้านโรงแรม ด้านอาหารและบริการ ที่ได้รับรองมาตรฐาน SHA มากกว่า 200 ราย
- S11 เป็นแหล่งผลิตเม็ดเงินที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ที่สามารถส่งเสริมการผลิตให้มีคุณภาพ ในทุกภาคส่วนของอุตสาหกรรมกาแปตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ รวมทั้งให้การพัฒนาคู่มือความรู้แก่เกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ
- S12 ภาคเหนือมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว อบอุ่นและอบอุ่นขึ้นเหมือนกับภาคอื่นๆ และอากาศเย็นในฤดูหนาวสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างภูมิภาคมานานักในพื้นที่ได้

จุดอ่อน (Weaknesses)

- W1 การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรยังอยู่ในระดับที่ต่ำ
- W2 การพัฒนาการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ
- W3 ขาดการพัฒนาทักษะแรงงานทำให้ผลิตภาพแรงงานต่ำในสาขาเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว
- W4 ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ
- W5 ขาดการพัฒนาและส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน
- W6 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้สัดส่วนกำลังแรงงานในอนาคตลดลงและส่งกระทบกับภาคการผลิต เช่น เกษตรกรรม
- W7 ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง และประสบปัญหาหมอกควัน มีการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าต้นน้ำ ความสมดุลของระบบนิเวศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน อุทกภัยภัยแล้ง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการเผาป่า การเผาในที่โล่ง และการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อชีวิตของประชาชน ภาวะเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว
- W8 การขยายตัวของพื้นที่เมือง ชุมชน และอุตสาหกรรมที่ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเฉพาะการจัดขยะมูลฝอยคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินมีแนวโน้มแย่งสาเหตุหลักมาจากน้ำเสียของชุมชน เมือง ชุมชนที่อาศัยริมน้ำ การท่องเที่ยว (รีสอร์ท โรงแรม) และการปนเปื้อนของสารเคมีที่ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม
- W9 ระบบโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแต่ยังคงมีปัญหา ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดการลงทุนที่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว รูปแบบการในการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

โอกาส (Opportunities)

- O1 การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย และหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid - 19 เกิดการสนับสนุนเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง
- O2 รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการของประเทศ โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นอย่างมากของผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง อาทิ การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปผลผลิตการเกษตรจากผลการศึกษาวิจัยและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตขั้นสูงเข้ามาใช้ในการเพิ่มมูลค่า
- O3 แนวโน้มการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นโอกาสสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ รวมถึงเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นการกระจายรายได้และกระจายความเจริญ
- O4 รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าเพื่อนำสู่พัฒนาสินค้า บริการ และสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ไทยเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
- O5 รัฐบาลมีนโยบายผลักดันกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนให้เป็นศูนย์กลางการประชุม (MICE City) การบริการสุขภาพ (Wellness Hub) ของภูมิภาค
- O6 การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าทางฐานเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด
- O7 มีเขตพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพด้านการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวในอนาคต อาทิ ด้านห้วยต้นนุ่น ด้านกัวผาออก ด้านหลักแต่ง รวมถึงกลุ่มประเทศ CLMV เป็นต้น
- O8 ยุทธศาสตร์ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาด้าน Digital Contents และกำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่นำร่องในแผนปฏิบัติการวาระแห่งชาติ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งจะส่งผลให้ภาคเหนือเป็นฐานการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และเป็นแหล่งสร้างสรรค์อุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญ เช่น การ์ตูน/ ภาพยนตร์ Animation การตัดต่อภาพยนตร์ เกมส์คอมพิวเตอร์ และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ
- O9 นักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุมีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว
- O10 รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2569 จึงเป็นโอกาสของภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีทุนพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยกตัวอย่าง เช่น เปนแหล่งทำการเกษตรบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ มีทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีแหล่งจัดการขยะจากอุตสาหกรรมรวมถึงของเหลือทิ้งทางการเกษตรมาแปรรูปพลังงานทดแทน เป็นต้น

อุปสรรค (Threats)

- T1 ภาวะวิกฤตด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ รวมถึงการผลิตภาคเกษตร
- T2 การเปิดความร่วมมือทางการค้ากับประเทศต่างๆ ส่งผลให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้นและกระทบกับภาคธุรกิจหลายส่วนที่ไม่สามารถปรับตัวให้แข่งขันได้
- T3 ปัญหาภาวะเศรษฐกิจและปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการเดินทางมีผลต่อการตัดสินใจและการวางแผนเดินทางของนักท่องเที่ยว
- T4 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและบริการสูงขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนค่าแรงและต้นทุนด้านการขนส่ง
- T5 ความแน่นอนของตลาดสินค้าเกษตร การคาดการณ์ความต้องการของตลาดต่อสินค้าเกษตรไม่มีความแน่นอน ส่งผลต่อการผลิตสินค้าเกษตรและราคาสินค้าเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
- T6 ยังไม่มีการระบุแนวทางการบริหารจัดการผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาจากการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว เช่น การจัดการของเสีย
- T7 ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีความเสี่ยงทั้งในเชิงความมั่นคงสาธารณสุข ตลอดจนการแย่งงานคนในพื้นที่
- T8 ต่างชาติย้ายเข้ามาประกอบอาชีพโดยใช้ทรัพยากรและแรงงานคนในพื้นที่โดยไม่สร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่
- T9 แรงกดดันจากมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มขึ้น เช่น มาตรฐานการผลิต สินค้า มาตรฐานด้านความสะอาดและสุขอนามัย มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญา
- T10 สถานการณ์แพร่ระบาด Covid – 19 ทำให้แต่ละประเทศพึ่งพาระบบ supply chain ตัวเองมากขึ้น ทำให้โอกาสในการส่งออกของประเทศไทยอาจจะลดลงในหลายๆ กลุ่มอุตสาหกรรม
- T11 สถานการณ์การค้าชายแดนภาคเหนือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา ทำให้มูลค่าการส่งออกผานด่านชายแดนลดลง โดยมีสาเหตุจากคู่ค้าชาวเมียนมากังวลเรื่องความปลอดภัยของสินค้าและการทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ที่มีข้อจำกัด จึงทำให้คู่ค้าชาวเมียนมาชะลอการสั่งซื้อสินค้าจากไทย
- T12 ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและบริการท่องเที่ยวที่ก้าวหน้ากว่าประเทศไทย เช่น ประเทศเวียดนาม ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ TOWS Matrix

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของจังหวัดเชียงใหม่ดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์เพื่อกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาหลักดังนี้

แผนภาพแสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์ (TOWS Matrix)

	External Opportunities (O)	External Threats (T)
	1. 2. 3. 4.	1. 2. 3. 4.
Internal Strengths (S) 1. 2. 3. 4.	SO “Maxi-Maxi” Strategy Strategies that use Strengths to maximize opportunities.	ST “Maxi-Maxi” Strategy Strategies that use Strengths to minimize threats.
Internal Weaknesses (W) 1. 2. 3. 4.	WO “Mini-Maxi” Strategy Strategies that minimize Weaknesses by taking advantage of opportunities.	WT “Mini-Mini” Strategy Strategies that minimize Weaknesses and avoid threats.

- 1) การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและการใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อเสริมข้อได้เปรียบ (SO Strategy- “Maxi-Maxi” Strategy)
- 2) การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและการลดปัจจัยภายนอกเพื่อเสริมจุดแข็ง (ST Strategy - “Maxi-Mini” Strategy)
- 3) การลดจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส (WO Strategy- “Mini-Maxi” Strategy)
- 4) การลดจุดอ่อนโดยหลีกเลี่ยงการเผชิญอุปสรรค (WT Strategy- “Mini-Mini” Strategy)

1) การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและการใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อเสริมข้อได้เปรียบ
(SO Strategy- "Maxi-Maxi" Strategy)

กลยุทธ์เชิงรุก			
จุดแข็ง (Strengths)		โอกาส (Opportunities)	
S1	เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานเอื้อต่อการพัฒนาเชื่อมโยงกลุ่มประเทศต่างๆ ได้แก่ GMS BIMSTECs และประเทศอาเซียน	O1	การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย และหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid – 19 เกิดการสนับสนุนเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง
S2	มีประวัติศาสตร์ มากกว่า 1,200 ปี ยาวนานกว่าประวัติศาสตร์ของสยาม ก่อนกรุงสุโขทัย มีประเพณีศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทรงคุณค่า และเสน่ห์ที่โดดเด่น เอื้อต่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	O2	รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการของประเทศ โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นอย่างมาของผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง อาทิ การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปผลผลิตการเกษตรจากผลการศึกษาริวิจัยและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตขั้นสูงเข้ามาใช้ในการเพิ่มมูลค่า
S3	เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา มีผลงานวิจัยและพัฒนา และสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีที่มีศักยภาพเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเป็นต้น	O3	แนวโน้มการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นโอกาสสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววนานาชาติ รวมถึงเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นการกระจายรายได้และกระจายความเจริญ
S4	ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของภาคเหนือและของประเทศ เช่น ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำสาละวิน	O4	รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าเพื่อนำสู่พัฒนาสินค้า บริการ และสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ไทยเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

S5	เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศ เอื้อต่อการเข้าพักแบบระยะยาว (Long Stay)	O5	รัฐบาลมีนโยบายผลักดันกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนให้เป็นศูนย์กลางการประชุม (MICE City) การบริการสุขภาพ (Wellness Hub) ของภูมิภาค
S6	เป็นแหล่งผลิตหัตถอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือและมีความหลากหลาย แหล่งผลิตส่วนใหญ่กระจายในจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งจำหน่ายหลัก และเป็นเมือง UNESCO 's Creative City Network (สาขา Crafts and Folk Art) รวมทั้งเป็นฐานการผลิตหัตถอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ฐานความรู้เทคโนโลยีศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัย เพื่อตอบสนองต่อกระแสความต้องการของตลาดและสินค้าหัตถกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มสู่งานหัตถศิลป์	O6	การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านทำให้มีโอกาสนในการขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าทางฐานเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด
S7	มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในกลุ่มซอฟต์แวร์ และดิจิทัลคอนเทนต์ โดยโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และดิจิทัลคอนเทนต์ มีการขยายตัวเฉลี่ยของจำนวนประกอบกิจการสูงถึงร้อยละ 29.4 ต่อปี โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองสำหรับนักพัฒนางานดิจิทัล (Best City for Digital Nomads) ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาธุรกิจ Startup โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA ภาคเหนือ) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้การสนับสนุน	O7	มีเขตพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพด้านการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวในอนาคต อาทิ ด้านห้วยต้นนุ่น ด้านกัวผาวอก ด้านหลักแต่ง รวมถึงกลุ่มประเทศ CLMV เปนตน

S8	มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรประณีตเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะพืชผักและดอกไม้เมืองหนาวสำหรับตลาดเฉพาะที่มีกำลังซื้อสูงและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น อาหารเสริมสุขภาพ Functional Food และผลิตภัณฑ์เวชสำอางต่างๆ เป็นต้น	O8	ยุทธศาสตร์ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดแนวทางการพัฒนาด้าน Digital Contents และกำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่นำร่องในแผนปฏิบัติการวาระแห่งชาติ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งจะส่งผลให้ภาคเหนือเป็นฐานการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และเป็นแหล่งสร้างสรรค์อุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญ เช่น การ์ตูน/ภาพยนตร์ Animation การตัดต่อภาพยนตร์ เกมส์คอมพิวเตอร์ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ
S9	มีแหล่งน้ำพุร้อนหลายแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ล้ำปางและแม่ฮ่องสอนที่สามารถพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการเชิงสร้างสรรค์ เช่น จัด Route การท่องเที่ยวสุขภาพของกลุ่มจังหวัดโดยความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นร่วมดำเนินการพัฒนาสินค้าและบริการในแหล่งน้ำพุร้อน การต่อท่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำพุร้อนให้บริการแช่และอาบในโรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น	O9	นักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุมีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว
S10	มีสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) เพื่อการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควบคู่กับมาตรฐานด้านสุขอนามัย ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ซื้อสินค้าและบริการ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ มีธุรกิจด้านโรงแรม ด้านบริการและร้านอาหาร ที่ได้รับรองมาตรฐาน SHA มากกว่า 200 ราย	O10	รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2569 จึงเป็นโอกาสของภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีทุนพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยกตัวอย่าง เช่น เป็นแหล่งทำการเกษตรบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ มีทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีแหล่งจัดการขยะจากอุตสาหกรรมรวมถึงของเหลือทิ้งทางการเกษตร มาเป็นพลังงานทดแทน เป็นต้น

S11	เป็นแหล่งผลิตเมล็ดกาแฟที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ที่สามารถส่งเสริมการผลิตกาแฟให้มีคุณภาพในทุกภาคส่วนของอุตสาหกรรมกาแฟตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ รวมทั้งให้การพัฒนาคำแนะนำเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ		
S12	ภาคเหนือมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ไหมร้อนและอัสน์เหมือนๆกับภาคอื่นๆ และอากาศเย็นในฤดูหนาวสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างภูมิภาคมาพักผ่อนในพื้นที่ได้		

ผลจากการวิเคราะห์โดยใช้จุดแข็งและประโยชน์จากโอกาส สรุปได้ว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก กล่าวคือ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานศักยภาพและขีดความสามารถพื้นที่ที่อยู่ ไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม วัฒนธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ การเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการคมนาคมขนส่งของภาคเหนือ โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะต้องพัฒนาต่อยอดศักยภาพและขีดความสามารถดังกล่าวให้สอดคล้องกับโอกาสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยมีการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการค้า เพื่อเชื่อมโยงไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงจีนเพื่อให้มีโอกาสจากการค้าชายแดนและช่องทางใหม่ที่สำคัญกับประเทศ การพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการบินโดยเฉพาะ ท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวและภาคบริการเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกทั้งยังคงยึดมั่นในประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาและอาหารล้านนาที่เป็นจุดเด่นและเอกลักษณ์ รวมถึงผลักดันให้ภาคการผลิตนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะต้องใช้จุดแข็งจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านการวิจัยและแหล่งองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาคำแนะนำทางด้านการวิชาการเพื่อสร้างนวัตกรรมสนับสนุนโอกาสการพัฒนาพื้นที่และทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งการพัฒนาความพร้อมสำหรับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นมาตรการส่งเสริม นโยบายเร่งด่วน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

2. การพัฒนาจุดแข็งให้โดดเด่นและการลดปัจจัยภายนอกเพื่อเสริมจุดแข็ง (ST Strategy- “Maxi-Mini” Strategy)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข			
จุดแข็ง (Strengths)		อุปสรรค (Threats)	
S1	เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานเอื้อต่อการพัฒนาเชื่อมโยงกลุ่มประเทศต่างๆ ได้แก่ GMS BIMSTECs และประเทศอาเซียน	T1	ภาวะวิกฤตด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลกที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ รวมถึงการผลิตภาคเกษตร
S2	มีประวัติศาสตร์ มากกว่า 1,200 ปี ยาวนานกว่าประวัติศาสตร์ของสยาม ก่อนกรุงสุโขทัย มีประเพณีศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทรงคุณค่า และเสน่ห์ที่โดดเด่น เอื้อต่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	T2	การเปิดความร่วมมือทางการค้ากับประเทศต่างๆ ส่งผลให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้นและกระทบกับภาคธุรกิจหลายส่วนที่ไม่สามารถปรับตัวให้แข่งขันได้
S3	เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา มีผลงานวิจัยและพัฒนา และสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีที่มีศักยภาพเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป เป็นต้น	T3	ปัญหาภาวะเศรษฐกิจและปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการเดินทางมีผลต่อการตัดสินใจและการวางแผนเดินทางของนักท่องเที่ยว
S4	ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของภาคเหนือและของประเทศ เช่น ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำสาละวิน	T4	การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและบริการสูงขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนค่าแรงและต้นทุนด้านการขนส่ง
S5	เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศ เอื้อต่อการเขาพำนักรับระยะยาว (Long Stay)	T5	ความแน่นอนของตลาดสินค้าเกษตร การคาดการณ์ความต้องการของตลาดต่อสินค้าเกษตรไม่มีความแน่นอน ส่งผลต่อการผลิตสินค้าเกษตรและราคาสินค้าเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

S6	เป็นแหล่งผลิตหัตถอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือและมีความหลากหลาย แหล่งผลิตส่วนใหญ่กระจายในจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งจำหน่ายหลัก และเป็นเมือง UNESCO 's Creative City Network (สาขา Crafts and Folk Art) รวมทั้งเป็นฐานการผลิตหัตถอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ฐานความรู้เทคโนโลยีศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัย เพื่อตอบสนองต่อกระแสความต้องการของตลาดและสินค้าหัตถกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มสู่งานหัตถศิลป์	T6	ยังไม่มีกระบวนการแนวทางการบริหารจัดการผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาจากการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว เช่น การจัดการของเสีย
S7	มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในกลุ่มซอฟต์แวร์ และดิจิทัลคอนเทนต์ โดยโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และดิจิทัลคอนเทนต์ มีการขยายตัวเฉลี่ยของจำนวนประกอบกิจการสูงถึงร้อยละ 29.4 ต่อปี โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองสำหรับนักพัฒนางานดิจิทัล (Best City for Digital Nomads) ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาธุรกิจ Startup โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA ภาคเหนือ) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้การสนับสนุน	T7	ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีความเสี่ยงทั้งในเชิงความมั่นคง สาธารณสุข ตลอดจนการแย่งงานคนในพื้นที่
S8	มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรประณีตเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะพืชผักและดอกไม้เมืองหนาวสำหรับตลาดเฉพาะที่มีกำลังซื้อสูงและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น อาหารเสริมสุขภาพ Functional Food และผลิตภัณฑ์เวชสำอางต่างๆ เป็นต้น	T8	ต่างชาติย้ายเข้ามาประกอบอาชีพโดยใช้ทรัพยากรและแรงงานคนในพื้นที่โดยไม่สร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่

S9	มีแหล่งน้ำพุร้อนหลายแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปางและแม่ฮ่องสอนที่สามารถพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการเชิงสร้างสรรค์ เช่น จัด Route การท่องเที่ยวสุขภาพของกลุ่มจังหวัดโดยความร่วมมือร่วมของภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นร่วมดำเนินการพัฒนาสินค้าและบริการในแหล่งน้ำพุร้อน การต่อท่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำพุร้อนให้บริการแช่และอาบในโรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น	T9	แรงกดดันจากมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มขึ้น เช่น มาตรฐานการผลิต สินค้า มาตรฐานด้านความสะอาดและสุขอนามัย มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญา
S10	มีสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) เพื่อการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควบคู่กับมาตรฐานด้านสุขอนามัย ซึ่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้สินค้าและบริการ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ มีธุรกิจด้านโรงแรม ด้านบริการและร้านอาหาร ที่ได้รับรองมาตรฐาน SHA มากกว่า 200 ราย	T10	สถานการณ์แพร่ระบาด Covid – 19 ทำให้แต่ละประเทศพึ่งพาระบบ supply chain ตัวเองมากขึ้น ทำให้โอกาสในการส่งออกของประเทศไทย อาจจะลดลงในหลายๆ กลุ่มอุตสาหกรรม
S11	เป็นแหล่งผลิตเมล็ดกาแฟที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ที่สามารถส่งเสริมการผลิตกาแฟให้ มีคุณภาพในทุกภาค ส่วนของอุตสาหกรรมกาแฟตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ รวมทั้งให้การพัฒนางานความรู้แก่เกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ	T11	สถานการณ์การค้าชายแดนภาคเหนือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา ทำให้มูลค่าการส่งออกผานด่านชายแดนลดลง โดยมีสาเหตุจากคู่ค้าชาวเมียนมากังวลเรื่องความปลอดภัยของสินค้าและการทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ที่มีข้อจำกัด จึงทำให้คู่ค้าชาวเมียนมาชะลอการสั่งซื้อสินค้าจากไทย
S12	ภาคเหนือมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว อบอุ่นและอบอุ่นขึ้นเหมือนกับภาคอื่นๆ และอากาศเย็นในฤดูหนาวสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างภูมิภาคมาพักผ่อนในพื้นที่ได้	T12	ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและบริการท่องเที่ยวที่ก้าวหน้ากว่าประเทศไทย เช่น ประเทศเวียดนาม ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

ผลจากการวิเคราะห์โดยการพัฒนาจุดแข็งร่วมกับการลดอุปสรรคจากภายนอก สรุปได้ว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข กล่าวคือ การสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด ทั้งภาคการท่องเที่ยว ภาคการเกษตร หรือภาคอุตสาหกรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากผลกระทบภายนอก เช่น มาตรการของรัฐบาลที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ภาวะวิกฤตด้านภัยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ความผันผวนของภาวะทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น โดยการรักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของสังคมให้เข้มแข็งและคงอยู่ต่อไป การพัฒนาระบบบริการการอำนวยความสะดวกรวมถึงการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนเพื่อให้มีการลงทุนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มากขึ้น การยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ การสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ

3. การลดจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส (WO Strategy- “Mini-Maxi” Strategy)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน			
จุดอ่อน (Weakness)		โอกาส (Opportunities)	
W1	การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรยังอยู่ในระดับที่ต่ำ	O1	การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย และการสนับสนุนเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง
W2	การพัฒนาการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ	O2	รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการของประเทศ โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นอย่างมากของผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง อาทิ การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปผลผลิตการเกษตรจากผลการศึกษาวิจัยและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตขั้นสูงเข้ามาใช้ในการเพิ่มมูลค่า
W3	ขาดการพัฒนาทักษะแรงงานทำให้ผลิตภาพแรงงานต่ำในสาขาเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว	O3	แนวโน้มการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นโอกาสสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ รวมถึงเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นการกระจายรายได้และกระจายความเจริญ
W4	ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ	O4	รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าเพื่อนำสู่พัฒนาสินค้า บริการ และสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ไทยเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
W5	ขาดการพัฒนาและส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน	O5	รัฐบาลมีนโยบายผลักดันกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนให้เป็นศูนย์กลางการประชุม (MICE City) การบริการสุขภาพ (Wellness Hub) ของภูมิภาค
W6	การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้สัดส่วนกำลังแรงงานในอนาคตลดลงและส่งกระทบกับภาคการผลิต เช่น เกษตรกรรม	O6	การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าทางฐานเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด

W7	ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง และประสบปัญหาหมอกควัน มีการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน อุทกภัย ภัยแล้ง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการเผาป่า การเผาในที่โล่ง และการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ภาวะเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว	O7	มีเขตพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพด้านการค้าการลงทุนการท่องเที่ยว ในอนาคต อาทิ ด้านห้วยต้นนุ่น ด้านกัวผาวอก ด้านหลักแต่ง
W8	การขยายตัวของพื้นที่เมือง ชุมชน และอุตสาหกรรมที่ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเฉพาะการกำจัดขยะมูลฝอยคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินมีแนวโน้มแย่งสาเหตุน้ำหลักมาจากน้ำเสียของชุมชนเมือง ชุมชนที่อาศัยริมน้ำ การท่องเที่ยว (รีสอร์ตโรงแรม) และการปนเปื้อนของสารเคมีที่ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม	O8	ยุทธศาสตร์ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดแนวทางการพัฒนาด้าน Digital Contents และกำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่นำร่องในแผนปฏิบัติการวาระแห่งชาติ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งจะส่งผลให้ภาคเหนือเป็นฐานการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และเป็นแหล่งสร้างสรรค์อุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญ เช่น การ์ตูน/ภาพยนตร์ Animation การตัดต่อภาพยนตร์ เกมส์ คอมพิวเตอร์ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ
W9	ระบบโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแต่ยังคงมีปัญหา ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดการลงทุนที่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว รูปแบบการในการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน	O9	นักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุมีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

		O10	รัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2569 จึงเป็นโอกาสของภาคเหนือตอนบน 1 ที่มีทุนพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยกตัวอย่าง เช่น เป็นแหล่งทำการเกษตรบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ มีทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีแหล่งจัดการขยะจากอุตสาหกรรมรวมถึงของเหลือทิ้งทางการเกษตร มาเป็นพลังงานทดแทน เป็นต้น
--	--	-----	---

ผลจากการวิเคราะห์การลดจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส สรุปได้ว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน กล่าวคือ การผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางคมนาคมและโลจิสติกส์ ระบบขนส่งมวลชน การคมนาคมระบบราง เพื่อเชื่อมโยงโอกาสทางการค้าและการลงทุนให้มีช่องทางการค้ากับต่างประเทศมากขึ้นและเชื่อมโยงโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จากนโยบายของรัฐบาล อาทิ นโยบายเร่งด่วนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไม้ฯ ศูนย์กลางธุรกิจบริการสุขภาพ ศูนย์กลางการบิน และศูนย์กลางการท่องเที่ยว เป็นต้น การส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน นอกจากนี้ จะต้องมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพื่อพัฒนาสินค้า บริการ และสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ไทย ในขณะเดียวกันจะต้องกำหนดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันและการเผาป่า ปัญหามลภาวะทางน้ำ ปัญหาการขยายตัวของเมือง รวมทั้งปัญหาขยะมูลฝอย เพื่อรับมือและจัดการปัญหาดังกล่าวได้ทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน ตลอดจนการเร่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นกำลังแรงงานที่มีผลิตภาพและตรงความต้องการของตลาด

4) การลดจุดอ่อนโดยหลีกเลี่ยงการเผชิญอุปสรรค (WT Strategy- “Mini-Mini” Strategy)

กลยุทธ์เชิงรับ			
จุดอ่อน (Weakness)		อุปสรรค (Threats)	
W1	การสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมยังไม่มีประสิทธิผล	T1	ภาวะวิกฤตด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลกที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ รวมถึงการผลิตภาคเกษตร
W2	การพัฒนาการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ	T2	การเปิดความร่วมมือทางการค้ากับประเทศต่างๆ ส่งผลให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้นและกระทบกับภาคธุรกิจหลายส่วนที่ไม่สามารถปรับตัวให้แข่งขันได้
W3	ขาดการพัฒนาทักษะแรงงานทำให้ผลิตภาพแรงงานต่ำในสาขาเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว	T3	ปัญหาภาวะเศรษฐกิจและปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการเดินทางมีผลต่อการตัดสินใจและการวางแผนเดินทางของนักท่องเที่ยว
W4	ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ	T4	การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและบริการสูงขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนค่าแรงและต้นทุนด้านการขนส่ง
W5	ขาดการพัฒนาและส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน	T5	ความแน่นอนของตลาดสินค้าเกษตร การคาดการณ์ความต้องการของตลาดต่อสินค้าเกษตรไม่มีความแน่นอน ส่งผลต่อการผลิตสินค้าเกษตรและราคาสินค้าเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
W6	การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้สัดส่วนกำลังแรงงานในอนาคตลดลงและส่งกระทบกับภาคการผลิต เช่น เกษตรกรรม	T6	ยังไม่มีกรอบแนวทางการบริหารจัดการผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาจากการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว เช่น การจัดการของเสีย

W7	ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง และประสบปัญหาหมอกควัน มีการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าต้นน้ำ ความสมดุลของระบบนิเวศการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน อุทกภัย ภัยแล้ง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการเผาป่า การเผาในที่โล่ง และการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ภาวะเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว	T7	ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีความเสี่ยงทั้งในเชิงความมั่นคง สาธารณสุข ตลอดจนการแย่งงานคนในพื้นที่
W8	การขยายตัวของพื้นที่เมือง ชุมชน และอุตสาหกรรมที่ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อตรงต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเฉพาะการกำจัดขยะมูลฝอยคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินมีแนวโน้มแย่งสาเหตุหลักมาจากน้ำเสียของชุมชน เมือง ชุมชนที่อาศัยริมน้ำ การท่องเที่ยว (รีสอร์ทโรงแรม) และการปนเปื้อนของสารเคมีที่ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม	T8	ต่างชาติย้ายเข้ามาประกอบอาชีพโดยใช้ทรัพยากรและแรงงานคนในพื้นที่โดยไม่สร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่
W9	ระบบโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแต่ยังคงมีปัญหา ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดการลงทุนที่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว รูปแบบการในการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน	T9	แรงกดดันจากมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มขึ้น เช่น มาตรฐานการผลิต สินค้า มาตรฐานด้านความสะอาดและสุขอนามัย มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญา
		T10	สถานการณ์แพร่ระบาด Covid – 19 ทำให้แต่ละประเทศพึ่งพาระบบ supply chain ตัวเองมากขึ้น ทำให้โอกาสในการส่งออกของประเทศไทยอาจจะลดลงในหลายๆ กลุ่มอุตสาหกรรม

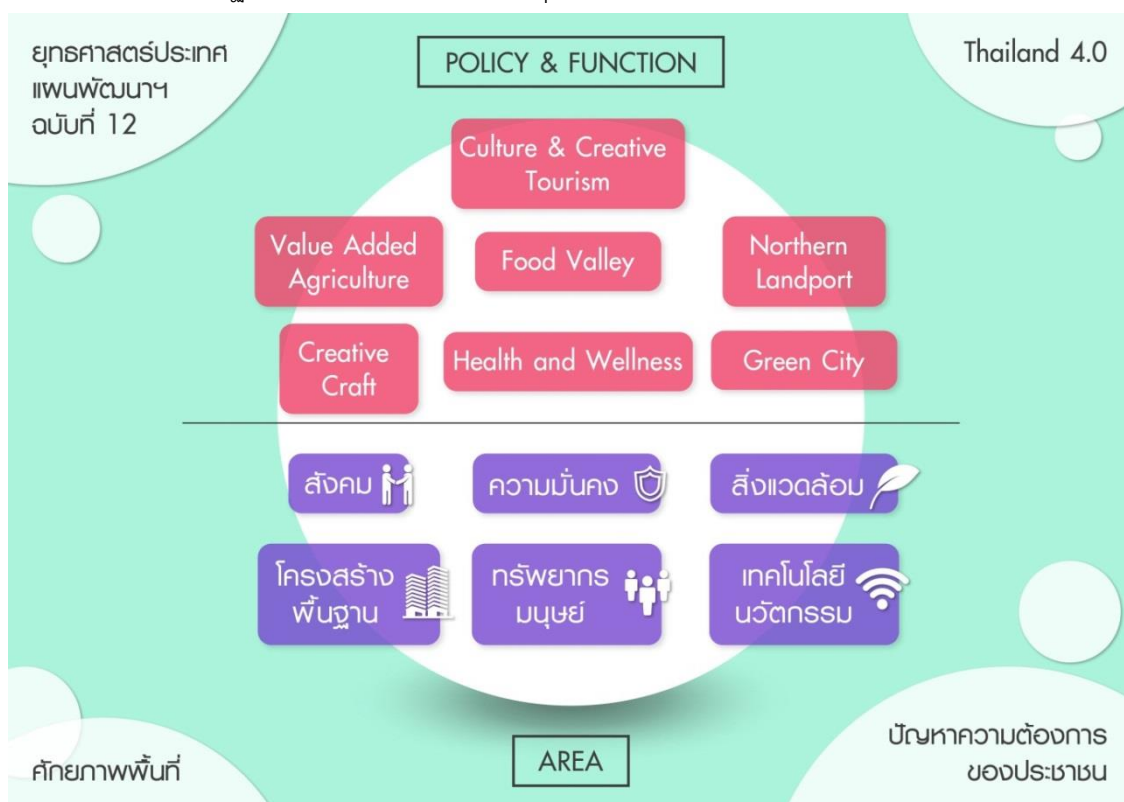
		T11	สถานการณ์การค้าชายแดนภาคเหนือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา ทำให้มูลค่าการส่งออกผานด่านชายแดนลดลง โดยมีสาเหตุจากคู่ค้าชาวเมียนมากังวลเรื่องความปลอดภัยของสินค้าและการทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ที่มีข้อจำกัด จึงทำให้คู่ค้าชาวเมียนมาชะลอการสั่งซื้อสินค้าจากไทย
		T12	ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และบริการท่องเที่ยวที่ก้าวหน้ากว่าประเทศไทย เช่น ประเทศเวียดนาม ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

ผลจากการวิเคราะห์การลดจุดอ่อนโดยหลีกเลี่ยงการเผชิญภัยคุกคาม สรุปได้ว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ควรกำหนดกลยุทธ์เชิงรับ กล่าวคือ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาหมอกควันและไฟป่ายังคงเป็นปัญหาสำคัญของพื้นที่ที่มีความรุนแรง ดังนั้น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 จะต้องให้ความสำคัญโดยมีการกำหนดมาตรการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะ/ฝีมือแรงงานและปรับตัวของภาคธุรกิจโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และรับมือกับสถานการณ์แวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะระบบขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

กรอบแนวคิดการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาในระยะ 5 ปี ข้างหน้าโดยพิจารณาจากทั้งนโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติและรัฐบาล ศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน โดยได้กำหนดประเด็นสำคัญที่เป็นธงนำ (flagships) ของการพัฒนาที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ให้ความสำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ เกษตรมูลค่าสูง อุทยานอาหาร ศูนย์กลางการคมนาคมและโลจิสติกส์ หัตถกรรมสร้างสรรค์ บริการสุขภาพ และเมืองสีเขียว ขณะที่ปัจจัยสนับสนุนให้การพัฒนาดังกล่าวประสบความสำเร็จซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความเข้มแข็งจากระดับจังหวัด ได้แก่ ความเข้มแข็งทางสังคม การสร้างความมั่นคง การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม

กรอบแนวคิดของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (พ.ศ. 2566 - 2570) ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล ดังนั้น ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นั้น กรอบแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือซึ่งกำหนดเป้าหมายที่จะ “พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง”

เมื่อพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาภาคเหนือ จะเห็นว่าแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ล้วนแล้วแต่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาระดับภาคที่กำหนดไว้ ถือเป็น
แปลงยุทธศาสตร์และถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาระดับภาคลงสู่การขับเคลื่อนในระดับกลุ่มจังหวัด

สำหรับนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งเป็นการพัฒนาเครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ
ชุดใหม่ (New engine of growth) ของรัฐบาลด้วยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน
คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมให้เป็นความได้เปรียบเชิงแข่งขัน
โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยและพัฒนา
แล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย นั้น จะเห็นได้ว่า
จากกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มอาหาร เกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture, and Bio-tech)
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness and Bio-Med)
3. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics and Mechatronics)
4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IoT, Artificial Intelligence and Embedded Technology)
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture and High Value Services)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาสำคัญที่สนับสนุนและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศใน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอาหาร เกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง

ขณะเดียวกัน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ยังได้ยึดปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นวาระสำคัญของการกำหนดประเด็นการพัฒนาเพื่อให้สามารถนำศักยภาพของพื้นที่ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนได้

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Positioning)

กลุ่มจังหวัด	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน
เมือง ท่องเที่ยวสู่ สากล	ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม และสร้างสรรค์	ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม และสร้างสรรค์	ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม และสร้างสรรค์	ท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม และสร้างสรรค์
Food Valley	เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย (พืชผักเมืองหนาว ลำไย มะม่วง กาแฟ สมุนไพร/ ไก่ประดู่หางดำ นมพรีเมียม)	เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย (กระเทียม ถั่วเหลือง งา กาแฟ)	เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย (ข้าว ข้าวโพดหวาน สับปะรด)	เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย (ลำไย มะม่วง ข้าว กระเทียม)
Green City	พื้นที่ป่าไม้ ลุ่มน้ำปิง เขตเมืองเก่า/ย่านชุมชน อนุรักษ์	พื้นที่ป่าไม้ ลุ่มน้ำสาละวิน	พื้นที่ป่าไม้ ลุ่มน้ำวัง เขตเมืองเก่า/ย่านชุมชน อนุรักษ์	พื้นที่ป่าไม้ เขตเมืองเก่า/ย่านชุมชน อนุรักษ์
Northern Landport	สนามบินนานาชาติ ศูนย์กลางการค้า การลงทุน	ด้านการค้าชายแดน	โลจิสติกส์ทางบกและ ทางราง	นิคมอุตสาหกรรม
Health and Wellness	1.ศูนย์กลางการแพทย์- ทันตกรรมของภูมิภาค 2.สปาและการนวด สุขภาพ 3.การฟาร์มกระยะยาว 4.เครื่องสำอางสมุนไพร 5.น้ำพุร้อน	1.ชุมชนท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ 2.ผลิตภัณฑ์สปา 3.น้ำพุร้อน	1.ภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย สมุนไพร 2. ชุมชนท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ 3. น้ำพุร้อน	1.ภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย 2.ชุมชนท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ

เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

“พัฒนาพื้นที่บนพื้นฐานวัฒนธรรมสร้างสรรค์ สู่เศรษฐกิจมูลค่าสูงอย่างทั่วถึง”

ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
1. อัตราการขยายตัวมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด (ร้อยละ)	1.72
2. ร้อยละประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน	5.5

ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวและการค้าในพื้นที่ วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการสู่ท้องถิ่น
2. เพื่อยกระดับการผลิตและการสร้างมูลค่าแก่สินค้าและบริการท้องถิ่น โดยผสมผสานภูมิปัญญาและเทคโนโลยีนวัตกรรม
3. เพื่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
4. เพื่อเพิ่มมูลค่าการตลาดที่เน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวปลายทาง (Destination)

เป้าหมายและตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดของแผนงาน	ค่าเป้าหมาย					
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ.2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	พ.ศ. 2566-2570
1. รายได้จากการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เพิ่มขึ้น (ล้านบาท)	68,000	88,000	110,000	126,000	132,000	75,300 ล้านบาท
2. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เพิ่มขึ้น (บาท/วัน/คน)	2,500	2,550	2,600	2,650	2,700	250 บาท/วัน/คน

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยง 4 จังหวัด (จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน) โดยยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การแพทย์แผนไทย ส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมล้านนาและพัฒนาหัตถกรรมท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 รวมถึงเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพื่อรองรับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลอดห่วงโซ่มูลค่า

**ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจมูลค่าสูงด้วยการส่งออกสินค้าและบริการนอกพื้นที่
วัตถุประสงค์**

เป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุนของภาคเหนือ เชื่อมโยงความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ
เป้าหมายและตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดของแผนงาน	ค่าเป้าหมาย					
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ.2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	พ.ศ. 2566-2570
1. อัตราการขยายตัวของ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	2%	2.5%	3%	3.5%	4%	รวม 14,422 ลบ.
2. อัตราการเพิ่มขึ้นของการลงทุน ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	3%	4%	4%	5%	6%	รวม 51,330 ลบ.
3.อัตราการขยายตัวภาคบริการ เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	2%	3%	4%	5%	6%	รวม 42,971 ลบ.

แนวทางการพัฒนา

การส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปอาหารมูลค่าสูง (NTFV) อุตสาหกรรมสุขภาพความงาม สมุนไพร และ
หัตถอุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ด้วยการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ล้านนาผืนนาเทคโนโลยี
นวัตกรรม (High Touch High Value) ตลอดห่วงโซ่คุณค่าเพื่อตอบสนองตลาดในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและ
AEC บนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจเกษตรสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการ
2. เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐาน
3. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตผลการเกษตร ผลิตภัณฑ์การเกษตร

เป้าหมายและตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดของแผนงาน	ค่าเป้าหมาย					
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ.2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	พ.ศ. 2566-2570
1. อัตราการขยายตัวของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)	3	3.5	4	4.5	5	7,119.2 ล้านบาท

แนวทางการพัฒนา

เพื่อส่งเสริมการเกษตรต้นทาง และเกษตรแปรรูปในพื้นที่ (NTFV) ของผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญและโดดเด่น
ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยการพัฒนาวัตถุดิบการเกษตรแบบหมุนเวียน รวมถึงการพัฒนา
รูปแบบการผลิตเพื่อยกระดับมาตรฐานของสินค้าเกษตร สร้างโอกาสในการจำหน่ายเพื่อการเชื่อมโยงธุรกิจ
การค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมเพื่อลดฝุ่นควัน

วัตถุประสงค์

1. สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น หรืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เกื้อหนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และการใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดของแผนงาน	ค่าเป้าหมาย					
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ.2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	พ.ศ. 2566-2570
1.จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละออง (PM2.5) เกินเกณฑ์มาตรฐาน ลดลง (เทียบปีฐาน)	2 วัน	4 วัน	6 วัน	8 วัน	10 วัน	10 วัน
2. ร้อยละของจำนวนพื้นที่เผาไหม้ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ลดลง	5%	10%	15%	20%	25%	25%
3. จำนวนจุด Hotspot ในกลุ่ม จังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ลดลง ร้อยละ 5 ต่อปี	5%	5 %	5%	5%	5%	25%

แนวทางการพัฒนา

เพื่อส่งเสริมการเกษตรและอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยกระดับการบริหารจัดการวัสดุทางการเกษตร ด้วยการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนวัตกรรมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการลดฝุ่นควัน (PM 2.5) พร้อมทั้งสร้างมาตรการลดการเผาทั้งรูปแบบของการส่งเสริมอาชีพและการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและอากาศบริสุทธิ์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 อย่างยั่งยืน